

435-14

Ferenczi
Vásárhely
Daloskönyv

RÉGI MAGYAR KÖNYVTÁR

SZERKESZTI HEINRICH GUSZTÁV.

15.

VÁSÁRHELYI DALOSKÖNYV.

XVI-XVII. SZÁZADI SZERELMI ÉS TRÉFÁS ÉNEKEK.

AZ ERDÉLYI MUZEUM-EGYLET KÉZIRATTÁRÁBAN LEVŐ EREDETIBŐL.

KIADTA

FERENCZI ZOLTÁN.

BUDAPEST.

FRANKLIN-TÁRSULAT

MAGYAR IROD. INTÉZET ÉS KÖNYVNYOMDA

1899.

BEVEZETÉS.

I.

E kötetben a magyar irodalom történetével foglalkozó egy csomó XVI—XVII. századi, kilencz tizedrészben szerelmi éneket vesz. Ezek egy oly énekes könyvből valók, mely nem volt teljesen eddig sem ismeretlen s melyre csak hosszas keresés után akadtam rá az erdélyi muzeum-egylet kéziratárának rendezetlen részében. Nem volt pedig ismeretlen azért, mert a könyvtárigazgatói tisztben, boldogult emlékü elődöm, Szabó Károly, ki ez énekes könyvet az erdélyi muzeum könyvtárába elhelyezte, ismertette volt a Magyar Történelmi Társulat 1879. évi aug. 23—30-ki vidéki kirándulásán Maros-Vásárhelyt.* Ugyanott ez énekeskönyv eredetéről elmondja, hogy 1875 tájt kapta Révay Lajos, elébb ilyefalvi, utóbb s.-szentgyörgyi ev. ref. lelkésztől. Az énekes könyv első lapján ez olvasható: „Ez az köny(v) Almer Andrásé, ** hogyha el találna vesztetni, tartozzék megh mint kedves jó akarójának. Anno 1694.” E név ugyanazon lapra még kétszer van más kézzel felírva s egyszer elkezdve. Azonban ez írások egyike

* I. A Magy. Tört. Társ. 1879. évi aug. 23—30-ki vidéki kirándulása Maros-Torda-vármegyébe s Maros-Vásárhely és Segesvár városaiba. Szerk. Szilágyi Sándor. (*Századok*. 1879. évi folyamán mellét pótlék) 94. l.

** Szabó K. hibásan Almes-t olvas.

sem egyezik az énekes könyv írásával és így ezek nem a másolót, csak a tulajdonost jelzik. Maga az énekes könyv összeírója gyakorlottabb másoló volt, mint az elég szép írás mutatja s mindenesetre korábban írta; de hogy ki volt ez, ma már csak hozzávetőleg határozható meg; mert az énekes könyvből az első 5 levél s így az eredeti cím-lap is hiányzik.

Az énekes könyv akkor, midőn Szabó Károlyhoz került, a sepsi-szentgyörgyi Vásárhelyi Sámuelé (Révay sógora) volt s a családban firól-fira szállt. Valóban az énekes könyv 325-ik levele alján «Vásárhelyi Péter esperest», a 360-ik levelen ez olvasható: «4. Vásárhellyi Jakabb az» s alatta: «4. Ha ezeknek íróit (t. i. leíróit) tudni kívánod, A Vásárhellyi Jakabb, a te jó akaród.» — Ugyane név még kétszer van a lapra ráfirkálva s ugyanott más kéztől «Mátyás» név; továbbá a 286-ik levél hátán alól megfordítva, csaknem elmosódó tintával, milyennel több kezdőbetű is írva van, ez olvasható: «Balthasar Székely de S. Szt. György.»

E beírásokon kívül még a következő adatok ismertek a Vásárhelyi családról: Van a családnak egy *Mnemeion* cz. 1764-ig terjedő latin emlékkönyve, mely szerint ez emlékkönyv írójának nagyatyja, Vásárhelyi Jakab, Bisterfeld tanítványa volt a nagy-enyedi, resp. gyulafehérvári collegiumban; e Jakabnak fia, Péter, az emlékkönyvíró apja, épen abban az időben volt ugyanott tanuló a XVII. században, midőn ez énekes könyvet összeírták s ebből Szabó Károly azt következteti, hogy valamelyik Vásárhelyi írta össze s egyrésről ezért, valamint azért, hogy kétszáz éven át ez a család őrizte meg ezt az énekes könyvet: *Vásárhelyi Codex*-nek nevezte s mi is e név alatt bocsátjuk közre. Meg kell jegyeznünk azonban, hogy mert a Székely Balthasar neve az említett lapon körülbelől ugyan-

oly tintával van beírva, milyennel a codexben az énekeket kezdő czifrázottabb kezdőbetűk vannak sok helyt utóbb berajzolva : fölvethető a kérdés, hogy valjon az a Vásárhelyi Jakab volt-e az összeíró, kit a codex ilyenül nevez meg egy későbbi kéztől eredő bejegyzéssel vagy pedig ez a Székelly-e, ki mellett ez a fönnebb említett, nem épen figyelmen kívül hagyandó adat szól? Ezt megemlíteni nem felesleges dolog. Meg kell jegyeznünk a kérdéshez még azt is, hogy mindenesetre egy Vásárhelyi, mint összeíró mellett szól egyébként az az adat, hogy a Vásárhelyiek közt, épen e családból, többen voltak, a kik írni szerettek s mint látható, papi, tehát a korhoz képest tudományos természetű foglalkozást folytattak s közülök egy Vásárhelyi István a XVII. században (1615—1693-ig) elébb mint borbereki, utóbb mint II. Rákóczy György megbízásából káransebesi, majd ennek a törökök által való elfoglaltatása után, mint zilahi s később kolozsvári ref. pap és senior volt elég nevezetes ember; ifj. Vásárhelyi Pétertől pedig 1726-ból egy latin theologiai dissertatiót is ismerünk s egy pár Vásárhelyiről Bod Péter is megemlékezik. Ezeknél nagyobb erősségeink azonban Vásárhelyi Jakab mellett nincsenek.

A codex 12 cm. hosszú, 9¹/₂ cm. magas, téglány-alaku, Szabó Károly által 16 r-nek mondott könyv, a mennyiben egy ívben 16 levél van befogva. Az eredeti lapszámozás szerint, mely mindvégig az első összeírótól ered, áll 365 számozott levélből, tehát 730 lapból. Ebből ő saját kezével, egyforma tintával s egyenlő, a korhoz képest csinosnak nevezhető kézírással, beírt 334 levelet (668 lap). Az írás és tinta ez egyformasága egyszersmind arról tanuskodik, hogy az énekek összeírása rövid időköz alatt történt.

A 325-ik levelen kezdve már több kéz írása következik, miből világos, hogy az eredeti összeíró nem folytatta

tovább s nem is volt szándéka. Úgy látszik, hogy a 325—344. levélig egy második, 345—346. levélig egy harmadik, 347—356-ig egy negyedik, a 357-ik levélre egy ötödik kéz írt be énekeket és a 357. levél *b* lapján s a 358. levelen egy hatodik kéz elkezdett a kötethez betűsoros mutatót készíteni, de nem fejezte be. A 359. levél és 360. levél *a* lapja megint más, későbbi kéztől való. A 360. levél *b* lapjától a 364. levél *a* lapjáig egy más kéztől 1762 és 1763-ból a székely határőrségre vonatkozó jegyzetek vannak magyar bevezetéssel s latin folytatással; végül a 365. *b* lapon egy más, kilenczedik kéztől beírt dal olvasható.

Megjegyzendő még a codex külső leírásához az, hogy hiányzik elől 1—5, közbül 174—181. (8 levél), 184—187. (4 levél), 195—198. (4 levél), 280—283. (4 levél), 319—320. (2 levél), 322—323. (2 levél), összesen 29 levél s a 343. levél után a számozás hibásan a 345-re ugrik. Végre a 18-ik, 38-ik levél után egy-egy, a 63-ik levél után két számozatlan levél van betoldva, melyekre az eredetileg rövidebb énekek pótló versszakai vannak beírva.

Az a kérdés már most, hogy mikor írták össze ezt az énekes könyvet? A benne levő énekek legrégebbikének évszáma 1572 (t. i. több éneknek a végén a költemény szerzésének éve megvan) s az eredeti összeírótól származók közt találunk 1662, mint legújabb évszámot. (*Síralmas hattyu Neander partján* kezdetű énekben, a codex 94*a*—98*b* levelén.) E szerint 1662 után írták össze. Ebből, valamint abból, hogy a kurucz-világot illető dal egy sincs benne, Szabó Károly azt következteti, hogy még azelőtt, tehát 1670 táján írták össze.

Ennél még pontosabb adat is nyerhető, a mi egyébként csak azt bizonyítja, hogy Szabó Károly hozzávetése a mily természetes a fenti adatokból, éppen annyira megközelíti

a valót. Ugyanis az idegen kezek egyike a 338. levél *b* lapján kezdve *Cantio elegans* cz. alatt beirt egy tréfás kuruczlabancz historiát, melyről azt mondja, hogy 1675 pünköszt napján kelt. Ezt az éneket tehát csak 1675 után írhatta be az énekes könyv folytatója. De bizonyos az is, hogy mikor beirta, már az énekes könyv eredeti részei teljesen készen voltak. Továbbá az énekes könyv pergament-bőrkötésben maradt ránk, melyhez töltelékül a könyvkötő néhány nyomtatott levelet használt, melyekről sikerült kikutatnunk, hogy Nográdi Mátyás *Idvösség kapuja* cz., Kolozsvárt, Veresegyházi Szentyel Mihálynál 1672-ben nyomtatott művéből a 277—78., 285—86., 289—90., 297—98., 305—306., 317—18., 325—26., 333—34. számú levelek s így hát e könyv kötése nem készülhetett 1672 előtt. De ez egyszersmind eredete idejére is világot vet; mert ha előbb történt a bekötés, már pedig az üresen hagyott levelek, de a végig menő eredeti lapszámozás erre mutat, akkor a codex 1672—73-ból; ha pedig előbb történt az énekek beírása s ezután a bekötés, akkor az 1672. évet megelőző pár évből való.

II.

Ez énekek között találunk öt olyan költeményt, melyek Balassa Bálint *Költeményeinek* Szilády Áron-féle kiadásában is benne vannak. Ezek a VI., LIX., CVIII., CXX., CXXVII. számúak; azonban amazoktól eltérő változatúak lévén és ezzel magyarázván azt, hogy ez énekek, noha nyomtatásban nem jelentek meg, mennyire éltek a köztudatban, úgy hogy a költő halála után egy 70—80 évvel később összeirt énekes könyvbe is belekerültek: ezért itt közöljük újra őket s nem lesznek feleslegesek Balassa egy újabb kiadásánál a kritikai szöveg megállapításában, a mire itt ki nem térhetünk. Továbbá Szabó Károly idé-

zett értekezésében azt mondja, hogy ez énekes könyvben az említett négyen kívül is számos költemény van Balassától; mert mikor 1879-ben Balassa költeményei megjelentek, összevetette ez énekes könyv legszebb darabjait s «csak akkor állott előtte tisztában a gyűjtemény valódi bece, miután meggyőződött, hogy abban Balassa néhány legközelebb megjelent dalán kívül még több oly dalt talált, melyeket akár az eszméket, akár a nyelvet, akár a versalakot véve tekintetbe, azon korban az egy Balassán kívül más nem írhatott.» (id. h. 99. l.) Alább azt is mondja, hogy ilyen 20-at ismert föl, ki is irt s közülök az id. helyen hármat közöl, melyek az énekes könyvben XXXI., illetőleg LII., LXIV., CXVI. számúak; azonban mindeniken, nézetünk szerint nem egészen igazolható módosításokat, javításokat tesz. Melyik volt az a többi 17 ének, melyeket Szabó Balassácinak ismert föl? — egyen kívül nem tudjuk. Semmi ilyes följegyzést a codexben, vagy másutt nem leltem. Értekezésében még csak egyikről jegyzi meg, hogy Balassáénak tartja, t. i. a XIII-ik számúról, melynek végén megvan a kelezés évszáma, 1572. Marad tehát még 16. Világos tehát az előbbiekből, hogy Szabó Károly nem határozott adatokra támaszkodik Balassa énekei kikeresésében, csupán hozzávetésekre, styl, versalak, a kelezés ideje s más ilyes mozzanatokra, a költeményekben előforduló Júlia, Anna, Judit, Kata nevekre; mert ezek: Losonczy Anna, Bebek Judit, Morghai Kata, Balassa költeményeiből ismert nevek. Másik következtetése pedig, noha nem írja világosan, az: ha Balassa költeményeiből öt belekerült a codexbe, bizonyosan került több is és e következtetés bizonyára helyes. Ez alapon magunk is megpróbáltuk a Balassáéinak tartott költeményekhez odatenni feltételelesen a költő nevét, a nélkül azonban, hogy csalhatatlanságra legkisebb igényt táplálnánk. Mert hiszen épen az a körül-

mény, hogy Balassa versformáit az ő énekei alapján — s itt a nyomtatásban és kéziratban elterjedtek egyaránt értendők — rögtön utánozni kezdték; köztök Molnár Albert is; modorát felkapták s egy sokkal kiterjedtebb iskola, mint ezt eddig irodalomtörténetünk feltüntette, őt követte, szólamait felhasználta, átalakította, más költeményekbe beszőtte; a szeretőtől való elhagyatás, elbujdosás, irigyek, rágalmazók által való megkeserítettetés (mely azóta is állandó motívum népdalainkban is), a szerető rátartisága, szépsége, hol engedékenysége, hol hidegsége stb. eszméit tőle felkapta, terjesztette s énekek írása alkalmává tette: mindezek oly belső és külső hasonlatokat hoztak létre Balassa és követői közt, hogy itt határozottságról, biztosságról a meghatározásban szólni nem lehet.

Annyi bizonyos, hogy több ének mellett ott levén az évszám is, azt az időkört, melyből a költemények erednek, szabatosan meghatározhatjuk. E szerint találjuk a következő évszámokat: 1572 (XIII. számu), 1590 (XCIX. sz.), 1597 (LXXX. sz.), 1600 (XXXVIII. sz.), 1607 (CI. sz.), 1620 (XXXIX. sz.), 1624 (CVI. sz.), 1628 (CIX. sz.), 1640 (CXXI. sz.), 1648 (LXIX. sz.), 1662 (LI. sz.) s végül, de már későbbi másolótól, 1675 (CXXIX. sz.). Látható ebből, hogy ez énekes könyvben tehát oly énekek vannak beírva, melyek a xvi. század második feléből s a xvii. első feléből valók; tehát Balassa működése idejét felfeleli s tőle énekeket csakugyan bármily számban tartalmazhat.

Ez énekek, melyek közt tehát világosan van több az évszám nélküliek közt a xvi. századból, megerősítik az irodalomtörténet által már régebben is természetes föltevésként tanított azon elvet, hogy a mint szerelem volt, akként voltak szerelmi énekeink a xvi. században is, noha csak a Balassáéi, a Divényi Mehemed *Madzsar türki*-je s még

alig pár maradtak reánk. Továbbá világos az is, hogy mai népdalaink nem egyikében oly visszhangok vannak, melyek még XVI. századi vagy esetleg régibb hangok. Mert ha XVII. századbéli hangokat találunk hol töredékesebb, hol teljesebb alakban a 40-es évekből, sőt újabb időkben összegyűjtött népdalainkban, a mint ezt az énekekhez tett jegyzeteink mutatják: nem természetes-e a következtetés, hogy köztük régibbek is lehetnek, csak adataink hiánya miatt ki nem mutathatók? Arra pedig, hogy XVI. századi szerelmi költészetünk már kiterjedt lehetett a műköltészetben, a legfényesebb bizonyság Balassa Bálint. Oly költő, mint ő, nem állhat magára; az ilyennek társai vannak s elődei voltak, kik százszor és ezerszer próbálgattak azokon a hurokon játszani, melyeken aztán egy valódibb művész végre a tökély aránylag magas fokán mutatja be gyakorlottságát és erejét.

Világos továbbá az is, hogy ez énekek, melyekben szerelmi panasza és túlnyomóan panasz, de kicsapongó öröm, érzéki mámor, fölhevülés, gyöngédség, rajongás, erőszak, szerelmes elkeseredés, szidalom, átok, gúny, megvetés, a bor dicsérete, nem ritkán túlságos érzékiség stb. nagy változatossággal nyilatkoznak: nem maradtak szűk körben, hanem szájról-szájra keltek s kiadatlanul, élőszóban, írásban, emilyen énekes könyvekben, mint ez a miénk s milyenek összeírása nálunk századunk közepéig is nagy divatban volt: bejárták az ország minden részeit. Fölhangzottak az iskolák tanulóinak ajkain, menyekzők alkalmával; tovább vitték őket az éneklő deákok, hegedűsök s felváltva hol vig, hol komoly, hol kicsapongó hangokon gyönyörködtek a hallgatók s mulatók, a mint az a magyar zenének és magyar mulatásmódnak ma is állandó és jellemző vonása. A magyar társaság ma is egyik perczben elérzékenyül egy édes, mélabús éneken, mely a magyar

kedélynek annyira kedves, búskomor hangulat fátylát borítja a szívekre; majd vidáman felkurjant vagy felsikolt, mint codexünk pár éneke mondja; majd tombolva tánczot jár, dobog, toborzékol a padlón, veri a mestergerendát, dőngeti a szoba vagy a csűr agyag-földjét, vagy pajkos, mondhatni deákos csintalankodással túlságos érzékies hajlamot mutat s ilyen képek fölidézésén mulat, hogy aztán egy melancholicus édes akkord megint az ábrándozás merengő hangulatába ringassa s meglágyúlt kedélyét szelid érzelmek lágyan ringó taván úsztassa. Mindez gazdag változatosságban jelentkezik énekes könyvünk lapjain is. Ezek mellett nem hiányoznak a kézművesekre, kikkelt gúnyolódni akkor nagyon kedvelt szokás volt, az asszonyokra, vén leányokra, vén asszonyokra, idős házasokra, lakodalynak alatt a jelen volt vendégekre, magára a menyasszonyra és vőlegényre, a hegedősökre stb. alkalmazott gúnyos versek, melyek ép úgy bejárták az országot, mint amazok s minden jel rajtok azt mutatja, hogy hegedősök, deákok el is mondták őket a megfelelő alkalmakkor. Csak az énekek e vándorlása magyarázhatja meg, hogy a kevés kivétellel Magyarország távolabbi vidékein élt Balassa költeményeit megleljük egy oly énekes könyvben, melyet majdnem világosan Sepsi-Szt-Györgyön, az ország legkeletibb részén írtak össze és hogy ugyanez énekes könyv számos oly éneket tartalmaz rövidebb-hosszabb változatokban, melyeket Thaly oly énekes könyvekből adott ki, melyeket hazánk távoli vidékein mások más-más forrásból írtak össze s melyek töredékei meg-megmaradtak különböző helyt a népnél, mondhatni egész maig. Természetes, hogy e vándorlás közben már akkor némely részek átalakultak, módosultak, egyik énekből a másikba mentek át, a vers-szakok föl-fölcserélve más sorrendet kaptak, a szöveg zavarossá lett s hogy találunk

Erdélyinél (I. 88. l.) oly dalt, mely énekes könyvünk 2—3 énekéből való töredékeket olvaszt össze, mint azt az illető énekeknél oda jegyeztük. Máskor csak sorokat látunk átvéve mintegy motivum gyanánt; pl. Balassa pünkösztől szóló éneke számos másnak volt szülő oka s talán ő is még másunnan, lehet, hogy a néptől vette; s a műköltői hang, a népies egyszerűség, a tudákos játék a görög mythológiával, továbbá számos vonatkozás az akkor divatos Eurialus és Lucretia, Guiscardus, Argirus és Tündér Ilona históriájára: tarka változatokban követik, váltják föl egymást a szólamok ismétlődéseivel s megleljük bennök a gyöngy, rubint, arany, ezüst, a számtalan virághoz, czedrushoz, pálmához s emilyen keleti dolgokhoz való hasonlítás motivumait, melyeket keletről eredő népünk költészetében oly jellemző vonásként emel ki Erdélyi *Népköltészetünk*ről szóló alapvető értekezésében.

A mi a sokszerű változást, átvételt, kihagyást illeti, melyeket már csak az énekek eddig ismert különböző változataiban is megtalálunk: ezeket az a körülmény, hogy ez énekek leginkább élőszó után terjedtek, eléggé megmagyarázza. A szöveget nyomtatás, vagy pontos kézirat nem szabta meg s az énekmondó vagy továbbadó hol önkényesen, hol önkénytelenül változtatott, javított vagy rontott rajta. Ilyen eseteket a figyelmes olvasó az egyes énekeknél megjegyzett más forrásokkal való összevetés által bőven fog találni. Vegyünk ilyen csak párt:

Vásárh. cod. V. ének:

Világ *nagy* részére vessed szemeidet.

Thaly *Vit. én.* II. 223. l.

Világ *négy* részire vessed szemeidet

Látható, hogy a Thaly szövege e szóban helyesebb, noha az ének jól a *Vásárh. coder*-ben van meg 12 vers-

szakkal; 'Thalynál zavaros nyolcz versszakból áll. Ugyane versben hasonló módon más sorok, sőt versszakok is összehelyezhetők. Ezt így kísérhetnők végig mindazon énekeken, melyek több változatban maradtak ránk. Vegyünk egy más helyet:

Vásárh. cod. CXXVII. ének.

Arányozni kezde nagy hirtelen engem,
Ily szokat felelék neki ijedtemben:

Balassa: Költ. 37. l.

Arányoz azzal engem ölni életemben,
Ezt látván, mintha így szólanék jöttemben.

Szemmel láthatón a felső szöveg helyesebb, jobb s mert értelmesebb, hihetőn eredetibb. Ez és több hely összehasonlítása egyébként arról győz meg, hogy Balassa szerelmi költeményeinek az a kézírata, mely ránk maradt, szintén aligha egy eredeti kézirat alapján készült. Tehát a Balassa énekei s más ekkori énekek helyes szövege megállapításában a szövegkritika még nem végezte be a dolgát.

Annak, hogy a xvi. századon kezdve már egy ily aránylag gazdag szerelmi műköltészetet találunk; — mert talán mellékesen elég megjegyeznünk, hogy itt, noha szerzők neveiről számot adni alig tudunk, majdnem kivétel nélkül műköltői alkotásokról van szó, noha olykor népi szólamok felhasználásával; — és hogy e szerelmi énekekben az érzéki szerelem s a szerelem változatainak annyi kifejezése nyilatkozik: mindenesetre oka abban a nyugateurópai érzékenyítésben rejlik szintén, mely a mohácsi vész után akkora és oly váratlan arányban gazdagította meg irodalmunkat a könyvnyomtatás segélyével. Legkülönösebben pedig nem kell feledni itt a középkori latin szerelmi költőket, Ovidiust, Boccaccio *Decameronját*, Eurialus és Lucre-

tia, *Argirus és Tündér Ilona* historiáját, a görög-római mythologia szerelmi kalandoktól hemzseggő meséit, melyeket nyomtatott könyvek hoztak hozzánk s melyek, mint látható, úgy kifejezésben, mint a kényesebb érzelmek és érzéki vágyak rajzolásában megtermékenyítették és felbátorították költészetünket. Majdnem csoda, hogy abban az időben annyi minden kiadtván, az ily énekek csak az élő ajkon s egy pár ily dalos könyvben maradtak meg; már a mennyi belölők megmaradt. Mindez mutatja, hogy mi minden maradt nyomatlanul s talán épen az, mit ma legtöbbre tartunk. S ugyanez mutatja, hogy a theologia által nevelt papság s ennek irodalma egész Pázmánig Bornemiszan, Erdősin, Magyarin át lenézhetette s mennydöröghetett ellenök: az élet elfogadta s titokban és nyilvánosan lelkesedett értök s bennök kapta meg irodalmi legfőbb élvezetét.

A kiadásról alig van mondani valónk. Ez oly hű az eredetihez, mint lehet. Mai helyesírást alkalmaztunk; de az eredeti codex hangtani sajátosságai (*kénözni* stb.) megtartásával, még olyanokban is, hol csupán a kiejtés sajátossága jelentkezik (vadnak, hidjünk stb.). A jegyzetekben csak a legszükségesebbekre szorítkozva, csupán az utalásokat adtuk meg; de ezek alapján könnyen feltalálhatók az ide vonatkozó helyek s a változatok.

A verssorok és versszakok értelmét, noha olykor igen könnyű lett volna s kevés változtatással tehettük volna, csak a szembeötlő módon hibás helyeken javítottuk az eredeti szöveg jelzésével; különben hagytuk úgy, a mint kaptuk.

Kolozsvár, 1898. márcz.

Ferenczi Zoltán.

I.

. (1—5 levél hiányzik)

1. Monda: •Hallottad-e én hatalmamot?
Meghódoltattam már sok szép ifjakot,
El nem kerülhették vetett (hálómot),
Sok meg is köszönte barátságomat. •
2. Tevék neki vallást ő kérdésére :
•Hallottam, hogy Venus, te szerelmedre,
Sokakat indított fel tetszetre,*
De megcsaltad őket s megölted végre.
3. Amaz gyöngén tartott sok szép ifjakat,
Megkerülted s csaltad mint bolondokat,
Szűzeket, menyecskéket, szép asszonyokat ;
Végre az halálra adtad azokat. •
4. •Retteg az én szívem csalárdságoktól, —
Monda — ki rettegne te szerelmedtől?
Szeretőm vagy lelkem, ne fél(j) bár attul ;
Szivedet őrizzed ily gondolattul.

•Tudatlan ifjaknak goromba voltok,
Latorságok miatt lött ő halálok ;
Nem volt szerelmekben semmi jó módjok,
Nem Venus az oka, hogy ők bolondok.

* *Tetszésedre* helyett. A sor egy szótaggal rövidebb.

6. «Ójad csak magadat, igen őrizzed,
Okkal-móddal csináld, igen kerüljed,
Szeretőd ha vagyon, azt ne jelentsed,
Ifjúságod idejét kedvedre éljed.»
7. «Örülöm, hogy hallom tanácsadísodat, —
Mondék, megszolgálom az szép két almát;
Még viselöm, lölköm, az szép bokrétát,
Jó egészségedért az majoránnát.»
8. Így hódoltattam meg zászlója alá,
Fegyverét elhányá s vállamra hajla,
Nem tagadom, bizony mert megcsókoltam,
Két szép arany almáját kezemben fogtam.
9. Nem régenten irtam egy palotámban,
Szeretőmnek küldém csak mostan tájban,
Venus felöltözék az ő langjában, (sic!)
Kapu fölött keresd egy kis fölházban.

Jegyzet: A codex 6—7. levelén.

II.

Más.

1. Mondd meg szegény árva, merre siránkozol,
Sűrű könyhullással s merre sohajtozol?
Sürgő halál színed és igen változol;
De te az haláltól megostoroztatol.
2. Kicservesen irám neked ez verseket,
Melyen megtudhatnád, ha látnád szívemet,
Kévánom Istentől, hogy te személyedet
Levelem tanálja, értsen jó híredet.

3. Azért egésségem egyébként jól volna,
Ha szívem éretted mindunta nem sirna,
Ha sok fogadásod eszemben nem jutna,
Veled mulatásom ha nyugodnom hagyna.
4. Ez vala-e nem rég neked fogadásod?
Igy állod-e meg te hüttel tött mondásod?
Igy szánsz-e engemet, ki voltam titkosod?
Igy hagyod-e veszni szíbeli orvosod?
5. Éjjel is álmomból gyakran felránkodom,
Csuda mely dolgokról szívemben búnkodom,
És ha velem járnál, szívem, mint szép hattyum,
Nem jőne szívemre többé ily nehéz bűm.
6. Áldván napkelettől fogván napnyugotig,
Hirdetem nevedet utolsó pályáimig;
Csak hogy engedj csendes nyugovást mind addig,
Miglen életemnek jutok határáig.
7. Azért sietséggel, miként pályásomra, (sic!) ¹
Menyek én te hozzád, mint kikötő partra,
Vitorlásim vadnak az szélnek bocsátva,
Megyek, mint tengeren ragaszkodott ² sajka.
8. Repeső állat közt szemléld az görliczét,
Szerelmes társáért bánatnak ő szívét
Adja s így mutatja meg az ő szerelmét:
Bennem is láthadd most ennek természetét.
9. Rabotás ³ világnak ments ki mihelyéből,
Sok bujdosásimnak bűdös tömlőczéből,

¹ Érthetetlen szó.

² ragaszkodott helyett.

³ Robotos.

Engedj megújulást ~~valaha~~ még mennyből,
Az te szentségednek áldott kebeléből.

10. Nem tudom ki volna, az ki meg nem szánna,
Ha * tőlem siralmas éneket hallana :
Avagy hogy ha szive csak egy csepp sem volna,
Avagy életében bűt nem látott volna.

Jejzet: A codex 7b—9. levelén.

III.

Más.

1. El kell mennem, nincs mit tennem édesem,
Kin úgy búsul, csak meg nem hasad szívem.
Valyon s mikor leszen hozzád térésem?
Isten hozzád legyen immár, édesem.
2. Nem t'om, mikor látnak immár szemeim,
Valyon s mikor ölelgetnek karjaim?
Ha csókolják piros orczád ajakim?
Ha virradnak reám ilyen napjaim?
3. Ird fel, kérlek, szívem, az én nevemet,
Ime nálad hagyom én bús szívemet;
Senki pedig nem látja víg kedvemet,
Mind addig(lan), míg nem látom személyedet.**
4. Számon leszen mind járásom, kelésem,
Semmi nyájas multság nem kell nekem,
Nem szakad le orczámról sűrű könyvem,
Míg nem látlak vagy csókollak, édesem.

* Eredetiben hibásan: Avagy

** Egy taggal hosszabb az eredetiben.

5. Azért kérlek, említs meg hűségemért,
Hozzád való állandó szerelmemért,
Ne utálj meg, kérlek, senki kedvejért,
Félj Istentől számos fogadásodért.
6. Isten hozzád, már fékelőm kezemben,
Lábamat is majdan teszem kengyelben,
Legyen Isten oltalmazód éltedben,
Isten legyen immár hozzád édesem.

Finis.

Jegyzet: A cod. 10—11^a levelén. A költemény egészen népdal s oly üde, mintha ma írták volna le a nép ajkáról.

IV.

Más.

1. Fris színben tündöklő, édes szép asszonkám,
Vigasságról termett arany vessző-szálam,
Minden kénaimba csak te vagy orvosom,
Tekéntetre méltó lelkem, szép asszonyom.
2. Nagy sok nyavalyámban már eleget töttél,
Hogy kívánságomnak, asszonyom, engedté, l,
Mint Didó Eneast, igazán szerettél,
Kemény fogságodból hamar eleresztél.
3. Rajtad az én szívem immár megnyugodott,
Ily szép szerelmében régen befogadott,
Foglaló pecséttel egy csókot is adott,
Vigasztaló szókkal szépen bátorított.
4. Panaszsa szívemnek im megnyugodva nincs,
(Nincs), kiért adnálak, ez világon oly kincs ;

Kérlek, hogy orczámbra rózsá-csókókat hints,
Kedves szemeiddel gyakran reám tekénts.

Csuda változandó az szerelem dolga,
Én csak tréfál(od)ván, veled jádrom vala,
Reméntelen* hozzám vig szived meghajla,
Az mely jóvoltaért az Isten megáldja.

6. Az angyali képet szépen szokták írni,
Túle személyedet meg sem ismerhetni;
Holtig csak te szolgál akárok már lenni,
Érted sok kénokat kész vagyok szenvedni.
7. Részetlenül ne hagyj az te szerelmedben;
Kérlek, bokrétát adj gyakortabb kezemben,
Engem szabadde hagy(j) virágos kertedben,
Hogy mikor akárok, nyulhassak kebledben.
8. Hallottam az előtt egy kertben híredet,
Miglen nem ismertem az te személyedet.
Úgy kívántam látni az te szépségedet,
Mint holtom után (az) én idvességemet.
9. Életem kívüled már soha se legyen,
Én hozzám te neked nagy szerelmed legyen.
Mint egy szegén szolgát, hogy el ne felejtsem,
Mint görlicze társát, igazán szeressen.
10. Ezerszer meghalnék, ha feltámadhatnék,
Érted szép asszonyom kénokat szenvednék;
Hogysemmint valaha ellened vétenék,
Inkább asszonyságodnak szolgálnék, ha tudnék.

Jegyzet: A codex 11—13^a levelén. Végső versszakja ugyanaz, mint a IX. sz. alattinak. Rövidebb változatát a két első versszak híján l. I.III. sz. a.

* = Reménytelenül.

V.

Más.

1. Nosza, sohajts egyet, gondolj valahová,
Hund be szemeidet, ne is nézz sohová,
Középtája aránt, csak imide alá,
Mondd meg, hogy itt lakik, de ne mutass reá.
2. Mély gondolkodásra bocsásd le elmédet,
Világ nagy részére vessed szemeidet,
Gondolj ez világon mindenféle rendet,
Ki hamisan kaszál s ki vág igaz rendet.
3. Állhatatosságot szived ott nem lelhet,
Reméltelenségben minden tested reszket,
Rövid életed is naponkén(t) ád mérget,
Rabul se kötözd meg én szegény fejemet.
4. Az ki mit nem kostolt, nem tudja kívánni,
Az ki mit nem szokott, hogy tudja dicsérni?
Bizony jobb meghalni, hogynemmint kívánni,
Kiváltképen hogyha azt el nem nyerhet(n)i.
5. Vitézek halóban * mennek az prédáért,
Kereskedők tűzre-vizre nyerességért ;
Kinek mire gondja, fut és fárad azért,
Halálra életem kicsiny szerelmedért.
6. Ne kénozz, csak megölj, ha meg akarsz ölni,
Csuda leszen, hogy így mersz hatalmaskodni,
Lám ajándokoddal meg tudsz hódétani,
Nincs rabszíjad, mégis úgy megtudsz kötözni.

* halálra.

7. Nem gondolok jobbat, mert elszomorodtam ;
Nem is átkozódok, mert én azt nem szoktam ;
Mennék akárhová, ne lehetne látnom,
Örökké utánnad csak kell sohajtanom.

8. Gondolod-e, hogyha szabad volna mennem,
Röstelleném hozzád gyakorta menésem ?
Minthogy már régolta nem láthatlak lölköm,
Rövid nap meglátlak, úgy vádol az szívem.

9. Mikoron tanácsot hallasz valakitől,
Ha nem fogadod is, okos lehetsz ebbül ;
Hanem laute cantes, az mint szólnak errül,
Ez deákul vagyon, kérdd meg az mestertül.

10. Meghidd : vagy meghalok, vagy enyimmé teszek,
Vagy elfutok tőled, vagy kezemhez veszek,
Szánj meg, édes lelkem, ugyan kénszeritlek,
Isten úgy segéljen, szivemből szeretlek.

11. Éltedet éltedig kívánom, nem tovább ;
Ne legyen halálod későn vagy hamarább.
Az megbúsult ember elméjében vidámb,
Ez derekas dolog, nem valami dib-dáb.

12. Irám ez verseket tulajdon kedvedért,
Én hozzám mutatott kedves szerelmedért,
Már többet nem szólok felőled ezekért,
Csak azon forgódom, hogy hozzád mehetnék.

Jegyzet : A codex 13^b—15. levelén. Rövidebb változata megvan THALY: *Régi magy. rit. énekek.* II. 223. l. *Cantio jocosa* cz. a. A 10-ik versszakot l. u. o. II. 357. l. Ugyanezt v. ö. ERDÉLYI: *Népdalok és mondák.* I. 88. l. (139. sz. a.) 2 utolsó versszakával.

VI.

Más.

1. Ez világ sem kell már nekem
Nálad nélkül, szép szerelmem,
Ki állasz most én előttem :
Egészséggel ! szívem, lölkem.
2. Én bús szívem vidámsága,
Csendes lelkem nyugalma,
Veled Isten áldomása,
Te vagy szívem bátorsága.
3. Én drágalátos palotám,
Jó illatú piros rózsám,
Gyönyörű ékes violám,
Élj, élj, édes szép asszonkám !
4. Feltámadott napom fénye,
Két szememnek ékessége,
Fekete szép szemöldöke,
Élj, élj, életem reménye !
5. Csak te reád gerjed szívem,
Csak tégedet ohajt lelkem,
Édes szívem, szép szerelmem,
Egészséggel ! szívem, lelkem.
6. Máriámra hogy találék,
Örömben így köszönék,
Térdet, fejet neki hajték,
Kin ő csak elmosolyodék.

Jegyzet: A cod. 16. levelén. E költemény változata Balassa Bálint egyik költeményének. I. *Költeményei* XXXIX. sz. 64. l.

VII.

Más.

1. Mutata Vénus egy almát
S elkapá tőlem az rózsát ;
Látá szívemnek bánatját,
Adá Cupido jutalmát.
2. Vigyáználak, ha lát(hat)nálak,*
És magamhoz kapcsolnálak ;
Bizony szépen tartanálak,
Kedvesen is csókolnálak.
3. Az hol te jársz, rózsá keljen,
Az hová lépsz, gyöngy teremjen,
Mosolygásodon örvendjen,
Én szívem téged szeressen.
4. Az hol páva-módra sétálsz,
Napfénye megáll s úgy csudál ;
Mídőn ember téged csudál,
Szívem tégedet nem utál.
5. Én tégedet kiválasztlak,
Ha lehet, magamnak tartlak,
Máshova is nem bocsátlak,
Kiki szeressen magának.
6. Ifjú Páris Helenáé,
Didó asszony Aeneásé,
Megengedem, legyen övé,
Csak te légy enyéim, nem másé.

* látnálak helyett.

Jegyzet: A codex 17. levelén. Változata THALY: *Régi mágy. rit. énekek.* II. 221. l. A 3-ik versszakot v. ö. a IX. számúnak 8-ik versszakával. A pávához hasonlítás megvan KRIZA: *Vadrózsdák* 245. l. 6. versszak. Az utolsó versszak u. ö. 246. l. V. ö. az I.I. ének 15-ik versszakával is.

VIII.

Más.

1. Sokan szólnak most én reám nagy ártatlanul;
Hadd koptassák ő nyelveket haszontalanul,
Engem sem hágy én Istenem gyámoltalanul.
2. Panaszom is volna nekem, de hadd gyárják* az,
Kurva (az) anyja rossz embernek, egy szó oly mint száz,
Az ki engem hátam megé, nem szemben gyaláz.
3. Csak az legyen jóakarom, az kit kívánok,
Holtig való szolgálatom nekie ajánlom,
Rossz embernek, hogy kedvezzek, meg sem gondolom.
4. Nem jó magát az embernek hamar elhinni,
Jó szerencsés állapotban felfuvalkodni,
Sokan szoktak eféléért szégyent vallani.
5. Nem gondolok az irigygyel, mint rossz emberrel,
Hadd koptassák ő nyelveket rakva fekélylyel,
Haljon meg maga mérgében, engedje Isten.
6. Nem gondolok rossz embernek rám szollásával,
Mint valami rühes ebnek ugatásával;
Nem irhatok én most többet, megéri azzal.

* Járják helyett.

7. Kigyó módra sokan fúnak követ ellenem,
Ritkán vagyon ő miattok jó ízű étkem,
Hálót hántak, de még eddig mind elkerültem.
8. Elhagyattan mindenektől vagyok mint árva,
Az kitől én várhatnék jót, nekem mostoha,
Noha mostan szegény fejem mindennek szitka.
9. Mert nem messze már az üdő, elhozza Isten,
Melyben az szabadságomat meglátja minden,
Ellenségem megszégyenül, kárt vall sokképen.
10. Nem állom én már bosszumat sok irigyemen,
Hanem sok oajtásommal * mind elszenvedem ;
Ezek ellen bosszúálló legyen az Isten.
11. Immár ne hagyj, én Istenem, hogy essem sárban,
Hanem irigyimnek száját tartsd) zabolában ;
Mert nem hagyod az ártatlant az gyalázatban.
12. Igyekeztek sokan immár gyalázatomra,
Én szegény árva fejemnek nagy romlására ;
Senki nem lát azért engem immár vig napban.
13. Könnyű bizony az ártatlant nyelvvel megölni,
Főképen jó akarója gyalázza, veszti ;
De elhittem, jövődőben számat kell adni.
14. Csak oly könnyű sok irigynek egyet megölni,
Mint két sasnak egy galambot semmivé tenni ;
Hogy nem szánják jó barátim fejem gyalázní!

Jegyzet: A codex 17—18. levelén s egy betoldott levelen. Ugyanezt két más változatban közli THALY: *Régi magy. vit. énekek.* II. 130 és 135. l. Sorokat belőle l. u. o. 125. l. V. ö. a 7. versszakot ERDÉLYI: *Népdalok és mondák.* II. 49. l. (91. sz. ének.)

* óhajtasommal h.

IX.

Más.

1. Szivem vidámsága, gyönyörű szép *Sára*,
Szerelmem oltója, ékes szép *pálma*,
Szépséged *Minervát* sokkal feljül múlja,
Helenát személyed jóval meghaladja.
 2. Irják az poeták *Júlia* szépségét,
És az *Susánnának* ékes szép termetét,
Gismundának pengig ékes szép szerelmét :
Teneked szépséged megdúlja ezeket.
 3. Sugár te derekad, mint szintén *lilium*,
Ajakid olyanok, mint királyi *sceptrum*,
Lábaid lépése, miként az szép *flastrum*,
Szemeid nézése, mint ékes *balsamum*.
 4. Szódnak hallgatása hangos, mint *trombita*,
Ajakid nyílása, mint *pünkösti rózsa*,
Annak kaczagása, mint hajnal *csillaga*,
És annak ő csókja, mint *lépesméz jova*.
- Boldog azért immár, kit az te ajakod,
Kinek orcájára hányod az te csókod,
Megölelvén őtet, magadhoz kapcsolod,
Mindenestől ennek magadot ajánlod.
6. *Róróhoz* hasonló gyönyörű szép szemű,*
Cyprusmódra felnőtt, ékes tekintetű,
Olyan az te szemed, mint az szép *korály-kő*,
Ékes tekinteted *gyémántmódra* fénlő.

7. Arany-, gyöngy-, gyémánthoz hasonló szép rózsám,
Istenasszony-módra termett én szép Sárám,
Akarnám, szavadat hogyha én hallhatnám,
És az te orczádot vigan csókolgatnám.
8. Valahol jársz, szívem, jó szerencséd legyen,
Istennek áldása te reád terjedjen,
Még az nyomodon is rózsaszál teremjen,
És az ágyadban is majoranna nőjen.
9. Gyönyörű személyed, az kiért én égek,
És minden óránként kénokat szenvedek ;
Te szép személyedért majdon clepedek,
Kegyes termetedért koporsóban lépek.
10. Ezerszer meghalnék, ha feltámadhatnék,
Éretted, szép Sárám, kénokat szenvednék,
Hogy sem mint ellened valaha vétenék,
Te néked, szép *Sárám*, szolgálnék, ha tudnék.

Jegyzet: A codex 19—20. levelén. Utolsó versszakja ugyanaz, mint a IV. számúnak. A 8-ik versszakot v. ö. a VII. sz. alatti 3-ik versszakával. Ez ének első pár sora az énekeskönyv hátulsó táblája belső lapján is megvan majdnem elolvashatatlan írással.

X.

Más.

1. Bágyadt lelkem, mit remélhetsz tovább magad felől,
Ki kínban ég sz belől ;
Mert szeretőm ezen ment el, csaknem kapum előtt,
Hogy be nem tért erről ?
2. Oh mely nehéz, ki kit szeret, annak távozása,
Egymástól válása ;

Csak egy szempillantásig is annak nem látása,
Halál búcsuzása.

3. Az kit az én szívem szeret, mely nehéz, hogy véle
Most én nem élhetek ;
Mert az Isten csak mutatott ; vele életemet
Nem engedte érnem.

4. Tudod Isten, ki szerelmes szivekkel birsz éppen,
Magam is egészen
Vagyok azé és nem másé, az kinek kedvében
Magam köteleztem.

5. Tudjad bizony, ha halálos seb szivemen lenne
De mégis elmenne,
Csak láthatná: gyenge tested lenne egészségben,
Élne nagy örömben.

6. Az én szívemnek orvossa az ki lehetne is,
De kegyetlen ő is ;
Mert sok sűrű könnyhullásban hogyha szívem, mégis
Meg nem szán soha is.

7. Reménységgel utat vöttél, irám te elődben,
Noha most kétségben
Forog szívem, hogy nem mehet szined eleiben,
Hogy gyötresz elmémben.

8. Legyen Isten oltalmazód, kinek neve *Kata*,
Szívemnek orvossa ;
Ezt te neked az ki írta, szeretőd ő maga,
Ha kívánod mondja.

Jegyzet: A codex 21—22^a levelén. Balassuéának látszik, mintha ez is Morgai Katáról szólna.

XI.

Más.

1. Nem szollok én senkiről,
Csak az asszony-népekről,
Irok természetekről,
Magokviselésekről.
2. Legelső leszen Anna,
Magát nevével hozta,
Ha tőle kérnél : adna,
Elhidd, hogy meg nem csalna.
3. Második leszen Klára,
Kinek ékes az fara,
Fogd az csecsit, nem bánja,
Még az mást is megállja.
4. Harmadik leszen Ilkó,
Mindennel barátkozó,
Elhidd, hogy szépen szóló,
De gyakorta megcsaló.
5. Negyedik leszen Dorottya,
Étkét jól megborsolja,
Felettébb meg sem sózza,
Az ízét is megadja.
6. Ötödik leszen Suska,
Ki magát csak ajánlja,
Ifjaktól magát nem ója,
Az farát oda adja.
7. Hatodik leszen Rebeka,
Szerelemnek hajléka.

Ifjoknak kívánsága,
Rútoknak utálója.

8. Ismérted-e Frusinát?
Megutálá az inát.
Fogd meg neki az máját,
És tapogasd az inát.
9. Jutka sarkán forgódó,
Az cseléddel koczkodó,
Mindennel morgolódó,
Szeretem, mert csókolódó.
10. Erzsébet is meglehet,
Személye talál kedvet,
Vidd az tánczban, elmehet,
Ládd-e, mely szépen nevet?
11. Az deákné vásznánál,
Az szűz* is nem jobb annál,
És vele megnyughatnál,
Ha néki szépen szólnál.
12. Margit asszony deres ló,
Ritkán válik abban jó,
Csecsi, fara domborn,
Azt mondják, hogy rossz dolgu.
13. Alá néző kis Éva,
Jó kedvű, nyegédes rózsa,
Bort ha emlegetsz gyakorta,
Úgy lehetsz részes benne ma.
14. Kata urát gyűlöli,
Tanácsát sem kedvelli,

* Zsófi helyett.

Az kontyát félen teszi,
Az farát sem kéméli.

15. Az Mária szerelmes,
Ura-szerető, kedves,
Bizonynyal tökéletes ;
Szeretem, mert hűséges.
16. Igen jó leány Mártha,
Kit egy ifju megcsala,
Kit ugyanott megfoga,
Miért ment akkor oda ?
17. Borka sem lesz kivető,
Mert ifjakat szemlélő,
Kiknek ő is szépen tesz ő
És azokkal szerelmeskedő.
18. Christina nem volt itthon,
Hogy elő ne forgasson,
Szegént hogy meg ne valljam,
Noha felfogott neve van.*
19. Sára megyen vásárra,
Hogy tanáljon társára,
Adományoknak ára
Hogy ne legyen héjában.
20. Magdolna is szép czifra,
Az uton jár sétálva ;
Olyan ő, mint szép páva,
Mert van piros csizmája. (orcúja.)
21. Ezeket vedd kedvedben ;
Az alföldre mentemben,

* Zavartos versszak.

Asszonyokról versekben
Szedeketém nagyszépen.

Jegyzet: A codex 22b—24. levelén. Más, teljesen eltérő változatban THALY: *Régi magy. vit. énekek.* II. 265. l. A leányokkal az ily gúnyolódás ma is szokott a népnél. V. ö. ARANY-GYULAI: *Népk. gyűjt.* II. 217. l. (4. sz.)

XII.

MÁS.

1. Az mezőre kimenék,
Szép virágokat szedék,
Kit bokrétában köték,
Az ifjaknak elküldék.	Ötven(t) az szerzésében
Esék egymás végtében.
2. Szépen azt megköszönék,
De kevés jó adódék; *
Barátság izenteték,
De az sem teljeselek.	6. Azzal az mit kaphattam,
Im halljátok, mint jártam,
Azt örömet megosztom,
Ha kívánjátok tőlem.
3. Végre én megharagvám,
De nem félnek, jól látám;
Ottan magam megbízám,
Hamar elfutamodám.	7. Az szomszéd fulucskában
Vadnak nagy vigasságban,
Egy vén vitéz megnőszött
Egy igen vén aggnét vött.
4. Igen hamar egy házhoz
Befuték az gazdához;
Hát egy nagy lapátot hoz,
De nekem nem tetszék az.	8. Gyakran oly nagy felszóval
Az vén tehén husával,
Kénálja bátorsággal
Az nagy füstös csánkóval.
5. Gyorsan hatot elsőben
Üte rajtam az közben,	9. Igen vigan lakoznak,
Gyakran üstököt vonsznak;
De haja az gazdának
Elhullott mint**jámbornak.

* Adaték helyett.

** mind helyett.

10. Sőt még ahhoz hasonlót,
Egy nagy tökkel az birót
Úgy ütötték, hogy megholt,
Testamentomotsem tött volt. | 11. Így az nagy vig lakásnak,
Vége bot az fársángnak,
Kit most el nem hattanak,
Másszorrá maradtanak. |
|--|--|

12. Igen nagy búban vala
Füst miatt czellájában,
Egy ifju ő magában
Szerzé gondolatjában.

Jegyzet: A codex 24—25^a. levelén.

XIII.

Más.

(1572.)

1. Oh gyönyörűséges,
Mindeneknél kedvesb,
Hervadhatatlan rózsa,
Kinek árnyékában,
Gyenge hajlékában
Én fejem nyugszik vala;
De tőlem távozték,
Hirtelen elmúlték
Életemnek istápjá.
2. Valameddig élek,
Mindaddig óhajtlak,
Én szerelmem, tégedet.
Noha most elhagylak,
De szivemben irtam
Az te ékes nevedet;
Nagy homályban szivem,
Siralomban lelkem,
Mig nem látlak tégedet.

3. Rám fordult az koczka,
Életem mint hozta
Szerencsém jobb korában,
Életem reményit,
Két szememnek fényit
Fordította homályban :
Vigasságom elkölt,
Szomorúsággal tölt,
Vagyok immár nagy búban,
4. Verje meg az Isten,
Ki miatt lött nekem
Te tőled elválásom ;
Az magas mennyégből,
Soha az Istentől
Áldás reá ne szálljon ;
De tégedet, szívem,
Hozzám hűségedben
Sok ideig megtartson.
5. Hal, vesz, búsul szívem,
Mikor jut eszemben
Szívem gyönyörűsége ;
Immár bárcsak egyszer,
Szívem, jövődőben
Ülhetnék szép ölödőben :
Bátor az én lelkem,
Mely vagyon testemben,
Műlnék ki két kezében.
6. Örömet szállana,
Az hol engem látna,
De nincsen benne módja ;
Keservesen szemét
Én reám fordítja,
Fejét csak hajtogatja ;

Felfohászkodással,
Lassú óhajtással
Szolgálatját ajánlja.

7. Im, mire jutottam,
Hogy éretted szívem
Óhajt, sir keservesen ;
Gyakorta szememből
Éretted könny gördül,
Szerelmemben könyveim ;*
Tudom, hogyha szeretsz,
Te neked is, szívem,
Esik ez keservesen.

8. Szívemben fészket vert
Már az te szépséged,
Előttem forog képed ;
Éjjel is álmomban,
Édesem, gyakrabban
Álmadozom te véled ;
Nagy homályban szívem,
Siralomban szemem
Van, míg nem látlak téged.

9. Én is azért mostan
Szép alázatosan
Tőled búcsumat veszem ;
M megbocsáss édesem,
Hogyha mit vétettem
Szívem, gyönyörüségem ;
Adja az ur Isten,
Rövid idő múlva
Lássalak egészségben.

10. Vedd jó neven tőlem
Ez néhány tiz verset,

* Helyesen : Könyveim szerelmemben.

Melyet hetvenkettőben
 Irám hűségdről,
 Melyet szived felől
 Jártattál kebeledben.
 Kik neked irígyid,
 Megrágalmazóid,
 Verje meg az ur Isten.

Jegyzet: A codex 26^b—28. levelén. A költemény 1572-ből való. Hihetőleg Balassa Bálinté.

XIV.

Más.

1. Csak nem régen láték egy szép virágszálat ;
 Hogy nem beszélhetek véle kettőt, hármat :
 Elesnék szivemről az iszonyú bánat !
 Az éjszaka láték felőle ily álmat :
2. Orozva hát mellém feküdt én úgyamban,
 Csak gyengén serkenget, hallom, hogy azt mondja :
 • Oh én édes szivem, álom mint elnyomta ;
 Kelj fel, ifju, ez volt szived kívánsága. •
3. Mingyárást felugrák, ágyamot tapasztám ;
 De hogy csak álmomban látám, azt megtudám ;
 Szivem nagy bánatba esék, im azt mondtam :
 Oh én édes árva, jaj mint megcsalattam.
4. Panaszimat neki megbeszélem vala,
 Rózsaszín orcáját megcsókolom vala ;
 Hogy véle(d) álmodom, ez bizony nem csuda,
 Mert gyötör engem(et) szerelmednek lángja.
5. Az te szódat, szivem, mihelyen meghallom,
 Én is ottan neki panaszim megmondom.

Más orvosom, tudom, nem találom, látom ;
Ha ő elhagy, akkor lesz nekem halálom.

6. Igen villámcsózó szeme, mint rókának,
Gyenge fejr teste, miként szép hattyunak ;
Méltán mondhatom, hogy társa Helenának,
Tündöklík orcája, mint istenasszonynak.

7. Lába sétálása, miként szép pávának,*
Nem győzőm csudálni testét állásának,
Szép mosolyodásit gyenge ajakinak,
Ékes magas voltát gyenge derekának.

8. Oh vajha még egyszer oly idő lehetne,
Melybe én szívemnek vig öröme lenne,
Sok gondolatokat szívem letehetne :
Akkor eltávoznék szívemnek gyötrelme.

9. Nagy dolog volt szűnek szűtől szakadása,
Meghűt titkosától való megválása,
Bús szűnek az mással meglehet panasza,
Keserves panaszát nincsen kinek mondja.

10. Az ki ezt elmondja, legyen hangos szava,
Apollonak lantját bár feljül haladja,
Az ki penig mondja, az Isten megáldja,
Ezt is, ha valaki jutalmát megadja.

Jegyzet: A codex 29—30. levelén. Versfőkben: CSOMPA
ILONA.

* V. ö. KRIZA: *Vadrózsák*, 245. l. 6-ik versszak. L. még 27. l.
jegyz.

XV.

Más.

1. Egy vén vitéz ilyen panaszt indita,
Három felsége nekie vala,
Az szerencse neki igen szolgálá,
Örömet élteben mindenik hagyta.
2. Az első igen jó és szelid vala,
Csakhogy dérrrel-durral mindennek szóla,
Háza még élteben csinosan állta,
Hat hónapban egyszer kispri vala.
3. Ily természeti volt neki szegénynek,
Az dolog nem tetszett soha kedvének,
Az szeméiben lába megakadt ennek,
Sovát* nem érzettem soha étkének.
4. Az kenyeret szépen meg tudta sütni,
De sőt elfelejtette belé tenni,
Sültelen is sokszor ki tudta szedni,
Igy szokott volt szegény engem tartani.
5. Ha mit szóltam neki, engedelmes volt,
Csakhogy én ellenem mindenkor szólott;
El is tékozlotta, az mi jóvam volt,
Az jólakás után olyan volt, mint holt.
6. Meghala azomban szegény nyavalyás,
Kért reám szálla minden búsulás,
Ily nagy keserűség, sirás, jajgatás,
Ezek után való méltó kárvallás.
7. De azomban ismét megjöve kedvem,
Mert lőn harmadnaprá más feleségem ;

* Savát.

Az megvidámitá keserves szívem,
Kinek még jó voltát nem felejthetem.

8. Ez mindenre jó volt, az mire kellett,
De az szövés, fonás neki nem kellett;
Az hol korcsoma volt, oda sietett,
Akár ki itta meg, de ő fizetett.
9. Sőt mikor szegénynek pénze elfogyott,
Az kontyát beitta s mégis jól lakott;
Néha négykézláb is el haza mászott,
Nagy lassan az ágyban én mellém csúszott.
10. Nagy kegyesen akkor csókkal imádott,
Sok mocskokat rajtam gyakorta hagyott,
Néha nyakamon is által okádott,
Kebelem is akkor tele rakódott.
11. Ugyan az korcsomán szegény meghala,
Nekem nagy bánatot, siralmat hagyta,
Könyvem nem hullattam soha utánna,
Hogy eszemben juta ő állapotja.
12. Harmadikot én elvőm feleségül,
Kin az én szívem most felette örül,
Örömemben hajam csak meg nem őszül,
Gyakorta óhajtok, rajtam könyörül.
13. Vala ez nagy kegyes maga viselő,
Minden dolgában jó dologtevő;
Csakhogy télben nyárban vala heverő,
Tavaszzal és ősszel vesztetg henylelő.
14. Nem elég volt neki éjjel alunni,
De sőt mindenkoron szokott szunnyodni,
Mikor felébredett, tudott koslatni,
Egyik szomszédjából másikban menni.

15. Gyors volt mindenekben, felkölt jó reggel,
Mikor az tyuk délben vakarcsált szójjel,
Csipáját törölte keszkenyőjével,
Még akkor sem látott ő jól szemével.

16. Hogyha jámbor volna az jó vőlegény,
Mostan innom adna, nem volna fősvény;
Köszönd reám azért, ne légy oly fősvény,
Ne szálljon reád az szárazban köszvény.

Jegyzet: A codex 31—33. levelén. Bővebb változatban THALT: *Régi magy. rit. énekek*, II. 31. l. s bővebb változatban kiadtam a *Bocskor dalosk. énekei* közt is, hol 1636-ból valónak van mondva. (*Erd. Múz.* 1898. 445. l.) Az utolsó versszak szerint lakodalmi ének volt.

XVI.

Más.

1. Lakjatok vigan,
Igyatok bátran,
Io io io!
Az idő mondja,
Gazda kívánja:
Töltsed az pohárt,
Ne valljunk több kárt,
Fa la la la!

3. Meg ne részegülj,
De egyenest ülj,
Io io io!
Az idő mondja,
Gazda kívánja:
Töltsed az pohárt,
Ne valljunk több kárt,
Fa la la!

2. Boldog az élet,
Ha mind így lehet,
Io io io!
Fekete kenyér
Mostan többet ér,
Hogynem sült kappan,
Kit minap láttam,
Fa la la!

4. Nem vizet adnak
Innya torkomnak,
Io io io!
De tarczali bort,
Mézes mádi bort!
Töltsed az pohárt,
Ne valljunk több kárt,
Fa la la!

5. No ne bánkodjunk,
De vigan lakjunk,
Io io io!
Az idő mondja.
Gazda kívánja:
Fusson az bánat,
Töltsed az pohárt,
Fa la la!

6. Reggel ismétlen
Felkeljünk szépen,
Io io io!
Mái tött vétket
Semminek véljünk;
Sőt elfedezzük,
Elő ne vegyük,
Fa la la!

7. Kádban ugráló,
Csörtörő vargák,
Io, io, io!
Az bika hústól
Fénlik nyakatok,
Kecske faggyutól
Megnőtt hasatok,
Fa la la la!

8. De ti rólatok
Mit mondjak szócsek?
Io io io!
Büdösök vadtok,
Büdös házatok;
Tudom, bánjátok,
Hogy most így szólok,
Fa la la!

9. Vargáknak bátyja,
Nem hagylak hátra,
Io io io!
Izdore fore,
Büdös gyomrotok,
Nem szükség nektek
Ide járnotok,
Fa la la la!

10. Nyüves borbélyok,
Mely rútok vadtok,
Io io io!
Mely czifrák vadtok,
Kevélyek vadtok,
Nagy hirre hűgtok,
Nagy koncchoz rágtok,
Fa la la!

11. Tetves ötvöseik,
Rá hallgassatok,
Io, io, io!
Mely sokat csentek,
Melytől nem féltek,
Kiért megestek,
Sokan elvesztek,
Fa la la la la!

12. Az szakácsasszony
Dolghához lásson,
Io io io!
Az mézes borra,
Vajba sült pánkra
Legyen nagy gondja.
Küldje asztalra,
Fa la la la la!

13. Vőfély, te tisztod

El ne felejtse,

Io io io!

Az fennállásra,

Tárgyér törülésre,

Vigyázz mindenre,

A pohár töltésre,

Fa la la la la la!

14. Hü, mely szurkos vagy

Lakatos bátya,

Io io io!

Kovács bátyáddal

Talám nem régen

Jöttél egy kohból,

Szöktél pokolból!

Fa la la la!

15. Az menyasszonynak

S az vőlegénynek,

Io, io io!

Vonják az tánczút,

Gyönyörű nótát,

Adják meg módját,

Várják jutalmát,

Fa la la la la!

Jegyzet: A codex 33b—35. levelén. Bővebb változata THALY:
Régi magy. rit. énekek. I. 365. l. *Művészek lakodalma* cz.

XVII.

Más.

1. Madarak közt nincs sebesb sólyomnál,
Istenasszonyok közt nincs szebb az Venusnál,
Kerti virágok közt nincs szebb az rózsánál,
Földi asszonyok közt nincs szebb asszonkámnál.

2. Az sólyomnak szeme, nézsze, mely fekete,
Az kerti rózsának mely piros ő színe,
Venus szép asszonynak feje az ő teste,
Kiket feljülhalad asszonkám szépsége.

3. Oh te, Venus hűga, szememnek világa,
Ó kegyes pálmafa, szívemnek orvosa,

Mi lehet az oka, hogy adál ily bura,
Tőled elszakasztál, ejtettél rabságra?

4. Meggyek,* hová legyek? mert immár csak tengek,
Szerelméd tűzében, hidgyed, csak epedek,
Mind éjjel és nappal téged emlegetlek,
Mert kegyes voltodért el nem felejtethlek.

5. Ó te kegyes nimpha, talám ugyan nem szánsz,
Hogy ilyen igen most engemet megutálsz?
Valjon ily hív társot hozzád mikor találsz?
Eljő még az idő, bizony szívből megszánsz.

6. Bár elvess, elkergezz, szemed elől elrejts,
Az fekete földben két kezeddal temess;
Ékes személyeddel csak egyszer részeltess,
Hogy az más életben koronát viselhess.

Jegyzet: A codex 36—37a. levelén. Balussáának látszik.

XVIII.

Más.

1. Láték minap megrekesztvén egy kis madarat,
(Csak egyedül repül szegény, el sem szaladhat;
Keservesen esék nekem, hogy ugyan jajgat,
Állatja, hogy szabadulást többé nem várhat.
2. Én is hozzá hasonlónak magamot mondám,
Látván kénját, nagy rabságát, ugyan megszanám,
Az rabságból szegényt mindjárt kiszabadítám . .

.**

Meggyek = mit tegyek helyett. V. Régi M. K.

335. 1.

** Egy sort a másoló kihagyott.

3. Dicsekedik, ugyan repül, szabadon járván,
 Azonközben egy vad madár hozzá járulván,
 Megragadá, körme között mind elszaggatá,
 Ily hirtelen életétől szegént megfosztá.
4. Ezt hogy látám, rajta ugyan elszomorodám,
 Azonközben láték jönni egy ifjat hozzám,
 Rút tekintek s ő mindgyárást elmosolyodék,
 Monda, hogy : «Mit panaszoddal akarnál nekem ?

Nemde, gondold meg csak, te vagy mindennek oka,
 Kis madárnak ő halála teneked példa ;
 Mert miattad lőn szegénynek szörnyű halála,
 Nem hittem, hogy az ő néki végső órája.»

Jegyzet : A codex 37—38a. levelén.

XIX.

Más.

1. Jaj mi keservesen esék az énnékem,
 Hogy gyönyörű szép szád nem beszélhet vélem,
 Rózsaszínű szép ajkidot elfordítád tőlem,
 Kin elkeseredék én szomorú szívem.

2. Liliium lágyító gyenge kezeid,
 Szívemet gerjesztő ékes verseid !
 De másoknak bosszujokra ne vess meg engem,
 Mert nincs semmi vétkem, tudja az Isten.

Idegeny én hozám miért vagy édesem ?
 Noha bizony soha nem vétettem neked ;*
 De másoknak bosszujokra ne vess meg engem,
 Mert nincs semmi vétkem, tudja az Isten.

* Helyesen : Noha bizony soha neked nem vétettem . . .

4. Hogyha, szívem, még egyszer kedvedben bevészs,

Soha haragodban nem esem, az míg élsz,
 Az kire fejemet kötelezni oly kész,
 Kire tudom, bizony, hogy magad is rátérsz.
5. Oh angyalok között édes angyalocskám,
 Noe bárkájából repült galambocskám,
 Az pünköszt havában kinyílt szép rózsácskám;
 Megbocsáss énnekem kedves Diannácskám.
6. Az Istennek vagyok, látom, az markában,
 És heverek gonoszakaróm torkában ;
 Ne hagyj, szívem, ennek esnem az árkában,
 Hogy ne lehessen én senkinek átkában.
7. Essék meg, édesem, mégis rajtam szived
 És haragra lobbant ékes gyenge színed ;
 Ne vond meg én töllem az te régi kedved,
 Hogy más világon is fennmaradjon neved.¹
8. Lám, hű szolgád voltam parancsolatidban,
 Mert csak egy órát is el nem hattam abban,
 Valamikor az te postád érkezett házomban,²
 Nem volt sem éj sem nap az elhalgatásban.³
9. Soha nem hittem, hogy még az angyalok is
 Szebben teremtetvén legyenek azok is ;
 Nem győznek meg téged még az Diannák is,
 Sem szép termetekben, sem személyekben is.
10. Avagy teljességgel akarod, ne éljek ?
 Vagy siralmas gyászban ruhákat viseljek ?

¹ Eredetiben hibásan : neved fennmaradjon.

² A szövegben hibásan : azomban.

³ Elhalogatásban v. elhalasztásban.

Másoknak is szemek előtt gyászban heverjek?
Te éretted, édes szivem, én keseregjek?

11. Messze távozol el, édesem, én tőlem,
Ritkán vagy előttem mint szárnyas¹ madárkám,
Karuly-módra én kezemre vajha rászállanál,²
Szép orczádat akkor én is megcsókolgatnám.
12. Boldog az az óra, melyben te születted,
Sokaknak javokra ez világra jöttél,
Némelyeknek pedig csak bosszúságokra,
Nekem is szegénynek szörnyű halálomra.
13. Ezeket már az ki rendelé versekben,
Akkor szerelméről igen gondolkodék,
Ő kegyességéről igen elmélkedék,
Ajánlja, hogy felkeresi őt jövőendőben.

Jegyzet: A codex 38b—39. s egy közbetoldott levelén. A szöveg meglehetősen zavaros. Más változatban THALY: *Régi magyar énekek*. II. 244. l.

XX.

Más.

1. Menj el két kezemmel írott kis levelem,
Tudakozd meg titkon, hol legyen szerelmem?
Kérjed igen őtet, legyen szemben velem,
Hadd vigasztalja meg szomorodott szivem.
2. Mondd szolgálatomat, mélyente³ meglátod,
Az virágos kertészt⁴ aluva találod,

Hibásan eredetiben *szánja*.

² V. Ö. KRIZA: *Vadrózsák*. 119. l. (264. sz.)

³ Mihente, mihelyt.

⁴ Kertben helyett.

Költsed fel nagy gyorsan, ha lesz benne módod,
Mi válaszzal bocsát, nekem megmondhatod.

3. Mondjad szolgálatom; engem oda várjon,
Piros ajakról gyenge csókot adjon,
Más szeretőt soha kivülem ne tartson,
Ékes beszédével inkább vigasztaljon.
4. Azomban belépék virágos kertében,
Irott leveletem látom két kezében,
Megfelele s monda ő nagy szerelmében:
«Isten hozott, szívem, virágos kertemben.»
5. Azon ide nyujtá kötött bokrétaját,
Kinek illatozám jó szagú illatját,
Hagyá, hogy tartsam meg kedves adományát,
Magát is rám bizta; nem keresem mását.
6. «Jobb volna bizonynyal, hogy ne próbálgatnál,
Piros szép almadban szakasztani hadnál,
Szép ékes csókokat utánnam hordoznál,
Hogysemmint engemet árvaságban hagynál.
7. «Ha Istent szereted, meg ne tréfálj engem,
Régi fogadásid jussanak eszedben;
Tudod, mit fogadtál az te szerelmedben,
Hogy megmaradsz végig titkos szerelmedben.
8. «Szokták azt mondani, az poeták írni,
Hogy az édes gyakran búra kezd fordulni;
Úgy leszen én dolgom, ha nem kezdesz szólni,
Éretted nem szánom koporsóban menni.»

Jegyzet: A codex 40—41^a. levelén. Rövidebb változata THALY:
Régi magy. rit. énekek. II. 217. l. Az utolsó sort v. ö. a IV. és
IX. sz. utolsó szakával.

XXI.

Más.

1. Minap kezemben vőm musikámot,
Elpenditém keserves nótámot,
Megújjátá az én bánatimot,
És így kezdém el gondolatimot.
2. Mert szívemet szerelemnek lángja
Környül fogta, mint egy tüzes fáklya,
Az sok búnak az mérge is rágja,
Azt nem tudom, mikoron elhagyja.
3. Jaj, hát hová legyen szegény fejem,
Búbánat ha nem távozik tőlem ;
Szerelmesem, kérlek, ne hagyj engem,
Akár csak te légy már könnyebbségem.
4. Tekénts reám kegyes szemeiddel,
Nyakamot öleld meg kezeiddel,
Enyhíts(d) szívem édes beszédiddel,
Hadd élhessek hű szeretetteddel.
5. Ez szót hallván, szeretőm nyakamra,
Gyenge kezét veté az vállamra,*
És szép csókot hinte az orcámra,
Annak utánna így vigasztala :
6. «Ne szánkodjál,** életem istápja,
Mert szívemnek nálad vagyón vára :
Szerelmemnek nálad vigassága
Mindenkor, mikor szived akarja.»

* V. Ö. KRIZA: *Vadrózsák*. 176. l. (355. sz. 3-ik versszak.)

** Így, világosan e helyett: bánkodjál.

7. Hogy örvendezvén, néki ily szókat,
Szeretőmtől elvévén sok jókat:
Ismét hátra veszem mindazokat,
Hátra vessünk minden bánatokat! *
8. Isten legyen hozzád, édes nymphám,
Én rám kegyesen tekints, Annókám,
Ne légy feledékeny szép Ilonám,
Élj sokáig édes szép violám.

Jegyzet: A codex 41b—42. levelén. Az Annóka névből következtetve Balassáénak látszik.

XXII.

Más.

1. Egy filemüle kis madár,
Miolta eljött az jó nyár,
Kertemben szálldogálni jár ;
Oh hogy nem tudtam, mely nagy kár !
2. Eszemben vöttem szólását,
Mindenféle muzsikáját,
Ágról ágra sétálását ;
Hogy nem tudtam szolgálatját !
3. Nem tanálok hozzá hasonlót,
Ilyen drága erkölcsüet ;
Aranynyal festetem szárnyát,
Hogy másszor is jöjjön hozzám.
4. Isten hozzád én szerelmem,
Megbocsáss, ha mit vétettem ;

*' Zavaros versszak.

Élj vigam lelkem, kedvesem,
Kis görliczém, szerelmesem.

5. Ezeket vegyed kedvesen,
Kis görliczém, szerelmesem,
Mint te magad és úgy szintén
Csókolgassad édesdeden. Finis.

Jegyzet: A codex 43. levelén. A két utolsó sor zavaros.

XXIII.

Más.

1. Jelen vagyon már az üdő,
Megfuvallott az szép szellő,
Erdő, mező szép zöldellő ;
Az is nekem csak bút szerző.
2. Oh mért maradék el tőled,
Hogy el nem mehetek véled !
Valyon azon fáj-e szived,
Hogy személyed rám nem nézhet ?
3. Hogy hinném azt, hogy nem fájna ?
Szived azon hogy nem sirna ?
Lelked azon nem búsulna ?
Isten hozzon, szivem, haza.
4. Hadd várjanak az irígyek,
Kik tégedet elkergetnek ;
Hadd teljék be minden kedvek,
Felőlem is majd eltérnek.*
5. Ám betöltéd mondásidat,
Elődben vötted utadat,

* Eltérnek = megférnek.

Sirván monád te Deborát,(?)
Énekelvén szép nótádat.

6. Nem cselekedem, mint Didó,
Csak várom, mit hoz az üdő?
Mert az út is, látom, félő,
Te hazáért elveszni jó.(?)

7. Ne felejts el hát engemet,
Szivedben ird be nevemet,
Tudod, szerettél engemet,
Egyetlen egy szeretődöt.

8. Én is mert mindennél téged
Tudod, hogy feljebb becsüllek;
Szép violám, mert kedvellek.
Adja Isten véled éljek.

9. Sirván nagyon fohászkodtál,
Réám néztél, mosolygottál:
Ha nem láthattál, elholtál,
Rám találtál s mosolygottál.

10. Nem kell nekem már ez világ,
Mert elhagyott az szép virág;
Hogy nem láthatlak szép zöld ág,
Szivemben száll nyomoruság.

Jegyzet: A cod. 44—45. levelén. A versfejekben: JOHANNES.

XXIV.

Más.

1. Mit vétettem, idegenem, hogy megutáltál,
Én helyettem, szép szerelmem, mást választottál ?
2. Sok kénokat te éretted gyakran felvöttem,
Hűségért ily gyötrelmeket, azt érdemlettem ? *
3. Senki vétke, csak magamé, azt is megvallom,
Szép szavaidnak mert hittem, voltam árulóm.
4. De méreg volt az te szép szód, kit méznek véltem,
Azon törben én most estem, ki(t) mind kerültem.
5. Hogy szerelmed úgy megcsaljon, soha nem hittem,
Állandónak hűségedet én hozzám véltem.
6. Vehetsz példát azért rólam, édes szerelmem,
Mást választottál magadnak ki kedves leszen.
7. Úgy ne járjon, mint én jártam, az is te veled,
Meg ne csalja az te szined, kedves beszéded.
8. Már életem nem kívánom én ez világon,
Legyen Isten bosszuálló, ő reá hagyom.
9. Szerelmemben az ki indul, okoson járjon,
Hogy az méznek színe alatt mérget ne nyaljon.

Jegyzet : A codex 46. levelén.

* Vagy így : Hűséget ily gyötrelmekért, azt érdemlettem.

XXV.

Más.

1. Hallad-e ? pendits(d) az lantot,
Hadd járjam szépen az tánczot ;
Leány, köss fel aranylánczot,
Ne tegyen közöttünk gúncsot.
2. Söpörtesd gazda az házat,
Hordass ki tángyért és tálat,
Vitesd ki az hosszú asztalt,
Rendelj helyt tánczhoz, jó tágast.
3. Az ki nem akar tánczolni,
Nagy pohár bort elköszönni,
Idején mondják meg neki :
Rendeltek más szállást neki.
4. Erre is, gazda, rávigyázz,
Ifjakat mikor tánczban látsz,
Akkoron vigan azt kiált(d) :
«Hegedüs, három most az táncz !»
5. Tánczközben tölts(d) az pohárt is,
Ne legyen panasz abból is ;
Vigyázz az asszonyokra is,
Ne hadd szomjuhozni* őket is.
6. Ehez tarts(d) gazda magadot,
Higyjed, nem vallasz kudarcot,
Vonassad az lengyel tánczot,
Hadd hozzám már az menyasszonyt.
7. Állj félre itt, ki bánkodik,
Itt bizony nem szomorkodik,

* szomjuhozni helyett.

Vagy igyál vagy penig tánczolj,
Egyébként köztünk nem lakol.

8. Vonassad az ifjak tánczát,
Hadd fogja ki-ki ő társát;
Dudás hosszan fúdd az dudát,
Ne kiméld asszonyok talpát.

9. Vőlegény, megkiméld magad,
Sok borral magad ne bántsad,
Tánczban lábadat ne fáraszd,
Hogy virradtig meg ne bánjad.

10. Lesz neked még más dolgod is,
Munka kell, hidgyed, ahhoz is,
Elment már az menyasszony is,
Végý búcsut tőlünk már te is.

11. Ez így elmédben forogjon:
Most rövid éjszaka vagyón,
Az álom rajtad ne fogjon,
Párta is kontytyá változzon.

Jegyzet: A codex 47—48. levelén. Rövidebb változata THALY:
légi magy. vit. énekek. II. 113. 1. *Menyekzőben* cz. a. Az első vers-
szakot v. ö. a XCVII. ének első versszakával.

XXVI.

Más.

1. Poeták, hol vattok, talám mind alusztok?
Szép éneket mûzsák, hogy nem hargicsáltok?
Egy nemes emberről, Deli papról szólok,*
Vártam az időtül, hogy mástól halljátok.

* Eredetiben hibásan: szóltok.

2. Nagy elipsis * esett mostan Remetein,
De még nagyobb esett Szabó Pálon s Delin ;

..**

3. De ne haragudjál, mert tudom dolgaid,
Az pinczében voltak mind(en) mulatságaid,
Akár megmutassam lábaid nyomait,
Kan-agár módjára voltak fogásaid.
4. Asszonyom is tudja, noha most tagadja,
Az szolgáló lábát kicsoda tapodja ?
•Hallgass, te szolgáló•, Deli pap azt mondja,
•Szoknyát csináltatok, csak asszony ne tudja•
5. Megfiadzott szegény Rákos falujában,
Az hidtól nem messze, csak harmadik házban,
Egy fiat toppanta igen hamarsággal,
Hogy áruljon szegény Deli pap boltjában.
6. Ezt soha nem hittem, hogy asszonyom szülte,
Talám az szolgáló az pinczében lelte ;
Nem fájdalmas, látom, az asszonyom szive,
Talám ugyan fattyu, hogy olyan fekete.

Jegyzet : A codex 49. levelén.

XXVII.

Más.

1. Kegyes dolgot hallaszsz most én tőlem,
Hajts(d) le füled és hallgass meg engem ;

* ellipsis helyett. Ide nehezen találó szó, ha ugyan ezt akart a másoló írni.

** Nem közölhető két sor.

Mert vagyon örömem,
 Kedves egésségem,
 Mert az bánat nem jár most előttem.

2. .

★

3. Az deákok lesik az menyekzőt,
 Kiben nekik bőven leszen hasznok,
 Kezekben pennájok,
 Végig csont-koczkájok,

★★

4. Étket hoznak szépen az asztalra,
 Gondjok vagyon ifjaknak abroszra,
 Rút, mocskos tángyérre,
 Szemek az pohárra,
 Szivek szép asszonyra,
 Vigadozván, visznek leányt tánczba.

5. Az éneket az kántor elkezdi,
 Az menyekzőt szépen ékesíti,
 Az soltárt énekli,
 Az nyakát nyeggeti,
 Nagy szép szóval éneket végezi.

6. Az asztaltól im mind felkelének,
 És mindgyájan (sic) vigadni kezdenek,
 Szépen gyönyörködnek,
 Ide s tova néznek,
 Mint az bakok, oly szépen szökdösnek.

7. Az vargák is rendre bort hordatnak,
 Mint az szurkák, házban karicsálnak,

* Nem közölhető versszak.

** Nem közölhető sor.

Pinttel egyest isznak,
 És sz . . . n osztoznak,
 Mint az eb s az macska, oly szépen alkusznak.

8. Frissen járja csizmadia tánczát, *
 Mert keziben ám fordító fája,
 Nem koczog mustája,
 Utána kaptája,
 Hátral az formája,
 Ezek után ékes czifrázója.

9. Tobor Szikra borbély elindula,
 Mert kezében vagyon fogvonója,
 Éles beretvája,
 Ezüstös puzdrája,
 . füstös fülvájója.

10. Az ötvös is gajdolnia kezde,
 Mert keziben van üres erszénye,
 Pörölyének nyele,
 Szép bélétt süvege,
 Az ujjában szép gyöngyös gyűrűje.

11. Az szabó is asszonyom szoknyáját,
 Ám most méri, tapogatja máját,
 Méri az honalját,
 . kapocs-lyuggatóját.

12. Mészárosnak ne csudáld ő dolgát,
 Hogy kezében gyakran **
 Mert az barom csontját,
 Megfogja az hasát,
 Feleségének mindenkor nem veheti hasznát.

* Helyesen : Csizmadia tánczát frissen járja.

** A pontozott helyek nem közölhetők.

13. Pelyhes szöcs is muzsikát indita,
 Az menyegzőt ő mind tele
 Kiben nincsen haszna,
 Sőt nagy gyalázatja ;
 Mint az ebnek, oly szörös orczája.
14. Az madarak most fogadnak társot,
 Kecskékhez is most mennek az bakok,
 Deákok pennájok,
 Szűzeknek bolhájok,
 Izzad az homlokok,
 Hogy tőlök most igen messze járok.
15. Hires nyilván az jó vitéz ember,
 Ki nem olyan, mint Pál Kónya, keuder ;
 Im Jancsi mint ugrál ;
 Hanem vitéz ember,
 Ellenséget vitéz-módra megver.
16. Mit sompolygaszsz az kajla süvegből ?
 Hajts(d) le magad, igyál azből,
 Hogy már az üvegből,
 Mint tiszta edényből ;
 Mert nem lehet bársony az eb-bőrből.
17. Ez éneket az ki jól szerzette,
 Fejér márványkőre felmetszette,
 Megékesíttette,
 Sőt meg is tetette,
 Ilyen módon versekben rendelte.

Jegyzet: A codex 50—53a. levelén. A 16 versszakot v. XCIII. számú ének 6-ik szakával,

XXVIII.

Más.

1. Szándéka szivemnek meg nem elégedhet,
Vénus játékára engemet hiteget,
Az te szép személyed engem felgerjesztett,
Engedd meg édesem, hadd üljek elődben.*
2. Oh egyenes, magas szép lilium-szálam,
Oh én szép virágom, szerelmes tárházam,
Ki betegségemben voltál főorvosom,
El ne feledkezzél rólam, szép Annókom.
3. Szánj meg immár végre, láss hozzám jó móddal,
Vigasztalj meg engem ékes szavaiddal,
Keskeny két karodat vesd nyakamon által,
Ugyan megújulok, csak láss hozzám hamar.
4. Elbágyadt testemet hadd nyugodtassam meg,
Messzül jött testemnek csak az éjjel adj helyt,
Az mely jóvoltodért mennyországban végy részt,
Csak mostan segéld meg én szegény fejemet.

•Az kinek én élek, annak is halok. •

Jegyzet: A codex 53^b—54^a lapján.

XXIX.

Más.

1. Két szép fejr almát minap hogy láték,
Hozzája hogy nyúlék, úgy megújulék,

* Helyeschben: hadd elődben üljek.

Én nagy szerelmemből nekie mondék :
 •Tied vagyok holtig,• nekie így szólék.

2. •Erre kérlek, lelkem, ne vond meg tőlem.
 Gyönyörű beszéded ne vond meg tőlem,
 Kiért szép beszédet te is várj tőlem,
 Az te gyenge szined ne vond meg tőlem.
3. Szivem, vedd nyakamra gyenge karodat,
 Hadd csókolgassam meg két szép orczádat
 Abból megismerem hozzám kedvedet,
 Abból megismerem hű szerelmedet.
4. Tarts meg ezért nálad, szerelmes Katám,
 Gyönyörű beszédű édes Ilonám,
 Tejjel-mézzel folyó szép szavú Máriám,
 Tied vagyok holtig, édes kis Borkám.
5. Az te gyenge szined csak engem bágyaszt
 Szép virágzó szemed immár elhervaszt,
 Mind éjjel és nappal úgy álmodozót,
 Két fejr csecseddel úgy játszadozót.
6. Mint az fogoly madár szabadulását,
 Én szivem úgy várja hozzád járását ;
 Mind éjjel és nappal hozzád menését,
 El nem únja szemed reám nézését. •

Jegyzet: A codex 54^b—55. levelén. A harmadik szakot v.
 a XXVIII. 3-ik szakával.

XXX.

Más.

1. Kertemben nyílt piros rózsám.
 Árnyéktartó szép cyprusfám,

Jószagu kegyes violám,
Egészséggel! édes Annám.

2. Aranyszínü fényes haja,
Szépen zengedező szava.
Piroslik rózsza-orczája,
Nagy szépséggel ki van rakva.

3. Tündöklík, mint fényes páva,
Nagy szépséggel ki van rakva,
Hozzád vagyok már kapcsolva,
Gyönyörűséges rózsafa.

4. Azért, szívem, té's ezekben,
Légy állandó szerelemben,
Vég nélkül való örömben,
Maradj meg holtig hűségben.

5. Mint basilicus szemével
Embert megölt, szerelmével;
Igy engem is, beszédével,
Megsebhett szépségével.

6. Nagy keserves búban éltem,
Hogy lón távozásod tőlem,
De már az melyet reméltem,
Megleltem, vigadjon vélem.

7. Az üdő, lám, multon mulik,
Az nap is estve elnyugszik,
Szép rózsza, mely most virágzik,
Ki tudja majd, hol tartozik?

8. Kertbéli szép piros rózsák,
És szépen éneklő másák

Vigadoznak az szép nymphák,
Énekelnek szép madárkák.

9. Én tégedet nem láthatlak,
Csak szívemben óhajtalak,
Elmémben befoglaltalak,
Már magamhoz kapcsoltalak.

10. Remémtelen az én fejem,
Ez világban az életem,
Mert csak immár az én fejem
Éjjel-nappal gondolkodván. (Sic !)

11. Ékesen szóló madárka,
Élj vigan (te is) * vadacska ;
Te szomorkodó rajocska,
Mért nem szállasz az zöld ágra ?

12. Mint mezőben az szép virág,
Harmattal nyílt zöld cypruság,
Jószagu kegyes violám,
Egészséggel ! édes Annám.

13. Életemnek szép virága,
Mostan fénlík termő ága,
Idejében kinyílt róza,
Kebelemben jó illatja.

14. Ritkán szünik gondolatom,
Mert vagyon nagy búsulásom ;
Hogy teutánad kínlódom,
Vagyon nagy szomorúságom.

Jegyzet: A codex 55^b—58^a levelén. Versfejekben KATÁMNAK.
A többi értelmetlen, ha csak nem EREMÉR = Elemér. A vers-
ben Anna név fordul elő,

* Eredetiben betűszerint: illis. Lehet így is: élj kis...

XXXI.

Más.

1. Édes Júliám, gyenge violám, arany almácskám,
Jó illatu és vig kedvű sólyom-madárkám,
Szállj bátran én kezemre,
Hozz örömet szivemre,
Ne félj semmit, édes solymocskám !
2. Sugár szárnyaid mely szép ékesek;
Piros ajakid, kire csak égek,
Derekadot befogta veres tollad néked,
Lábaid szép fejérek :
Teéretted halok, veszek,
Éjjel-nappal fővök s epedek.
3. Vajha kezemre ily madár szállna,
Bátor szárnyával engem sujtolna,
Akkor az én bús szivemre örömet hozna.
Szép tollát tapogatnám,
Szép orcájút csókolnám,
Nagy békével elbocsátanám.
4. Én édes rózsám, szánj meg engemet,
Kérlek, ne kívánd veszedelmemet,
Jövel hozzám, vigasztald meg én bús szívemet ;
Szép szárnyaid alá hajtom,
Egy kevésbé megnyugotom
Keseredett árva fejemet.
5. Mennyi csillagok vadnak az égen,
Füvek, virágok mennyi az földön,
Valamennyi fővény van tenger feneken.

Annyi jókkal áldjon Isten,
Az mit kívánsz te szivedben,
Hallgasson meg könyörgésedben !

6. Légy egészségben, szerelmes Annám,
Bizony holtomat érted nem szánám,
Ha valaha szárnyad alatt én nyugodhatnám.
Élj vigan édes rózsám,
Légy jó szívvvel, kérlek, hozzám,
Ne felejts el, édes Annácskám !

Jegyzet : A codex 58^a—59. levelén. Hihetően egyike a Balassa-féle szerelmi énekeknek. V. ö. az LII. sz. a. énekkel, melylyel majdnem egyezik. L. u. ott a jegyzetet.

XXXII.

Más.

1. Az ki nem régenten válék én tőlem,
Mely keserves szókkal lőn búcsuvételem ;
Mert kevés ideig vőlt velle beszédem,
Mint árva pelican, elmarada tőlem.
2. Engem csak egyedül szomorú bánatra,
Elhagyott, mint özvegy görliczét sirásra,
Kit nem reménlettem, hogy ő érte soha
Szegény fejem jusson ily keserű búra.
3. De méltó énnekem ezeket szenvednem,
Mert ő is én értem sokat túrt s fáradott ; *
Sok irigyek miatt szive búsult értem,
Az kik meggondolták én igyekezetem.

* Romlott sor o helyett: Mert ő is sokat túrt s fáradott én értem . . .

4. Az minap mutatta szép személyét nékem,
 Akkor sem lehete vélle beszélésem,
 Mert az kegyetlenek lesznek (?) én előtttem ;
 De feltámad, hiszem, még az én örömem.
5. Kedvesemnek ékes termete, mint cyprus,
 Az Libanus hegyen nevedett cedrus,
 Azért szerelmére az kegyetlen Vénus
 Engem csak hiteget, kitől szívem csak bús.
6. Mosolygó szemeit vajha rám vethetné,
 Elmult vigságomat visszatéríthetné,
 Ez gyászos szívemet ezzel fedezgetné,
 És szép két ajakit orcámra tehetné.
7. De sok ködök után feltetszik szép napom,
 Akkor örvendezvén, szájjommal azt mondom :
 •Ujulj* hozzám kedvesem, légy enyém, kívánom,
 Én is lészek tied : végső ajánlásom.»
 Finis.

Jegyzet: A cod. 60—61^a levelén.

XXXIII.

Más.

1. Lánggal ég az szerelem az ifjak szívében,
 Mint az szép égő fáklya Vénusnak kezében.
 Nap ragyog, tűz villog ráró-szemeiben,
 Liliumból frissen kötött bokréta keziben,
 Nap ragyog, tűz villog ráró-szemeiben.**

* Űlj helyett.

** V. Ö. KRIZA: *Vadrózsák*. 117. l. (261. számú dal 1. és 3-ik versszak.)

2. Szép Vénust nem héjában írják az poeták,
Hogy zengve, énekelve fejér hattyuk vonják,
Hegyeken, völgyeken egyaránt hordozzák,
Ifjuságnak, szép szűzeknek szívét hódoltatják,
Hegyeken, völgyeken egyaránt hordozzák.

3. Az én szerelmemnek, mint rózsza pünkösztben,
Vagyok szerelmében, virágos kertében,
Kinek ő illatja felhata szívemben,
És az ő vig kedve hagyja szerelmében,*
Kinek ő illatja felhata szívemben.

4. Istenem, imhol itt is kesereg egy árva,
Az kinek szívét gyújtja a szép Vénusnak lángja ;
Másutt hál, rejtve áll, az ki megolthatja,
Minden órán az szerelem szívét gyujton-gyujtja,
Másutt hál, rejtve áll, az ki megolthatja.

5. Akarnám, ha rám vetnéd kegyes szemeidet,
Ragyogó s megujtató gyönyörűségedet,
Alutnám, oltanám égő szerelmedet,
Pecsételnéd jó sziveddel hozzám jó szivedet,
Alutnám, oltanám égő szerelmedet.

6. Kikapcsolá szívem kamuka-szoknyáját,
Megmutatá nekem két arany almáját,
És megvigasztala virágom engemet,
Az melyért mennyégben végyen örök életet,
És megvigasztala virágom engemet.

7. Még most is hajnal hasad előtttem, hogy látlak,
Ha rám nézsz, reám jönnek még-mégannyi álmok ;

* Eredetiben hibásan : halja szerelmében.

Álmomban ágyamban gyakran téged hílak,
Mutass kedvet, vig örömet hozzám édes alak,
Álmomban ágyamban gyakran téged hílak.

8. Imhol az borostyán közt felnőtt kis szegfűvem,
Jerikó mezejében termett kis görliczém,
És mint vagy és hogy vagy zengő filemilém ?
Fogjunk kezét régen kívánt szívem, szép szivecském,
És mint vagy és hogy vagy zengő filemilém ?
9. És sokszor jutnak nekem eszemben csókjaid,
Miképpen csüggettenek vállamin karjaid,
Orczámon, szájomon voltak az te csókid,
Mutogattad kebeledből fejér csecsecskéid,
Orczámon, szájomon voltak az te csókid.
10. És ha ma avagy holnap szemedben nézhetnék,
Melyeden aranyalmát kettőt tapogatnék,
Rózsaszínű szép orczádról szép csókokat szednék,
Nagy örömem, vigasságom miatt részeg lennék,
Rózsaszínű szép orczádról szép csókokat szednék.
11. Elhittem, hogy elmédben harczol két indulat,
Szivedben mind az ketten inditnak nagy hadat,
De mégis szép Cyprus erőshen regnálhat,
Soha szived szerelmedből engem ki nem vethet,
De mégis szép Cyprus erőshen regnálhat.
12. Az galamb hogyha néha turbékol * társára,
Ismétlen barátsággal térnek ékes csókra ;
Nem csuda, ha néha társáról fut társra,
Mert így szokott nevekedni az szerelem láncza,
Nem csuda, ha néha társáról fut társra.

* Eredetiben : bordékol.

13. Hőjában hadakozik az szegény görlicze,
Mert neki (s) az galambnak nincs egy csepp epéje ;
Mindketten egészen barátságnak fészke,
Mindkettőnek csak szívével teljes begyecskeje,
Mindketten egészen barátságnak fészke.
14. Ugyanis mert az hattyük egymást nem kerülík,
Bár néha még tollát is egymásnak kitépik,
De várva nem soká egymást szépen nézik ;
Noha mostan ő társokat előlök elűzik,
De várva nem soká egymást szépen nézik.
15. Nosza, most fordulj jobban, repedezz (én) malmom,
Mert immár megadatott dupla diadalmom :
Kezemben, kebelemben akadt kis galambom ;
Noh vigadjunk ; mert megjött már szívem vigasságom,
Kezemben, kebelemben akadt kis galambom.
16. Karomra szállott immár kis sívó solymocskám,
Vállamra reá repült siróka madárkám :
Nem régen ezt éppen álmomban megláttam ;
Mert törömből elszalasztott galambom megfogtam,
Nem régen ezt éppen álmomban megláttam.
17. Hintsetek lábunk alá rózsát, kies nymphák,
Mert öszvehajlottanak két ékes pálmafák,
Kik régen szívesen egymást óhajtották ;
Ők egymásnak ő fejeket birtokában adták,
Kik régen szívesen egymást óhajtották.
18. Kévanom, adja Isten, hogy maholnap azzal
Vigadjak, kin búsultam régi öltött gyászszal,
Orczámot, szájamot újéts(d) csókjaiddal.
Öleljen meg két szép feje karjaival.
Orczámot, szájamot újéts(d) csókjaiddal.

19. Jöjjön elé, szíből várom, az az áldott óra,
 Melyen én bujdosásim forduljanak jóra,
 Szép rózsát s violát szájam ha csókolna,
 Vigassággal mondanám akkor: dejnám, dejnám, dejna!
 Szép rózsát s violát szájam ha csókolna.

Jegyzet: A codex 61_b—64. és két számozatlan betoldott le-
 velén. Gyönyörű részletekben gazdag költemény.

XXXIV.

Más.

1. Szivemnek panaszzkodását,
 Majd megmondom nagy siralmát,
 Bujdosásimnak az okát
 Mért hagyám el szép Júliát?
2. Üljön csak kevésbé mellém,
 Hadd legyen én szivem helyén,
 Beszélhessen nyelve eszén,
 Mondhassa meg, mi van szíven.
3. Reám mosolygó szép szemed,
 Kiért én most csak epedek,
 Testem szenved nagy gyötrelmet,
 Mert gyújtogatja szerelmed.
4. Jaj már nekem s jaj mind holtig,
 Mert bizony megholtam félig;
 Nincs biztatóm koporsóig,
 Kihez hajtsam fejem holtig.
5. Ne vond meg tőlem szerelmed,
 Mutasd hozzám régi kedved.

Legyen előbbi hűséged,
Bús szívemet ne gyötörjed.

6. Mert mikor veled mulattam,
Sok szép tréfáid hallgattam,
Sokat akkor gondolkodtam ;
De hogy így járjak, nem tudtam.

7. Nincsen semmi reménségem,
Hogy veled lehessen éltém,
De kérlek, édes szerelmem,
Légyen személyed én velem.

8. Jutnak eszemben beszédid,
Kedves szép ölelgetésid,
Kit nem felejték sokáig,
Koporsóm(nak) bezártáig.

9. Látom, irigyeknek nyelvek,
Tőlem elidegenítnek,
Kéért száradjon meg testek,
Mint mezőn lekaszált füvek.

10. Nem tudom, mi lőn az oka,
Hogy vakot vetett az koczka,
Te engemet ily nagy búra
Juttass, én nem hittem volna.

11. Talám nincsen igaz hited,
Sem állandó hű szerelmed.
Hogy hozzám nem tart hűséged,
Változó vagy : új tetőled.

12. De kérem azon szerelmed,
Hogy szívem enyhítse szived,*

* Eredetiben hibásan : Hogy szívem szived enyhítse.

Bús szívemet ne gyötörje,
Sőt fájdalmát könnyebbitse.

13. Kit ha élek, megszolgálók,
Mig az életben maradok,
Istentől áldást rád várok,
Édesem, szívből kívánok.
14. Ez néhány szót neked küldtem,
Kegyes választ várok szívem,
Ihon megyen kis levelem,
Benne rekesztve bús szívem.
15. Nem jegyzem most fel nevemet,
Tudom, ismertél engemet,
Egyetlen egy szeretődöt,
Most is annak tarts engemet.

Jegyzet: A codex 65—67. levelén. Balassáéának látszik. V. ö.
pár versszakát a LXXXII. számúval.

XXXV.

Más.

1. Zöldnek mondnak egy madarat,
De nem láttam az madarat,
Csak sohajtom az madarat,
Mert nem türhetem magamat.
2. Az zöldséget ha láthatnám,
És szépséged ha láthatnám,
Még éjjel is nem alhatnám,
Még ágyamban sem nyughatnám.
3. Aranynyal azt zenditeném,
Ezüsttel fejérré tenném,

Hogy mástul azt megismerném,
És csak magam szerethetném.

4. Jer ide, jer ide, kérlek,
Ne bánkodjál, együtt vélem
Hogy lakozzál, édes lelkem,
Szép szívem, édes violám.

Jegyzet: A codex 67^a—68^b levelén. A 4-ik versszak utolsó sora helyesen: Édes violám, szép szívem.

XXXVI.

Más.

1. Tekéntek egy igen szép kertben,
Hát egy kegyes mulatozik helyben,
• Ilyen módon szólok örömemben :
• Egészséggel! édes szívem, ebben. •
2. Ez szót hallá, hozzám közelite,
Kezet nyujta, ékes térdet hajta,
Szép virágok között hogy sétálna,
És ő engem szépen vigasztalna.
3. Diaunnának te vagy az másikja,
Az szép Cyprus-asszonynak magzatja,
S én szívemnek ő szép virágszála,
És egyedül csak egy cyprusága.
4. Oh gyönyörűséges szép violám,
Én kertemben felnőtt majoránnám,
Vajha, szívem, személyedet látnám,
Szép orczádat bizony megcsókolnám.
5. Ne utáld tehát én szívemet,
Higgyed, szivből kívánja éltedet,

Az sok után áldjon Isten téged.
Hogy holtiglan élj jó egészségben.

Jegyzet: A codex 68b—69b levelén.

XXXVII.

Más.

1. Bánatja nincs ez világon annak,
Az ki nevét tudja ő férjének ;
Vigassága lészen ő szívének,
Mert holtkor lesz vége örömének.
2. Igaz Isten, lám te irgalmas vagy,
Bús szíveknek vigasztalója vagy ;
Kérlek, hogy engemet is el ne hagyj,
Az pártában megagganom ne hagyj.
3. Sok ideje, hogy felnevekedtem,
De soha ily bánatot nem értem ;
Azért az mint én eszemben vöttem,
Az násznépe soha nem jó (én) értem.
4. Bárcsak nekem kontyom, gyorsom volna,
Mely jó reggel felöltöztem volna,
Az péaczra kísértáltam volna,
Magamat ott mutogattam volna.
5. Száz pártán is nem adnék egy kontyot,
Száz koszorun sem adnék egy főkötőt,
Vagy fejemről aláfüggő fátyolt ;
Félre tenném az talléros hajfonót.
6. Anyám mikor ez világra hozta,
Talán ugyan engem megátkozza :

Mert semmi személy rajtam nem kapa,
Nem forog hát rajtam most az koczka.

7. Sok leánybarátimot viszik el,
Talán engem soha nem vesznek el,
Mert im, látom gyakran szemeimmal,
Nagy bánatban csak így epedek el.
8. Iszonyatos az leányoknak az nagyja,
Kinek hatvan singből telik egy szoknya,
Kilencz singből az csecsinek zacskója,
Egy bialy-bőrből az lábának egy kapcza.
9. Jobb lőtt volna hogy az tenger hobja
Kis koromban elborított volna,
Igy nagy búra nem jutottam volna,
Igy szívemnek is könnyebb lőtt volna.
10. Sok esztendőök multanak immár el,
Mégis senki nem néz kegyes szemmel,
Megelégszik ki-ki szerelmével,
Én egyedül csak így epedek el.
11. Magnak való volnék, minden látja,
Szépségemet de nem sok kívánja ;
Mert az vénség virágomat rontja,
Mint az földet úgy ez megszáraztja !
12. Elviseltem harminczhárom pártát,
De még én soha nem láttam gatyát,
És g . k ő édes falatját,
Soha nem kostoltam ő mivoltát.
13. Nem t'om, mikor löttem ez világra,
Mert semmi személy rajtam nem kapa :

Szeretőmmel Isten meg nem álda,
Akár sánta s akár béna volna.

14. Ha soha oly szeretőm nem leszen,
Ki magának feleségül végyen:
Bánatimnak akkor vége leszen,
Mikor testem koporsóban mégyen.
15. Ha én valakit megkeréthetnék,
Egy deákot bizony választanék;
Bátor varga, azzal sem gondolnék,
Csak az fejér vénségre ne jutnék.
16. Immár ugyan szívem szerént félek,
Holtam napig hogy csak búban élek,
Főkött konty alá nem vehetek,
Keservesen az máséra nézek.
17. No nem nyujtom tovább panaszimot,
Mert nem láthatom ime nászomot;
Nem érdemlettem kedves mátkámot,
Magtalanul töltöm ez világot.
18. Felvetettem szépen nyoszolyámot,
Kiterjesztettem gyenge karomot,
Várom vigan jó akaróimot,
De nem jönnek s nem szánják kénomot.
19. Legyen elég ez néhány versecske,
Neked irtam, te kis görliczecske,
Mert ha megjő tavasszal az fecske,
Akkor leszen minden örömecke.

Finis.

Jegyzet: A codex 69a—72. levelén. Egészen eltérő változatban megvan THALY: *Régi magy. rit. énekek.* II. 173. l. s megmaradt töredéke KRIZA: *Vadrózsák.* 178. l. A vén leány panasza maig több változatban. L. u. o. 108 és 159. l.

XXXVIII.

Más.

(1600.)

1. Vagyon szívem szándékodban, hogy befogadj engem ?
Szép is vagyok, jó is vagyok, karcsú vagyok én,
Rása szoknyám, kamuka vállam, karcsú vagyok én,
2. Ötven-hatvan katonának szállást adok én,
Az kassai főbirónak leánya vagyok én,
Másszor is adjad, édes komámasszony, az ebeket nyulászni.

Ha foghatok, neked is adok kettőt az fiában,
Asszonyom, szerelmes asszonyom, haljon meg az urad ;
Mindjárt elveszlek, Isten úgy éltesse, szívem szép asszonkám.

4. Gyere hozzám, gyönyörű asszonkám, gyenge szép kis Katám,
Neked adom szép arany gyűrűmet, mert együtt vagy lelkem,
Szerzém ez verseket szép Magyarországbán, az ezerhatszáz-
ban.

Jegyzet: A codex 73. levelén. A szöveg zavarosan maradt meg.

XXXIX.

Más.

(1620.)

1. Várj meg madaram,	2. Ládd-e ? fáradok,
Szerelmes társam,	Utánad járok,
Mit viszzs, hadd lássam,	Sok jót hozatok,
Gyöngyöm, aranyam ?	Kit neked adok.

3. Te is violám,
Édes kis Annám,
Avagy mint mátkám,
Nyujts(d) ide hozzám.	9. Élek ő vélle,
Halok ő vélle,
Mert szívem tűzre
Gerjedett érte.
4. Nem kérek porost,
Te se adj korost,
Tudod az morest
És az szerelmet.	10. Repülj előmben,
Rakj fészket bennem,
Mint egy szép kertben
És egy mezőben.
5. Megszánhatsz azért.
Engem az jóért,
Nem veszek pénzéért,
Csak szépségéért.	11. Nyujts(d) ide karod,
Im én te társod,
No már végy csókot,
Mert hozzád hordott.
6. Atyáink szokták,
Anyáink tudták,
Az fiak tartásák,*
Mert nekik adták.	12. Tánczoljunk majdan,
Mint ők is hajdan,
Hegedű szóljon,
Tánczra induljon.
7. Ne nézd atyádat,
Hadd szóljon bátyád:
Hallgasson anyád,
Csak jómot kívánd.	13. Hajda, hopp, hajda!
Minden azt mondja;
Enyim kis Kata,
Tudd (meg) Borbára.
8. Szeretem ötet,
Ő is engemet;
Ne bánd szivedben,
Adj össze minket.	14. Versekben minap
Az ki rendelé,
Ezerhatszázban
Húsz esztendőben.

Jegyzet: A codex 73^b—74. levelén. A 13-ik verssz. 1. sorát
1. THALY: *Vit. én.* II. 235. l.: «Haja, hopp, hajda!»

* tartják h. székelyes.

XL.

Más.

1. Piros hajnalkorban szóló kis madárcám,
Búm vidító, zengedező ékes muzsikám,
Vadon erdőn felnőtt pálmafa-ágam,
Úgy tetszenék nekem ékes muzsikám.
2. Az szép tavasz-meleg idő tavaszt ékesít,
Fülemüle ékes szava bús szívet vidít,
Csak engemet egy virágszál szívemben vidít,
Hogy szerelmem nem láthatja, gyötrelme újít.
3. Karsu, magas, szép termetű, ékes jó szava,
Rózsaszínű tekintetű, ékes szép karja,
Engem éleszt* rózsaszínű, piros orcája,
Kehelében megbimbózott két arany alma.
4. Oh mit tegyek vagy örüljek ez drága jónak?
Hiszem, szívem vigadozhat én asszonkámnak.
Szaggathatja szép virágát genge ágyának,
Immár eljött szép ideje ifjuságomnak.
5. Légy vig azért, szép szerelmem, teljes éltedben,
Miként az szép vidám sólyom prédaűzésben.
Mikor volnék ő prédája nekie nyertében,
Tudom, én is volnék nála nagy böcsületben.
6. Tetszén** színű lágy ruhádnak világosságán,
Két szép fehér lábacskádnak pályafutása,

* Fredetiben hibásan *elejst*.

** Leirva: *teczen, tetszén, tetszin* = purpureus. (*M. nylt. sz.*

Most kitetszik sokak közül szád mosolygása,
Azért te vagy én szívemnek szép vidámsága.

7. Lassú gyenge édes voltát szép ajakidnak,
Érezhessem jó illatját gyenge csókodnak ;
Noha szívem te éretted öltözött gyászbán,
Úgy tündöklik, mint az rubint az szép gyémánttal.

Jegyzet: A codex 75—76^a levelén.

XLI.

Más.

<p>1. Oh mely keservesen
Emlitem szívemben
Az te gyenge személyed,
Az ki életemet,
Búlatott fejemet
Mennyekben emelítéd,
Oh szomorú óra,
A ki elválásra
Fejemet kényszerítéd.</p>	<p>3. Bizonyos okokért
Kelleték én nekem
Szeretőmet elhadnom,
Sok irígyem miatt
Nem leheté tovább
Vélle szemben lehetnem ;
Oh én édes lelkem,
Hogy nem lehet tovább
Te veled mulatságom !</p>
<p>2. Nem mulathatom el,
Hogy ez verseimmel
Ne köszöntsem sok jódat,
Hozzám hűsegedért,
Hű szeretetédért
Hogy ne említsem szódat,
Isten ez életben
Nagy jó egészségben
Adja meg jutalmadat.</p>	<p>4. Megbocsáss, édesem.
Neked ha vétettem,
Istenemnek ajánllak.
Végző búcsuzásom,
Tőled elválásom
Ez lesz, ha nem láthatlak ;
Adja az ur Isten,
Élhesd szerelmesen
Világi életedet.</p>

Finis.

Jegyzet A codex 76^b—77^a lapjain. Balassúénak látszik.

XLII.

Más.

1. Imhol nyitva én kebelem,
Kiben rakva sebes tüzem ;
Jaj, csak halálra készültem,
Érted, oh én árva fejem !
2. Noha nem szánsz vagy keserülsz,
Meg sem esel veszélyemen :
Sebesítettél szívemet,
Árva, bú-látott fejemet.
3. Oh én szegény árva fejem,
Kiben vessem már reményem ?
Mert elhagyott én kegyesem,
Megutált szerelmetesem.
4. Nincs ég alatt oly fenevad,
Kire szelidség nem virrad ;
Országrontó kegyetlen had
Idővel megszáll s elbágyad.
5. De te soha nem szeligyülsz,
Sem meg nem szánsz, sem keserülsz ;
Sőt valamely felől kerülsz,
De sok búkat én reám fűsz.
6. Meggyőzött engem szerelmed,
Rabjává tött te szépséged ;
Ne kötözz meg, kérlek téged,
Szánjon meg te szép szerelmed.
7. Sokáig élj édes rózsám,
Ne bánkodjál szép asszonkám,

Elődben ülök Annókám,
Élj sokáig, virágocskám.

8. Isten hozzád szép violám,
Megbocsáss, kérlek, asszonkám ;
Ha vétettem, majorannám,
Bocsásson meg Isten, rózsám.

Jegyzet: A codex 77b—78. levelén. Balassaénak látszik. V.
I.VII. sz. énekével. (*Költ.* 89. l.)

XLIII.

Más.

1. Én bús gondolatim békét hogy nem hattok ?
Keserves kénaim miért (is) nyujtjátok ?
Nincs-e a nélkült is veszélyem elég sok,
Hogy ti is kénaim oly búval toldjátok ?
2. Én szegény nyavalyás, búban fáradt árva,
Kinek mind ősz, mind tél, egy nyara sincs soha,
Meg nem szünék jova,* meg-megárad búja,
Megyek, szerelmemnek már letörött zárja.
3. Fáj szivem, hogy jómtól véletlen elváltam,
Keserves útamra szomorún indultam ;
Kapuján kijövén, sokat fohászkodtam,
Szivem, könyveimmal orcámat áztattam.
4. Hogy ily változó légy, vajha tudtam volna,
Lángoló beszéded elkerültem volna,
Szerelmes hálódban nem volnék most fogva,
Érted ennyi búra nem jutottam volna.

* Hihetőleg : Rég megszünék jova, helyett.

Egzem érdemem felett vött volt kedvében,
 Szerelmében kedvelt, szépen gyönyörködtem,
 Lakván (?) szép rózsámnak ékes termetében,
 Magam vigasztalom búmnak örvényében.

6. Egyedül csak te vagy, az kiért sirt szívem,
 És nem tanáltatik annál drágább kécsem,
 Múzsák seregében vigasztaló szívem,
 Kinek neve nálam most is feljegyezvén.

7. Élj vigan te kegyes, szerelmes kedvelt jóm,
 Noha személyedet én most nem láthatom,
 Adjon (az) Isten jó hirt felőled hallanom,
 Rövid idő múlva szemtől szemben látnom.
 Finis.

Jegyzet: A codex 79—80^a levelén.

XLIV.

Más.

1. Búma termettél volt nekem világra,
 Bár nem estem volna vetett hálódba ;
 Ha megfogtál, kérlek, ne tarts halálra,
 Bocsásd el már szegént szolgálatodra.
2. Rejtek tagaidnak egyik békója
 Sok kénaim között szívemet tokja,
 Cupido leánya, nem véttem * soha,
 Kérlek, lelkem, szánj meg, ne hagyj ez kinban.
3. Életemet, szívem, veled kívánnám,
 Mert szép személyedtől meg sem válhatnám ;

* vétettem helyett székelyesen.

Csak szabadulásom immár láthatnám,
Várj meg virágok közt szerelmes rózsám.

4. Vénusnak szerelme testem gyúlasztja,
Mikor személyedet szemem láthatja ;
Erről is csak nyúl itt testem fájdalma,
Ám legyek te rabod, csak legyek jódra.

Istenasszonyoktól maradtál nékem,
Kicsin szolgálatod(at) jó neven vészem,
Az míg élek, rólad nem felelkezem,
Rövid idő múlva meg is fizetem.

6. Szigoru az napnak nekem feljötté,
Hogy szívünk egy testben ketten nem lehet,
Lelkünk az Istenhez együtt nem mehet,
Igy én bánatimnak vége sem lehet.

7. Állhatatlan koczka, ez-e te dolgod,
Igaz szeretőktől messze járásod ?
Szívből várnám, hidd el, nálam szállásod,
Bár fáradva hoznád hozzám asszonyod.

8. Megnyugotnám őtet szívemnek házában,
Neki adnám magam éjjel nyugodtában,
Nem kívánnék senkit velünk egy házban,
Megnyugodnék lelkem véle egy ágyban.

9. Örvedetesb napot ennél nem érnék,
Mikor szeretőmmel szabadon élnék,
Sok titkos panaszom akkor elmúlnék,
Mert szép orczáidról csókokat szednék.

10. Rendelem ez néhány verseket titokba,
Szívemben hordozom nevét felirva :

Verje meg az Isten, ki megátkoza,
Talám még énnekem hozza az koczka.

Jegyzet: A codex 80^b—82. levelén. Versfejekben BREVIS AMOR.

XLV.

Más.

1. Minap épült, látám, egy szép virágos kert,
Kinek Vénus asszony gyöngyből most falat vert,
Melynek virágjára ha tehetnék most szert,
Fogadnám, nem innám soha bú hozó sert.
2. Abban állattatott egy igen szép kertészt.
Kinek ajakáról szedhetnék szép rajmózt,
Gyönyörű csókokra ott tehetnék most szert.
Tudom, (hogy) megnyúlnék, ha vehetnék ott részt.
3. Rózsából plántálván van abban egy berek,
Nem bántják virágját annak hideg derek ;
Mert környül forog ott az szerencse kerek,
Azért vigan járnak ott az bágyatt erek.
4. Szeligy, engedelmes, galamb-természetű,
Szerelemre termett, kegyes tekintetű,
Sok szívet hozzá von, mert mosolygó szeinű,
Elhitem bizonynyal, hogy kegyelmes szívű.
5. Merek dicsekedni veled mindeneknél,
Noha te szerelmed annélkül is elköl,
Szép zöld cyprus fánál szined(ben) reszkedél,*
Az isten megáldjon, hogy velem jót tövél.

* reszkedél reszketél, rezgődél. (*M. nyelvt. szót.* II. 1434. l.)

6. Oltotta be magát szépséged elmémbe,
 Az te szép szerelmed viselem elmémbe,
 Nem fogyatkozol meg hozzám hűségedben,
 Bizvást melegitem kezem kebeledben.
7. Minden kénaimnak már eleget töttél,
 Hogy kívánságomnak, asszonyom, engedté, l,
 Mint Didó Aeneást, igazán szerettél,
 Jobb bizonyására értem vért öntöttél.
8. Az te karjaidnak szép ölelgetésit,
 Gyenge ajakidnak nyújtott szép csókjait,
 Mézzel folyó szádnak gyönyörű verseit,
 Valjon s mikor látom szemeid járásit?
 Finis.

Jegyzet: A codex 82^b—84^a levelén. V. ö. a XC. sz. énekkel.

XLVI.

Más.

1. Mint az törben kerített árva madár,
 Maga felől vigasztalást ki nem vár,
 Bánatjában halálához közel jár,
 Mit remélhet szegény fejem is immár?
2. Igaz bizony, az mint szokták mondani,
 Nincs oly eszes, az kit meg nem csalhatni,
 Könnyü bizony az halacsát megfogni,
 Ki az mérget méz gyanánt alányeli.
3. Készakarván én magamot mint vesztém,
 Mézzel megkent horgodat, hogy alányelém,
 Édes beszédidet hogy miért hívém;
 Hogy így járjak, csak ingyen sem reménlém!

4. Szerelmedet mikor hozzám mutatád,
Jobb kezedet te magad nékem adád,
Édes csókkal megcsókolád * s azt mondtád,
Szerelmedet elfogatni te nem szánád.
5. De lám, velem mint cselekedél?
Noha élek, de lám, régen megöltél!
Holtig vált búmnak sarában ejtél,
Mint Didó Aeneást, ugyan elvesztél.
6. De jaj nekem, ki hittem beszédidnek,
Tárházában berekesztvén szivednek;
Nem vagy immár biztatója lelkemnek,
Meghült lángja én bennem szerelmednek.
7. Kiáltást hallék én most mindenfelől,
Sok sirással, az napnak lenyugvással,**
Ohajtással, minden szempillantással,
Holtig várván, ohajtván szerelmedet.

Jegyzet: A codex 84^b—86^a levelén.

XLVII.

Más.

1. Látom, minden örül az tavasznak,
Kedven várják nyilásit rózsáknak,
Fülököt is hajtják madárszóknak,
Keleti lesz az szép koszoruknak.
2. Minden állat ő társával sétál,
Nincs oly fene, ki szeliddé nem vál;

* megcsókolál helyett.

** Helyesen: lenyugtával.

Mig egymástól nem választja halál,
Vagy mig irígység rájuk nem talál.

3. Oh én tengő szegény árva fejem,
Vig örömet nem reménl én éltem,
Ez kis tavasz mit használ énnékem,
Ha távol van, az kit szeret szivem ?
4. Bárcsak egyszer látnám személyedet,
Magas, karcsú, ékes termetedet,
Foghatnám is, édesem, kezedet,
Csókolgatnám szép fejér melyedet.
5. Akkor mindjárt búban epedt lelkem,
Megújúlna elbágyadott szivem ;
Ha foghatna arany almát kezem,
Megújúlna akkor lelked s lelkem.
6. De ha szintén most nem láthatom is,
Szép orcáját nem csókolgatom is,
Megadhatja még az Isten azt is,
Tudom, nem lesz késő még akkor is.
7. Áldd meg Isten az egymás szeretőt,
Szeretettel áldd meg mind az kettőt,
Ne adj közzék semmi oly észvesszőt,*
Adj ő nekik igaz hitet keltőt.

Jegyzet: A codex 86—87. levelén. V. ö. THALY: *Régi magy. ait. énekek.* II. 327. l.

* észvesszőt = turbator. (*M. nyelvt. szót.* III. 1097. l.)

XLVIII.

MÁS.

1. Égő lángban forog szívem, higgyed, éretted,
Mikoron eszemben jutnak beszélgetésid,
Gyakorta velem elközlött sok vigasságid,
Szerelmesen orcámra hűnyt kedves csókjaid.
2. Vajha valaha még én egyszer oly időt érnék,
Hogy szép személyeddel egyszer szemben lehetnék,
Iszonyú szín gyászom nekem megfejtérednek,
Tőlem elmúlt vigasságom még megadatnék.
3. Természetek az darvaknak, ősszel elmennek,
De tavasszal (az) szép időben ők is megjönnek,
Ő társokkal az mezőben szépen örvendnek ; —
Akkor sem lesz vigassága szegény fejemnek.
4. Te szép gyenge testecskédet tapogathatnám,
Két szép fejr kebeledet kikapcsolhatnám,
Rózsaszínű szép ajkidat megcsókolgatnám,
Tőlem elmúlt vigasságom hozzám vonhatnám.
5. Hangos szavu fülemüle kedves szólását,
Én kertemben cyprusfámon hangicsálását
Nem kívánnám, csak hallhatnám nyelved szólását,
Láthatnám szép ajakidnak rám mosolygását.
6. Tudom, te is, édes szívem, hogy megvidúlnál,
Engem te szegény rabodat meg nem utálnál,
Kit régolta kebeledben fogván tartottál,
Szerelemnek kötelivel megkalodáztál.
7. Azért, kérlek, szánj meg engem én szerelmesem,
Ne gyötörjed azért tovább az én bús szívem ;

Mert nem lehet ez világban tovább életem,
Ha nem birhat személyeddel az én személyem.

8. No nem szólok immár többet, légy egészségben;
És engemet, te foglyodot irj be szivedben,
Hogy ne legyek elfelejtve te kebeledben,
Engem fentarts mindenkoron az te elmédben.

Jegyzet: A codex 88—89. levelén. Más hosszabb változata
THALY: *Régi magy. vit. énekek.* II. 47. l.

XLIX.

Más.

1. Soha nem volna jobb, mint vénasszont venni,
Kinek sok pénze van, azt megolvassgatni;
De az vén orczáját nem kell megcsókolni,
Mert az megfonnyadt már, nincsen annak bűzi.
2. Nem volnék én még vén, csak az ló rázott el,
Az sok dühös parasztember fejszéjével;
Még csak az is nekem nem esett kedvemmel,
Kötő fejsze helyett vert volna süveggel.
3. Bolond, az ki egymást fejszével tángálja,
Mert megromol azzal szegénnek az csontja;
Ázt tudja, ki látja, hogy az vénség aggja
Megütötte tetén,* azért görbe háta.
4. Ha megtekénténém, ifju legény volna,
Csakhogy sok gond miá megőszült az haja,
Tánczot is járhatna, ha bírná az ina,
Sok szötyténtés miá megrestült az fara.

* Eredetiben *tetén* v. *tetőn* = fején. (M. nyelvt. szót. III. 654. l.)

5. Reá vágya szegény az ifju asszonra,
De olyanra, kinek üres volna szotyra;
Nem gondolja szegény, nincs ki kapna rajta,
Mert tetén ütötte az vénségnek aggja.
6. Mit gyalázzsz, barátom, engem olyan rútul?
Ha előtted mennék, tekéntenél hátul,
Gondolnád, hogy ifju volnék én még arczul,
Csakhogy az nagy vénség gyalázott meg rútul.
7. Ifju legénségem most is megmutatnám,
Ha asszonyom mellett az ágyban nyujtoznám,
8. ★
9. Szép asszont szeretnék, ha ő is szeretne;
De hogy reám szállott az vénségnek terhe,
Az olyan kemenczét fűteni kellene,
Tudom, rosszul járnék, hogyha nem lehetne.
10. Kitennék az szűröm, ha nem forgódhatnám,
Ott lenne énnékem keserű nyavalyám.

11—12.

★★

13. Ez éneket az ki rendelé versekben,
Maga megpróbálta éjjel, verőfényben;
Tetszett is ez világ neki ilyenképpen,
Ifjakat tanítja, éljenek ekképpen.

Jegyzet: A codex 90—93a levelén.

★ Nem közölhető 6 sor.

★★ Nem közölhető 10 sor.

L.

Más.

1. Nem de nem te vagy-e az szép fülemile,
Kiből Venus asszony gyöngyből fészket raka,
Szép piros hajnalban éneket formála,
Hogy szivére ő is örömet hozhatna ?
2. Mondd meg, szivem, ennek, de abban nincsen mód,
Kötve vagyok addig, miglen ő meg nem old ;
Ha akarod, szivem, holtig leszek rabod,
Kedved szerént rajtam pengethedd az békót.
3. Erős kötelekkel kötözik Sámsomot,
Mégis elszaggatja, mint erős ló hámot ;
Magne-követ visel, az ki lakik amott,
Csak egy hajszálon is oda vonhatna most.
4. Hajszálnál is sokkal erősebb sok kötel,
Csak addig megbirna ; mert mikor megölel,
Dobog szivem akkor, mint juhnak mezőben,
(A) farkasok őket ha kergetik széljel.

Jegyzet: A codex 93—94^a levelén. A 3-ik versszakot I. THALY: *Régi magy. rit. énekek*. II. 356. l. egy más költeményben s v. ő. az egészet a LXI. sz. énekkel, melyben megvan ebből a 2—4. versszak s a 3-ik versszak 2 utolsó sora a LXXXV. számú ének 25-ik szakában.

LI.

Más.

(1662.)

1. Siralmas hattyu Neander partján,
Egyedül szegény sétál jajgatván,
Vagy észak felé szemét fordítván,
Honnan szerelmét bús szívvél várván :
2. Fejér tollai megfeketedtek,
Sirástól szemei meg nem szünhettek,
Mindazok addig vérben fetrengnek,
Valamig tőled szót nem vehetnek.
3. Miként kicsinded * anyja tejétől,
Nehéz megválnia ő dajkájától,
Vagy anya kedves szép magzatjától,
Oly nehéz válnom én asszonkámtól.
4. De kérlek téged az nagy Istenért,
Avagy lelkednek idvességéért,
Mondd meg, idvezült jó szerencsédért,
Ha engem szeretsz-e vagy mást ezekért ?
5. Zokogás miatt magam nem birám,
Mert szeretőmnek szavát nem hallám,
Kin az szűzek is bánkódnak, látám,
Ki miatt vagyon szörnyü siralmam.
6. Bánkodva megyek én utaimra,
Mert megkötözött szerelem láncza ;
Fejemre borult már fényes fáklya,
Kiről elveszett életem napja.

* kicsinynek h.

7. Mert nem Minervát, sem Lucretiát,
De téged szeretlek, szívem, de nem mást,
Az én hitemre mondom ezt bizvást,
Kit édes szívem gyakran megpróbált.
8. Elhiggyed, szívem téged választott,
Széles világon mást nem is tartott,
Melyet nagy hittel magához kapcsolt,
Az mellett egy szép csókot is adott.
9. Mely ritka madár fekete hattyú,
Oly ritka bizony igaz szerető ;
Nem lakik másutt, higgyed, olyan szű,
Egyhez világon ki volna oly hű.
10. Tichius* kénját írják poeták,
Pokolban szívét két sasok rágják,
Mind éjjel-nappal tépik, szaggatják,
Ha elfogy, ismét megnő, azt írják.
11. Így azért szívem gonosz két sastúl,
Éjjel és nappal kénzatik attúl,
Kik menthetnének engemet bútúl :**
Keserves szívem rágatik attúl.
12. Jaj nem csudálom hasonló sorsom,
Mintha megszünnék néha siralmom,
Tichius kénját fejemen tartom,
Viszont keserves énnékem gyászom.
13. Így búkkal éljek, soha nem hittem,
Kit csak éretted szenved bús szívem.
Nem mást már lelkem, édes kedvesem,
Szánj meg már, szívem, végy be kedvedben.

* Helyesen: Tityus. L. a *Pótfeljegyzetekben*.

** „Ki menthetne meg engemet bútúl” helyett.

14. Adjon az Isten minden jót annak,
 Ki nyavalyámot szánja, mint rabnak;
 Essék meg szive én galambomnak,
 Jártam mint magam hű szolgádnak.*
15. Legyen Helena bátor Párisé,
 Az tündér leány az Argilusé,
 Neanda penig az kis Quadrusé,**
 Csak te légy enyim, szivem, de nem másé.
16. Az ezerhatszáz és hatvankettő
 Szivem gyász után örömmel fénlő,
 Lám édesdeden oly kedveskedő,
 Szivből ezeket sziv légyen egyenlő.

Jegyzet: A codex 94^b—98^a levelén. V. ö. ez 1662-ből eredő éneket THALY: *Régi magy. rit. énekek*. II. 299. l., hol rövidebb és 1700-ra van téve. A 15-ik versszakot v. ö. a VII. ének utolsó szakával.

LII.

Más.

1. Édes Júliám, gyenge violám,
 Piros rózsácskám, majoránnácskám,
 Szép termetű és jó kedvű szoló madárcsám:
 Szállj bátran én kezemre, hozz örömet szivemre,
 Ne félj semmit édes Katácskám.
2. Sugár szárnyaid oly szép fejérek,
 Piros ajakid, kiért csak égek,
 Derekadat fényes tollad befogta néked,
 Lábaid szép fejérek,

* Zavaros sor.

** Flöttem ismeretlen vonatkozások.

Érted én csak halok s veszek,
Éjjel-nappal fogyok s epedek.

3. Vajha kezemre ily madár szállna,
Bátran szárnyával engem sujtolna,
Akkor az én bús szívemre örömet hozna.
Szép tollát tapogatnám,
Szép orcáját csókolgatnám,
Nagy békével elbocsátanám.
4. Szerelmes Annám, szánj meg engemet,
Kérlek, ne kívánd veszedelmemet,
Jövel hozzám, vigasztald meg szegény szívemet,
Szép szárnyad alá hajtván,
Egy kevésbé megnyugotván,
Nyomorodott árva fejemet.
5. Újulok, mikor csak hallhatlak is,
Úgy tetszik nekem, meg szívemnek is,
Ha nem szólhatsz is nyelveddel (is), csak mosolygasz is,
Te szineddel ha rám nézsz is ;
Olyan nekem, mint lépes méz,
Ha előttem csak elrepülsz is.
6. Mennyi csillagok vadnak az égen,
Füvek, virágok mennyi az réten,
Apró füvény mennyi vagyon az nagy tengeren,
Annyi jókkal lásson Isten ; '
Az mit kívánsz te szivedben,
Hallgasson meg könyörgésedben.

Jegyzet: A codex 98b—100a levelén. Hihetőleg Balassa egyik énekének változata. V. ö. a XXXI. sz. a. énekkel, melylyel legnagyobb részt egyezik. Közli SZABÓ KÁROLY: *Századok*. 1879. (XIII.) 104. l. Szabó szerint Losonczi Annához szól. Ő a két változatot egybe vonja s egy egész énekke alakítja. Mi helyesebbnek véljük közölni külön mind a két változatot.

LIII.

Más.

1. Rajtad az én szívem immár megnyugodott,
Ki szép szerelmében engem befogadott,
Foglaló pecséttel egy csókot is adott,
Vigasztaló szókkal engem bátorított.
2. Panasza szívemnek immár ellened nincs,
Ez világon oly kéncs, kiért adnálak, nincs ;
Kérlek, hogy orcámra rózsacsókokat hints,
Kegyes szemciddel gyakran rám is tekints.
3. Résztelenül nem hagysz az te szerelmedből,
Kérlek, ígéretedet add meg vig kedvedből.
Legeltess engemet angyali képedből,
Hogy veled lehessen örökké szívemből.
4. Csuda mely hajlandó az szerelem dolga.
Az minap tréfában veled jádzom vala,
Reménységem felett szived hozzám hajla,
Az te gyenge melyed, mint rózsza, megnyila.
5. Rajtam kívül bátor más szolgád ne legyen,
Hozzám, szép szerelmem, szived is hű legyen,
Mint görlicze társát, halálig szeressen,
Engem is, rabodat, bárcsak ne felejtсен.
6. Hallottam az előtt egy kertben híredet,
Noha nem ismertem akkor szerelmedet,
Úgy kívántam látni ékes személyedet,
Mint halálom után én idvességemet.
7. Csak ő az egyedül, az kin óhajt szívem,
Mert nem tanáltatik annál drágább kéncsem,

Múzsák szigetében ki biztatja lelkem,
Kinek ékes szava felgerjeszté vérem.

Jegyzet: A codex 100^b—102^a levelén. Más, bővebb változatát
l. a IV. sz. n.

LIV.

Más.

1. Oh én keserves életem,
Mely nagy búra hozál engem,
Nincs mértékletes életem,
Bánatimtól ürességem.
2. Istennek törvénye szerént
Senki nem élhet egyedül;
De mégis könnyebb egyedül,
Mert sok búkat könnyebben tűr.
3. Oh tü szép szavú galambok,
Ti ott jártok, hun akartok;
De az hálót nem látjátok,
Mely miatt leszen fogságtok.
4. Ha tü fogságban akadtok,
Szárnyatokat mind kitépik;*
Ha az után elszaladtok
Ott nem jártok, hun akartok.
5. Az violát akkor szedik,
Mikor reggel hajnal fénlík;
De azután elváltozik,
Nem is kedves, nem is szedik.
6. Oh én kedves ifjúságom,
Kertemben plántált virágom,

* Helyesen: Mind kitépik szárnyatokat.

Mikor léssen szabadságom,
Akkor léssen kimúlásom.

Jegyzet: A codex 102^b—103. levelén. A 3-ik versszakot v. ö.
KRIZA: *Vadrózsák.* 142. l. (297. sz.) Más változatban LXXXVIII.
SZ.

LV.

Más.

<p>1. Életem hervasztja
Szerelemnek lángja,
Venusnak mérges nyila;
Mert mint tenger habja
Az hajókat rontja,
Úgy szívemet szaggatja:
Örömem fogyatja,
Bánatom újítja,
Szeretőm elválása.</p>	<p>Adni magát nem szánja.
(Oh) jaj szegény árva
Görliczének társa,
Ohajtok nagy zokogva.</p>
<p>2. Riasztván Diánna,
Szivemben bútt hozza,
Mert szomorú hirt monda:
Hogy kalitkám nyitva,
Solymom elszalada,
Kit minap fogtam vala;
Az keserves óra,
Melyen elszalada
Szivemnek vigassága.</p>	<p>4. Olyan vagyok immár,
Mint tollatlan madár,
Ki hol akar, ott nem jár;
Mert van szivemen vár,
Hol csak szeretőm jár.
Ő távozása mely kár,
Nincs örömem immár,
Mert szárnyam nem sugár;
Jaj csak fetrengék immár.</p>
<p>3. Sir már Vénus tagja,
Mert görlicze-társa
Eltávozott s nem látja;
Kiért magát búra
S holtig való gyászra</p>	<p>5. Keserves bánatim,
Szomorú jaj-szóim,
Újulnak kénaim;
Mert érted siralmim,
Sok könnyhullatásim,
Meg nem szűnnek bánatim;
Kiért violáim,
Gyenge liliomim
Nem kedvesek már nekem.</p>

<p>6. Az szerelem tüze
 Érted rám gerjedsz,
 Mely, nézd, megemészte ;
 Végre Cupidó mérge
 Érted megsérte,
 Kinek minden* kegyelme :
 De légy enyhítője,
 Szivemnek érdeme.
 Lelkem édes Erzsókám.</p> | <p>7. Már téged elhadlak,
 Istennek ajánllak,
 Kinél mindenek vadnak ;
 És az sok tréfának,
 Kedves nyájasságnak
 Én bocsánatot várok :
 De rád sok átkokat,
 Terjedni kívánok,
 Ha szivedben nem forgok.
 Finis.</p> |
|--|---|

Jegyzet: A cod. 104—105. levelén. Versfejekben: ERSÓKÁM.

LVI.

Más.

1. Életemnek s vig kedvemnek fényes csillaga,
 Ez világi dücsőségnek szép palotája,
 Hová készülsz menni tőlem, lelkem hajloka?
2. Fogadj be már víg szivednek kedves házában,
 Hadd öltözzem, mint egy kegyes, drága ruhában ;
 De ha elhagysz, én életem keserves gyászban.
3. Kérlek, szivem, hogy maradj még szolgálatomért.
 Ellhadnál-e hozzád való nagy hűségemért ?
 Szörnyű halált kell szenvednem nagy szerelmedért.
4. Ámbár menj el, mert jól látom, hogy ugyan nem szánsz ;
 De elhagyjed, hogy lélekben engem nem találsz,
 Ám megláthadd, édes lelkem, véle mit használsz.
5. Oh Cupido, már elmene tőlem ez világ,
 Csak mutattad, meg sem adtad, nem kell ez világ ;
 Eltemetted ; mert már nekem az : szomorúság.

* nincsen helyett.

6. Bizony sola te náladnál szebbet nem láttam,
Az te képed az angyalhoz hasonlítottam,
Bezzeg nagy kár, hogy te tőled így elmaradtam.
7. Haragunnám szíből reád, kis Cupidoeska,
Miért engem így tréfálgatsz, kis madaracska ;
Csak gyötrődöm, mint hagyatott özvegy árvácska.
8. Lám megmondám, hogy így járok, ugyan nem hívéd,
Csak mutattad, meg nem adtad, az mit ígérél ;
Ám elmene már én tőlem, hogy így elűzéd.
9. Ha így történt, siess érte, fáradj utána,
Édesgető beszédiddel csalogasd vissza,
Ne adj érte ily hirtelen szörnyű halálra.
10. Ha jámbor vagy, mondd én szómmal szolgálatomat,
Kérjed igen, térjen vissza, szánja kénomat,
Higgye bizony, velle közlöm világi jómat.

Jegyzet: A codex 106—108^a levelén.

LVII.

Más.

1. Gyász-ruhám is nekem, mint holló,
Az órám is mi-nem utolsó ;
Tehát mit sirsz kis Apollo ?
Kész az koporsó.
2. Elepedett az én életem,
Sir, kesereg, óhajt én lelkem,
Szerelmesem ki volt nekem,
Azért kesergek.

3. Nagy bánattal tele szólásom,
Melyet hozott nekem életem,
Oh keserves, szerencsétlen,
Utolsó napom.

4. Hálójában engem fogott volt,
Talám ugyan akaratja volt;
Sebeimnek gyógyítója
Bizony csak ő volt.

Mert az minap Vénus útában
Felöltözött gyászruhájában,
Mint egy kegyes vidám sólyom,
Vigyáz útában.

6. Szép szablyája vagyon oldalán,
Kéz-ijje is vagyon kivonván,
Mérges nyilát csak ő tartja,
Kezit megvonva.

7. Futtat széljel, mezőben nyargul,
Haragoson magát hántatja,
Aranyszínű szép sárhaját*
Szélnek bocsátta.**

8. Jövel, jövel szép Philoméle,
Te se késsél semmit görlicze;
Mert szerelmem már nekem
Megkegyelmeze(tt).

9. Az mezőben egy szép viola,
Közel hozzá egy bokor rózsza,
Elfáradván, ott nyugodni
Akar Diánna:

* sár = sárga, arany színű.

** Székelyes, *bocsátotta* h.

10. Hogy szerelmét ott megvárhassa,
Melylyel hűségét mutathassa ;
De Júlia ott vadászván,
Reá találá.
11. Mérges nyilát hozzája lövé,
Mely ő szívét megsebesíté ;
Ily hirtelen szegény fejem
Halálra ejté.
12. Már panaszom tovább nem nyujtom,
Én magamot neked ajánlom ;
Ez volt az én kívánságom,
Szived láthassam.

Jegyzet: A codex 108^b—110^a levelén.

LVIII.

Más.

1. Árva fejem, mi haszna éltem,
Ha csak búban forog reményem ;
Nincs ki szánja, vigasztalja szomorú szívem,
Mert elváltam attól, az kit szeretett szívem.
2. Rám mosolygó két szép szemével,
Angyal-ábrázatú képével,
Vidámitó, zengedező szép énekléssel,
Nyavalyámból kigyógyita hű szerelmével !
3. Véletlen út bágyasztja szívem,
Sűrű könyvem hervasztja orcám,*
Nincs ki szánja s vigasztalja szomorú szívem,
Mert elváltam attól, az kit szeretett szívem.

* «Orcám hervasztja sűrű könyvem» helyett.

4. Azért kérlek, szűnj meg Istenem,
 Útaimban légy hű vezérem,
 Visszatérvén, egészségben lássa két szemem ;
 Ne keserits(d) elválásra többé én szívem.
5. Ez éneket az ki kívánja
 Értenie, ki az autora,
 Versfejekben megtalálja : egy szó, hogy árva,
 Kit szertelen régtől fogván együtt óhajta.
6. Isten hozzád, lelkem, megbocsáss,
 Adja Isten, (édcs lelkem,) vig napokat hogy láss,
 Életednek folyásában búkat hogy ne láss,
 Holtom után mennyországban veled együtt láss.

Finis.

Jegyzet: A codex 111b—112. levelén. A versfejekből csak-
 ugyan e szó kerül ki: ÁRVÁÉ. Ez éneket rövidebb alakban (1. és
 6. versszak hiján) s némi változtatással l. LXXVII. sz. a. Más
 változatban THALY: *Régi magy. rit. énekek*, II. 180. l. Az utolsó
 versszak toldásnak látszik más énekből.

LIX.

Más.

1. Mindennap jó reggel	2. Látom útatokat,
Ezen repülnek el,	Igaz járástokat
Szálldogálván darvaim !	Arra az ország felé,
Reájok néztemben	Az holott az lakik,
Hullnak keservesen	Az ki én szívemmel
Szemeimből könyveim :	Élni hagyja kevésbé.
Hogy szép szerelmesem	Valaha én rólam,
Jut eszemben nekem,	Kit híven szolgáltam,
Megújulnak kénaim.	Valjon s emlékezik-é ?

3. Búdosom, mint árva
 Idegen országban,
 Vesződöm, mint zarándok ;
 Ruhámban sötét színt,
 Szívemben minden ként
 Viselek és úgy gyászlok ;
 Szárnyam nincs, mint neked,
 Hogy mehetnek veled,
 Ahhoz, az kit ohajtok.
5. De ne siess, kérlek,
 Tőled, hadd, izenjek
 Neki rövid beszéddel ;
 Hogyha az nem lehet,
 Hadd, irjam nevemet
 Melyedre fel véremmel ;
 Hogy megismerhesse,
 Hogy csak ő érette
 Tűnök mindent békével.
4. Szárnyad vagyons repülsz :
 Szintén ott leszállasz,
 Az hol szintén akarod ;
 Te szomjuságodat
 Szép tiszta forrásban
 Tiszta vízzel megoldod ;
 Örömem kenyerét
 S az ő lakóhelyét
 Paradicsomban látod.
6. Adjon az ur Isten
 Néki egésséget,
 Vig és hosszú életet ;
 Mint mezőt virággal,
 Tündöklő sok jókkal
 Áldják őtet mindenek ;
 Nyomán is rózsaszál
 Teremjen tavasszal ;
 Sok jókkal áldja őtet.

7. Júlia, reményem,
 Olthatatlan tüzem,
 Véghetetlen szerelmem ;
 Júlia, víg kedvem,
 Noha nagy keservem,
 Örömem és gyötrelmem ;
 Júlia, életem,
 Egyetlen egy lelkem,
 Kiért ezt érdemlettem.

Finis.

Jegyzet: A codex 112—113. levelén. Balassác. I. eltérő változatban *Költeményei.* 70. l. XLIV. sz.

LX.

Más.

1. Gonddal teljes üdő,
Siralmas esztendő,
Búmrá termett szellő,
Életem kesergő!	7. Zokogásim miatt
Mikor nem szólhatnék,
Tekéntek az földre,
Gondolám : pór lennék.
2. Oh miért, Ur Isten,
Adtál ez világra?
Miért adtad látnom
Szép nap fényét búmrá?	8. De miért, úr Isten,
Egymás szeretőket
Keserűségekre
Elválasztod őket?
3. Vigasságom helyett
Bánatom érkezék;
Mert ellenségimnek,
Örömekre juték.	9. Tudám : nincs hírekkel
Ez az poetáknak,
Hogy iszonyú voltát
Szánák kénaimnak;
4. Boldogtalanb valjon,
Ki lehet nálamnál?
Az kinck élete,
Nem egyéb, csak halál.	10. Mert ők szép versekkel
Megvigasztalnának,
Keserűségemről
Örömré hoznának.
5. Már búcsumat veszem
Az én édesemtől;
Megkövetem őtet
Minden vétségemről.	11. Mely áldott ember volt,
Ki bűt nem látott volt,
Soha életében
Bánatot nem tud volt!
6. Siralmas jajszóval
Kezdem el beszédem;
Nem lőn vigasztalóm,
Elbágyadt fejemnek.	12. Ha lehetne, szívem,
Bizony az szívemet,
Kiontanám érted
Szép piros véretem.

<p>13. Vadak ételire
Adnám az én testem ;
Haláltól nem szánnám
Az én életemet.</p>	<p>16. Az görlicze madár
Mikor ő társától
Hirtelen elválik :
Nem száll az zöld ágra.</p>
<p>14. No többet nem szólok,
Hanem csak hallgatok ;
Keserűségemben
Mert majdan elfogyok.</p>	<p>17. Hordozzon az Isten
Téged szerencsésen ;
És tartson meg, szívem,
Téged szerelmesen.</p>
<p>15. Isten legyen hozzád,
Édesem meghocsáss ;
Mert, szívem, ellened
Volt nagy fogyatkozás.</p>	<p>18. Nem hiszem már többé,
Hogy lássam személyed ;
Valjon s mikor fogom
Édesem kezedet ?
Finis.</p>

Jegyzet: A codex 114—116. levelén. Balassáénak látszik.

LXI.

Más.

1. Menj el édes versem, violám köszöntsd ;
Egy ellankadt szívet, ha ott látsz, enlitsed,
Tömlöczben tartják-e nyavalyást ? tekéntsed,
Ne kegyetlenkedjék, mit szóljon, megértsed.
2. Nagy szolgálatomot mondjad én méhecském.
Kérjed : kezességen adja ki szivecském,
Kegyesen tekéntő édes kis szemecském
Ne késsék már többet, hadd éljen lelkecském.
3. Mondjad, magam mennék, de abban nincsen mód,
Noha ő én reám gyakorta sok ként hoz ;
Kötve vagyok addig, valameddig megold.
Úgy szólj neki, az mint te legjobban tudod.

4. Erős kötelekkel kötözték Sámsomot,
Mégis elszaggatta, mint erős ló hámat,
Magnek-követ visel, az ki lakik amott,
Csak egy hajszálon is oda volhatna most.
5. Hajszálnál nem sokkal erős(e)bb az pók-kötél,
Mégis megbirhatna, mikoron megölel ;
Szivem dobog, mint az juhnek, mikor delel,
Mezőben farkastól kergettetik széljel.
6. Aristip pus vala nekem édes apám,
Florida peniglen kellemetes anyám,
Idején meghala, ki vala én bátyám,
Ki miatt sok nagy bú csak magamra száll már.
7. Nem dicsirem, de szép mint az hajnalcsillag,
Melyet emberi szem jó reggel megláthat,
Angyalicza módra én előtttem ballag,
Neveti, ha kérdem : «hol járál szép alak?»
8. Küsded kösziklúnál láték egy szüzeckét,
Odébb is ballagék, láték holt testecskét,
Szeméből hullatja sűrű könyve cseppjét,
Gyenge lágy ruhával tapogatja sebét.

Finis.

Jegyzet: A codex 117—119^a levelén. Három versszaka (1, 4, 6) más változatban THALY: *Régi magy. vit. énekek*. II. 356. l. V. ö. ennek 3—5 versszakát az I. sz. a. ének 1—4 versszakával, melyekkel meglehetősen egyezik, a 4-ik versszak két utolsó sorát a LXXXV. számú ének 25-ik szakával. A 7-ik versszakot v. ö. ERDÉLYI: *Népdalok és mondák*. I. 88. l. (139. számú 2—3. versszakával.) A 6-ik versszakban az Aristippus és Florida nevek előtttem ismeretlen vonatkozásuak.

7. Az én asszonkámhoz meghajtám fejemet, távol hogy közliték;
 Istenasszony-módra termett ábrázatja mindjárt szivemben
 ötlék;
 Gyenge szivem hajla, szerelmem indula, hogy megvigasztal-
 tatnék.
8. Ó * szép ajakáról egy csókot vig kedvemből elvők szép asz-
 szonkántól;
 Magam penig mindjárt adám vig kedvemnek, pirosuló szép
 rózsámnak,
 Ezt mondván, «élj vigan, élj vigan violám!» ezt mondám
 szerelmemnek.
9. Ez versem ne késsék, meg ne gátolódják; hanem mindjárt
 adassék
 Annak, az ki előtt nevem nem titkolám, de másoktól rej-
 tessék;
 Az én édesemnek és én asszonkámnak per postán vitettessék.

Finis.

Jegyzet: A codex 119^b—122^a levelén. Balassa-féle éneknek látszik. A 3-ik versszakban Leander név e vonatkozásban előt-
 tem ismeretlen.

LXIII.

Más.

1. Egy szegény rab hallván, hogy az ajtó zörög,
 Igen megijede szegény s úgy könnyörög;
 Én peniglen hallván, hogy az sok kolcs zörög,
 Örülék s vigadék, mert szivem nem retteg.
2. Nem félem birónak kemény iteletit,
 Sem álnok peresnek hamis feleletit,

Sem kegyetlen hóhér éles kardja élit,
 Ki (el)szokta fogvatni szegény rab életit.

3. Sententia helyett mondat ékes szókot,
 Perpatvar helyében ad sok ezer csókot ;
 Engem tömlöczében ki tartani szokott,
 Már szegény fejemnek szabadságot adott.
4. Kapcsoljad ki, szivem, kamuka szoknyádat,
 Hadd lássam, édesem, két arany almádat,
 Két arany almádnak aranyos bimbóját,
 Hadd csókoljam, szivem, piros két szép orcáid.
5. Rút dolog vala (az) hamisság emberben,
 Az ki meg nem marad az ő beszédében,
 Az ki meg nem állhat az egy szeretetben,
 Ki mindjárt mást vehet szűnek szerelmében.
6. Rekesztvén hogy valék egy fris palotában,
 Jöve titkon hozzám gyenge rokolyában
 Júlia, az lelkem, kiről vig voltomban,
 Írám ez verseket ugyanaz órában.

Finis.

Jegyzet: A codex 122^a—124^a levelén. Ez is Balassáénak látszik. Az utolsó versszakot v. ö. a LXX. sz. a. ének utolsó versszakával.

LXIV.

Más.

1. Keserves panaszim mi haszna, hogy tészem,
 Ha én kénaimban senki nem szún engem ?
 Mi haszna gyötrődnöm,
 Ha soha semmiben kedvét nem lelhetem ?

2. Az oroszlány előtt magam meghajtanám.
Én sziligységemet előtte mutatnám,
Magam megaláznám ;
Tudom, még attól is meg nem bántattatnám.
3. Mindenféle vadat ember szelidíthet,
Süvöltő karulyt is karjára süvölthet,
Tigrist megkötözhet,
Még ravasz rókát is hálóban keríthet.
4. Irják, hogy Orpheus ékes lantolással
Mindenféle vadat szelidített azzal,
Sok ékes szavával ;
Még az kősziklák is sirt(an)ak könnyhullással.
5. Merkurius, az nagy Jupiter követe,
Sipolással Argust * álomra eresztette,
Noha száz volt szeme,
De mégis az sípszó elszenderítette.
6. De te, fenevadam, ennyi hívásomra,
Gyakran édesgető versem szavaira
S könnyhullatásimra,
Csak jó szót sem adál sok óhajtasimra.
7. Istened vagyon-e ? szent nevét féled-e ?
Engem, szeretődöt, megutálhatnál-e ?
Sok bánatim után
Szemed reám sem veted-e ? **
8. Isten úgy legyen jó az te hűségednek.
Ne légy ily ok nélkül gyilkosa fejemnek ;

* Az eredetiben *Argyilus* van. A sor romlott más különben is.

** Talán e 2 utolsó sor alkotta a 4-ik sort így : Sok bánatim után szemed rám sem veted-e ? Ekkor a 3-ik sor kimaradt ; de a 4-ik így is hosszabb volna.

Haragját szivednek

Vedd el s fordíts(d) reám fényit szemeidnek.

9. Elhagyatott noha vagyok mindenektől;

Fenyegtetnek sokan, de várok Istentől;

Feljő még sötétből

Az én csillagom is, kit óhajtok szűből.

Jegyzet: A codex 124b—126. levelén. Balassáénak látszik.
Közli SZABÓ K. *Századok*. XIII. (1879) 100. l.

LXV.

Más.

1. Titkon vadásza

Minap Diána,

Kis fiának eltévedett utja.

Vadon erdőt járja,

Siratja;

Igen kiált sírva,

Miként Minerva írja.

Nincs épség.

Izrael pásztora,

S árváknak tutora

Élsz-e még?

Vennéd fel bajom,

Lenne siralmom

Már elég.

2. Átkozott erdő,

Mérges feredő,

Engem mint vesztél;

Ki elmémnek javát,

Életem virágát

Befedéd,

Apolló(k) lantját,

Muzsák plectrumát*

Megsértéd.

4. Az napnak fényét,

Urnak kegyelmét

Már többé,

Félek, nem láthatom;

Talám itt kell járnom

Örökké.

Ámbátor meghalnék,

Csak hogy lehetnék

Múzszaké.

Finis.

3. Semmi tagomban

És csontaimban

Jegyzet: A codex 127. levelén. Balassáénak látszik.

* Plectrum = lant, czitera.

LXVI.

Más.

1. Kevés szóval vegyed jóakaratomat,
Hogy csak neked adtam egyedül magamat ;
Engemet te úgy tarts, mint szegény rabodat,
Mindenben követném jóakarodat.
2. Zengenek az erdők sok szép madárszókkal,
Megújulnak az fák gyönyörű ágakkal,
Ékesek az mezők sok szép virágokkal,
Csak én szívem teljes sok búbánat, gonddal.
3. Társod fekszik melléd, az kinek karján hálj,
Kedvéért, kedvedért csak jó szívvvel szolgálj ;
Az kit kézzel elérsz, ahhoz ne hányigálj,
Hol rózsát szaggathatsz, laput ott ne gyomlálj.
4. Rabja vagyok immár fene Cupidonak,
Én is így engedék, mint világbirónak,
Igy felelék, mondám : Ne tartsa csudának ;
Mert őt bizony tartom holtig csak magamnak.

Immár én, édesem, tégedet elhadlak,
Amazokkal tudd-e, most már nem vádollarak ;
Csak Isten engedje, rövid nap lássalak,
Mert jóakarómnak én téged tartalak.

Jegyzet: A codex 128—129^a levelén.

LXVII.

Más.

1. Bátor bár úgy legyen, mint hozta szerencse,
Teljék kedved benne, mit gondolok véle ?
2. Mindenben engedek, csak végy be kedvedben ;
Holtig rabod leszek, ha fogadsz szivedben.
3. Az magas kösziklák engem már megszántak,
Ég, menny, föld könyveznek, ők is jajt kiáltnak.
4. Oh mely nehéz búsult szűnek várakozni,
Várakozásának jutalmát nem tudni.
5. Régi feltött célja ez volt életemnek,
Hogy én csak láthassam gyenge szeretőmet.
6. Hogy megismerhessem szive állapotját
És te siralmidnak rettenetes gyászát.
7. Szánjon meg az Isten, adjon szabadulást ;
Szabadulás után örömet, vidulást.

Finis.

Jegyzet: A cod. 129^b—130. levelén. Más változatban THALY:
Régi magy. vit. énekek. I. 430. l. és bő alakban l. a LXXXV.
számú éneket.

LXVIII.

Más.

<p>1. Kedvemet újétó,
Öröm-bátorító
Múzsáknak szép asszonya,
Im elődben megyen,
Ajándékot viszen
Venus szegény szolgája ;
Fogadjad jó kedvvel,
Szübbeli örömmel ;
Szegény szolgád azt várja.</p>	<p>3. Te szép termetedet
Gyönyörűségedet
Mihelyt én megláthatom,
Az én szerelmemet,
Hozzá hűségemet
Én ő neki ajánlom ;
Már légy egészségben,
Neved versfejekben
Rövid szóval fogadjad.</p>
<p>2. Alázatossággal,
Noha bátorsággal
Az követséget várja ;
Vénus izenetit,
Ékes, szép beszédit
Im elődben számlálja ;
Meglássad s meghagyjad
S magadban megszánjad,
Jó válaszsza! bocsássad.</p>	<p>4. Az kinek nevére
Gyöngyvirág levélre
Ez néhány verset írák,
Régi szerelméért,
Hozzá hűségéért
Ő nevére formálám.
Az ki meggondolja,
Nevét feltanálja,
Ki légyen formálója.</p>

Finis.

Jegyzet: A cod. 131—132^a levelén. A versfejek szerint KATA. Balassáénak látszik. V. ö. a Morghai Katához irttal. *Költeményei.* VII. sz. 14. l.

LXIX.

Más.

(1648.)

1. Immár túled egy kevésé megválom :
Tudom, vigan nem élhetem világom,
Melyen* ismét személyedet meglátom.

* Helyesen : Miglen.

2. Ugy(an) meguntam csak az kevés üdőt is,
Érted lelkem búban vagyon szívem is,
Nincs orvosom, tőlem távol vagy te is.
3. De azzal is annyira nem gondolnék,
Csak néked követemtől izenhetnék,
Bizony ismét személyedet meglátom.¹
4. Így oztán megérteném szívem lángját,
Ha szívemnek megérthetném válaszsát,
(Hogy)ha szánnád jobbjágyodnak szörnyű kénját.
5. Ugyan örül, örvendezvén (én) szívem,
Hogy láthatom személyedet szerelmem ;
Vedd kedvedben személyemet, szerelmem !
6. Tudom, hogy szánsz, de nem tehetek róla,
Nincsen szárnyam, hogy mehessek (én) oda,
Azt is eltűröm, csak vállal vonitok.
7. Jut-e néha, mit miveltünk, eszedben,
Mikor voltunk ketten gyönyörűségben ?
Tudod, bár be ne irjad ² azt versekben.
8. Adtad gyűrűt én megküldtem, add ³ vissza
Homály fogta köve fényét s nem tiszta,
Viselje el az, ki megrútította.
9. Ez verseket az ki szerzé éneckben,
Bánat vala akkoron ő szívében,
164VIII esztendőben.

Jegyzet: A cod. 132^b—134^a levelén. Versfejekben: JUDITAÉ
kivethető. A 8-ik versszakot v. ö. KRIZA: *Udrózsák*. 200. l.
(395. sz. 4. versszakával) és 52. l. (104. sz. 4—5 versszakával.)

¹ Zavaron sor.

² Helyesen: irjam.

Helyesen: vedd.

LXX.

Más.

1. Szomorúság után ha öröm érkezik,
Kevés öröm után bánat következik ;
Az kettő egymással gyakran tusakodik,
Miglen az egyike az mástól futamik.
2. Gondolatos szívem, már elfogyott életem,
Mert naponként erőm fogyatkozik bennem,
Hányattatik fejem, *
Szememnek bő vize áztatja keszkenőm.
3. Te is kedves üdő, örömem élesztő,
Ki valál énnekem igen kedveskedő,
Voltál ám énnekem méreggel hitető,
Mostan borostomban (?) nagy búval fizető.
4. Édes ** majd megemésztetem,
Az tenger habjától majd elborittatom,
Nálad nélkül nincsen semmi vigasságom,
Majd csak lenne jelen utolsó órámon.
5. Nagy keserves szívvel mikoron sétálnék,
Szomoru szívemből akkoron így szóllek :
Vajha szárnyam volna, bizony elrepülnék,
Szeretőm hol vagy, majd oda repülnék.
6. Bizony megölelném s az ölében ülnék,
Gyönyörű csókokat orcájáról szednék ;
Tudom, (az) irásom ottan érkezhetnék,
Kire tőlem neki ily szó adattatnék :

* Rövidebb sor.

** Érthetetlen szó. Betű szerint : *volciomon*.

7. Az havasok között lakom az hegyekben,
Hol nagy sebességgel foly az Jára vize,
Noha születésem nem volt kietlenben,
Szeretőmnek kedve hozzád engem inte.
8. Postán leveletem hozzád bocsátanám,
Melyben én magamat híven ajánlanám.
Mint szívemnek titkát, vedd édes asszonkám,
Rám ne haragudjál, lelkem édes rózsám!
9. Aranynyal ezeket, ha lehetne, irnám,
Melyben én magamot híven ajánlanám,
Mint szívemnek titkát, vedd édes asszonkám,
Rám ne haragudjál, lelkem, arany almám.
10. Legyen azért vége siralma szívemnek,
Köszönhetem én ezt Vénusnak magának,
Vélle egyetemben Vénusnak fiának,
Végezetre penig Vénus leányának.
11. Rekesztvén hogy volnék egy fris palotában,
Jöve hozzám titkon gyenge rokolyában
Szeretőm, az lelkem; híven vig voltomban
Írám ez éneket ugyanaz órában.

Jegyzet: A cod. 134^b—137^a levelén. Az utolsó versszakot v. ö. LXIII. sz. alatti utolsó versszakával.

LXXI.

Más.

1. Éljetek vigan	Jó borunk termett,
Mostan mindnyájan!	Ki ad jó erőt,
Szüretünk meglőtt,	Tánczra gerjesztől.

2. Ígyunk! mert ez bor
Bizony hogy jó bor.
Jám bor az gazda,
Megtölti sokszor;
Jám bor az gazda,
Megtölti sokszor!	4. Édesb az ital
Ily malosánál,
Méhser-italnál;
Jobb az kámfortnál;
Erősb az ital
Tarczali bornál.
3. Gazda, adj innom,
Bizony kívánom
Azt, hogy nem adnak
Innya torkomnak!
Üres erszényem,
Mert nincsen pénzem.	5. Pecsénye, czipó
Éhezőnek való;
Az ki borívó,
Annak sült rigó!
Az ki bánkodik,
Nem ide való.

Jegyzet: A cod. 137^b—138^a lapjain.

LXXII.

Más.

1. Gondolkodván ezen, egy ifju monda:
 Akarnám, ki nekem kenyeret adna,
 Az mellé egy kupa bort is felhozna,
 Ugyanis az nekem nagy ajándékot adna.
2. Az mellé egy szép tál étket is hozna:
 Bátor nagy sok szóval ő ne kénálna,
 Ha nem enném, bátor megpirongatna,
 Házából is engem kutaszigálna.
3. No tűrök én azzal, az mit kaphattam,
 Mert egy velős konczt alig kaphattam,
 Azt is az hegedüs zsebéből loptam,
 Még négy kupa bort is felköppentettem.

4. Adjon jót az Isten az vőlegénynek,
Mert majd inynya adott az énekesnek,
Az hegedűsöket vessék az ebnek,
Mert rossz nótát vonsszon az násznépének.
5. Asztalnál mulató tisztas asszonyok,
Mostan én reám ti mit mosolyogtok?
Szép leányok, egy-egy csókot adjatok,
Amaz szép pohárból innom adjatok.
6. Vigan tart az gazda, ne bánkodjatok,
Ha pénzetek * vagyon, bort hozassatok,
Menyasszony kedvéért egyest igyatok,
Az vitézmódra egy hajdát mondjatok.
7. Én édes vendégim, ne bánkodjatok,
Vigan jó boromban ti is igyatok,
Szolgák, ti mindnyájan pohárt fogjatok,
Mindennel egyemben vigan lakjatok.
8. Vonjad az hegedűt, pendits(d) az lantot,
Ifjak, kik érkeztek, járjatok tánczot;
Vőlegény, vidd te elől az menyasszonyt;
El ne hullassátok az velős konczt.
9. Hajja! rám mely sok szép szemek tekintnek,
Félek, hogy ma engem megrészegetnek,
Talám az menyasszony mellé ültetnek,
Vőlegénynyé, félek, engemet tesznek.
10. Nem ülök oda, mert megrészegetnek.
Nézd az hegedűsök mint fenyegetnek,
Hogy egy rozsdás nótát nem pendithetnek;
Szakadjon el húrok hegedűsöknek!

* Eredetiben mindenütt *péncz*.

11. Összvehorgadt vargák, örömet mondok,
Tudom, feljül reá innom adnátok,
Egy czipellőssel * is felruháznátok,
Ha tő ezt mostan megtanúlhatnátok.
12. Im megmondom, hogyha meghallgatjátok,
Az hammasban ** holt az szegény atyátok.
Jobb, ha mind felkeltek és haza futtok ;
Mert megbúzhódt immár, ha kivonjátok.
13. Az szegény anyátok kivonja vala,
Lába felmerede, beléje hala ;
Az mi kis szerszáma szegénnek vala,
Azt testámentomban az vargáknak hatta.
14. Igen esztek-isztek, nekem nem adtok,
Bizony nem emberség, hogy nem kénáltok !
Jobb volna az konyhán ti hallgatnátok,
Mint egy farka-gúnár, ne csacsognátok.
15. Mit mosolyogsz szabó ott az asztalnál ?
Tudod, minap nekem ruhát csinálál ;
Pénzemből mert akkor te kipusztítál,
Bár most feljül reá bort innom adnál !
16. De tő jó borbélyok, mit mosolyogtok ?
Minap az fejemet ti megmosátok,
Öt pénzt akkor rajtam kunyorálátok,
Bár feljül most reá innom adnátok !
17. Hallgassátok meg, mit én mondok nektek :
Amaz pelyhes szőcsöt bár kivessétek,
Mert megpelyhesedik tőle az étek,
Nagy boszuság leszen, ha nem ehettek.

* czipellős, czipellő, czipő. (*M. ny/lrt. szót.* I. 359. l.)

** hamutartó durva lepedő.

18. Amaz ajtó megett álló rossz varga.
Rossz kurva fiának engemet szida,
Cseber-rúdon vessék ki az hammasban ;
Mert nem ada innom amaz jó borban.
19. Gúzsón tekerjék ki amaz rossz csiszárt,
Mert csak csikorgatja rozsdás szablyáját.
Az mészárosnak is vonják ki az fogát,
Mert csak bömbölteti város bikáját.
20. Szurkos kovács bátya, honnan szaladál ?
Minap mint egy ördög, te olyan valál ;
Az éjjel alunnom (engem) sem hagyál,
Vakarj ki házamból, ott kinn kalapálj !
21. Az szegény menyasszony igen bánkodik,
Nem tudja az éjjel raj(ta mi esik);
Igen féltem szegényt, hogy által verik,
Az szemenválóját nékie megveszik.
22. Röhögj néki, röhögj, az orrodra vonszszák,
Azt tudod, hogy mindjárt az kezedben adják ;
Talám még először rámára vonszszák,
Azután az szőrit megberetválják.
23. No ne bánjad azért, mert jódra esik,
Elhiggyed, az szemed nagyobbban nyilik ;
Jobb leszen aztán, ha szőrit megnyirik,
Mert olyan gyakorta nem csipásodik.
24. Nagy szuszogást hallok az ajtó mellett,
Poszognak az bábák ő vig kedvekben ;
Rossz szelet bocsátnak az alfelekből,
Ebet ittassanak olyan pohárból.
25. Ez éneket egy ifju gondolkodván,
Nem vala kenyere akkor házában,

Vagyon éhezésben és koplalásban,
Bár enni vinnének az (i)scholában.

Finis.

Jegyzet: A cod, 138^b—145. levelén.

LXXIII.

Más.

1. Hamisságban foglaltos,
Gonoszságban állhatatos,
Verjen meg az Isten, te utálatos!
2. Megváltam tőled, légy bár magadnak,
Engemet ne tarts jó akaródnak
Tarts(d) hűséged is agg eb fiának.
3. Olyan volt szived, mint viperának,
Méreggel teljes, mint az darázsnek
És ondoksággal élő nadállynak.
4. Lám nem titkolá vétkét: atyjának,
Sőt kikiáltá vétkét bátyjának,
Azután pedig mind ez világnak.
5. Irja Salamon, hogy inkább az sárkánynyal,
Bár inkább laknék az oroszlánynyal,
Hogy sem egy hitvány gonosz asszonynyal.
6. Salamon királyt hogyha megcsalta,
Ez rútféle dög úgy elaltatta,
Az nagy bölcs embert úgy meggyalázta:
7. Nem kell csudálni, hogy most engem is
Úgy megtréfála, mint az Lótót is,
Megcsalta régen az Ádámot is.

8. Nincsen kegyetlenb áspis-kégyónál
 Pokolban lakó rút sárkányoknál,
 És az fajtalan gonosz asszony nál.
9. Most vagyon kedvem, minden örömem,
 Örül én szívem, vig az én lelkem,
 Hogy bánatimtól megmenekedtem.
10. Ezt azért szerzém egy barátomnak,
 Például küldöm régi társomnak;
 Engedje Isten, küldhesse másnak.

Jegyzet: A cod. 146—147. levelén.

LXXIV.

MÁS.

1. Elnyertem az pályát, vigan örvendek,
 Ez után bút soha én nem szenvedek,
 Ékes énekimmal előtted zengek,
 Ékes énekimmal előtted zengek.
2. Ezt várta, kívánta régi bús szívem;
 Mert eljött s rám (szállott) régi jó kedvem;
 Már el nem veheti senki én tőlem,
 Már el nem veheti senki én tőlem.
3. Úgy élek, mint Páris, szép Helenával,
 Kedvesen nevezett szép mátkájával,
 Frissen halad még ő gyenge csókjával,*
 Frissen halad még ő gyenge csókjával.
4. Hajda, már megfogtam sívó solymomot;
 Addig igazgattam vetett hálómot:

* Zavaros sor.

Megékesítettem fris kalitkámot,
Megékesítettem fris kalitkámot.

5. Ezután hallgatom szép éneklését,
Minden nap szemlélem ő szép személyét,
Meg is sanyargatom gyenge, szép testét,
Meg is sanyargatom gyenge, szép testét.
6. Vajha megfoghatnám az ő szép társát,
Hozzám szoríthatnám ő állapotját,
Megcsókolgatnám piros orcáját,
Megcsókolgatnám piros orcáját.
7. Mindgyárast ölelném gyenge, szép nyakát,
Ékesen csókolnám piros orcáját,
Úgy szeligyiteném fene vad voltát,
Úgy szeligyiteném fene vad voltát.
8. Az Arion sem élt ily gyönyörűségben,
Noha mulatott Hesperidon-kertben,
Noha holtig ő nem (volt) forgott veszélyben,
Noha holtig ő nem forgott veszélyben.
9. Noha ő nálánál az muzsikában,
Nem volt senki jobb az cziterában,
De mégis megölte magát búvában,
De mégis megölte magát búvában.
10. Csak járok, sétálok fris palotámban,
Solymomot rekesztem vetett hálómban,
Titust * is kaczagom, hogy úgy ég lángban,
Titust is kaczagom, hogy úgy ég lángban.

* Tityus helyett. (V. ö. az LI. sz. énekhez a jegyzetet.)

11. Ezt én nem csudálom, hogy így volt dolga ;
Mert eljött s rá(m) repült az halál súlya,
Elvötte jutalmát az hamis szolga,
Elvötte jutalmát az hamis szolga.
12. Követem Diannát minden dolgában,
Az ki mint változtat mást ábrázatban,
Ha ki bús, beviszi Vénus ágyában,
Ha ki bús, beviszi Vénus ágyában.
13. Ez után nem hagyom magam bujdosni,
Mert látom solymomot megszeligylőni ;
Hiszem, hogy eljő s fog előmben ülni,
Hiszem, hogy eljő s fog előmben ülni.

Jegyzet : A cod. 148—151^a levelén. Rövidebben THALY : *Régi magy. rit. énekek*. II. 44. 1.

LXXV.

MÁS.

1. Ajak vérén termett sugár liliumszál,
Kinek az ajakán felnőtt két virágszál,
Oh mely boldog ember, kit az csók eltáplál ;
Tálám engem végre követ szörnyű halál.
2. Cziczernek* vesszeje ha kezemben volna,
Avagy Argirusnak palástja nyakamban,
Higyjed, megkereslek ma első álmomban,
Titkon csókot hintek rózsaszín orcádra.
3. Hozd el hamar, szolga, jól tartott lovamot,
Hadd vegyem előmben régi utaimot,

* Cícenек helyett.

Hadd menjek látnia az én asszonkámnek,
Az én asszonkámnek, édes Annókámnek.

4. «Honn vagy-e, honn vagy-e, lelkem szép asszonyom?»
„Honn vagyok, honn vagyok, szerelmes virágom!
Jövel be, jövel be, szerelmes virágom,
Serem is jó vagyon, borom is jó vagyon.”

5. „Innod is jót adok, cnned is jót adok,
Neked ón-kupából, másnak fakupából,
Neked ingyen adok, másnak pénzért adok,
Ágyat is jót adok, jól el is nyugotlak.”

Jegyzet: A cod. 151^b—157. levelén.

LXXVI.

Más.

1. Háromféle dolog világban tartóztat engem, gyönyörűségem:
Ágyamban szép asszony, feküvén mellette, táplál búban örö-
mem;
De mindezekkel csak egy kegyes éltet szépségével engemet.
2. Megvallom igazán, szerelmes kegyesem, életem tü tartjátok,
Vadászván agaram, mezőben jó lovam ugrál, mikor akarom;
De mindezek felett gyönyörűségesbek, kik előtt udvart állok.

Jegyzet: A cod. 153. levelén. Balassáénak látszik.

LXXVII.

Más.

1. Rám mosolygó két szép szemével,
Angyal-ábrázatu képével,
Zengedező, vidámitó szép énekléssel,
Nyavalyámból kigyógyita szép szerelmével.

2. Véletlen út bágyasztja testem ;
Szörnyü kénom fogyasztja éltem,
Sok búsulás, gondolkodás hirtasztja testem,
Mig nem látom, csak óhajtom : nem lesz vig kedvem.

3. Azért kérlek, szánj meg Istenem,
Utaimban légy hű vezérem,
Visszatérvén, hogy lássalak jó egészségben,
Ne kényszerítsd elválásra többé hús szívem.

4. Ez éneket az ki kívánja
Értenie, ki az authora,
Versfejekben feltalálja, egy szó, hogy árva,
Isten hozzád, már megbocsáiss, szívem Júlia.

Finis.

Jegyzet : A cod. 154—155^a levelén. Az első versszak, mely A betűvel kezdődik, hiányzik ; a versfejekben (Á)RVÁÉ szónak kellene lennie. Ez éneket v. ö. az LVIII. alattival, hol az 1. versszak is megvan.

LXXVIII.

Más.

1. Könyörű (sic!) triumphussát Vénusnak látom ;
Mert minden oláhokat nagy vígan én látok,
Nagy felszóval azt kiáltják, az tánczot tombolván :
2. •Tombolom az ifjakkal, hátra hagyom az aggját ;
El nem veszem az sántáját, mert elrugja az gatyát,
Szeretőmmel elindulok, megvetem az módját.
3. •Drága szép supulynásza,* lelkem szép asszonkám,
Jere velem az tánczban, édes rózsza-szálacsikám,
Dörögjön amaz irigy, csak légy szerelmes mátkám.
4. •Sivalkodjék az sípszó, dörögjön az durgó ;
Hagyjuk hátra bánatot, csak legyen tele hordó,
Erszényünkéből az moneta, el ne fogyjon az mandro.
5. •Hopontare hopassa, no ugorjunk frissen ;
Mert nem látod-e ? higgyed, szeretőd az testben,
Csak azt várja, hogy melyitek járja ékebben.
6. •Ne kéméljed lábodat, az föld is hadd rengjen,
Drága pénzünkön megvőtt csizmánk hadd kopogjon,
Szép piros, patkós sarunk cseregjen, csattogjon. •
7. Az énekes elúnta, mert megszáradt az torka,
Ha magára hagyjátok, higgyed, csak kicsint választ,
Csak két ejteles** kupát az kezében maraszt.

* zsupunyasza = teinsasszony.

** ejtel = kupa, pint vagy icze.

8. Megbocsássatok nekem, tü vitéz pandurok,
Ha vétettem az énekben, tü fene pajkosok ;
Nektek adom az murkot, havasi tolvajok.

Finis.

Jegyzet: A cod. 155^b—158^a levelén.

LXXIX.

Más.

<p>1. Jaj nekem szegénnek,
Idegen legénnek,
Ki most útra indulok ;
Idegen helyeken,
Szokatlan völgyeken
Csak egyedül bujdosok ;
Lelkem asszonkámnak,
Friss palotájának
Még (csak) füstitsem láthatom.</p>	<p>Nem várhatok már soha ;
Éltem táplálója,
Szivem orvoslója,
Keskeny, magas cziprussa.</p>
<p>2. De lelkem fáradva,
Testem elbágyadva,
Szivem penig szakadva ;
Az szomorúságból,
Mind sűrű párából
Tündököljék életed ;
Szivem, kláris-gyöngyöm,
Gyémántom, aranyom,
Áldjon meg Isten téged.</p>	<p>4. Hozzám hűségedről,
Régi szerelmedről,
Mikoron elmélkedem,
Palotában veled
Való sok játékim,
Édesem, hogy emlitem :
Reszketek mint nyárfa,
Vagyok félig halva ; [vem.
Csak sir, hogy nem lát szi-</p>
<p>3. Mégis mindazáltal
Szivem gondolatlalt
Kéván sok jót tenéked,
Hogy tőle búcsumot,
Kitől vártam sok jót,</p>	<p>5. Sőt még álmomban is,
Sokszor ágyamban is,
Csácsogó édes lelkem,
Oly nagy édesdeden,
Az én kebelemben,
Szépen, mint* (sic) képed,
[szivem.
De ha felserkenek,
Kétfelé tekintek,
Nem látlak angyal-képem.</p>

* Talán : int.

6. Szűzek, szép virágok,
 Én vagyok példátok,
 Istennek szolgáljatok ;
 Sőt itt ez világon
 Az szerelem miatt
 Ti meg ne hervadjatok :
 Bú és keserűség
 Az szerelem miatt
 Ne szálljon tü reátok.

7. Lelkem asszonkámnak
 Mondd szolgálatomat,
 Hogyha tetszik avagy nem ;
 Mert az ő szépsége
 És gyönyörűsége,
 Mint az égen az csillag ;
 Az te ajakidnak
 Ékes mosolygása,
 Mintha hajnal hasadna.

8. Te peniglen immár
 Soha nem látsz többé,
 Meghült benne reménség ;
 Veled egy táborban,
 Bezárlott kővárban
 Lakozik az ellenség ;
 Nevem megemlítsed,
 Szerencséssé tegyed
 Mindenütt életedben.
 Finis.

Jegyzet: A cod. 158^a—162^a levelén. Töredékes más változatban THALY: *Régi magy. vit. énekek.* I. 427. l.

LXXX.

Más.

(1597.)

1. Sebes tenger habja
 Júlia haragja,
 Kinek vagyok én rabja ;
 Szegény lelkem kénja,
 Olthatatlan lángja,
 Mint párducznak prédája :
 Mert Venus leánya,
 Szívemet, Júlia,
 Tűzben égni akarja.

2. Angyal-ábrázatban
 Alá- s feljártodban,
 Mint sólyom, szabadságban,
 Éneklesz magadban ;
 Nem mint én, bánatban,
 Szívem nagy kínvallásban ;
 Gyenge lány ruhában
 Járj minden órában,
 Én viszont járok gyászbán.

3. Repülsz, szabadon jársz,	4. Az ujság vigasztal
És semminemű bút	Tégedet tavasszal ;
Én szívem, te nem viselsz ;	Engem penig megasztal.
Új verseket találsz,	Rózsa, liliumszál
Szívemben bút formálsz,	Tégedet orvosol,
Keserőséggel ruházz.	Engem penig aggasztal ;
Életem már mind gyász,	Mert engem tavasszal
Mert ha nem vigasztalsz,	Bánattal ruházál,
Kegyetlen, miért nem szánsz?	Végre törben akasztál.

5. Sietvén rendelém
 Az kilenczvenhétben,
 Pünköstnek ünnepében ;
 Szomoru időben,
 Útra eredésben
 Hamar szedém versokban ;
 Az kinek éneklém,
 Zsidóul jelentém
 Nevét versek fejében.

Jegyzet : A cod. 162^b—164^a levelén. Versfejek betűi : SARA.

LXXXI.

Más.

1. Minap mulatni mentemben
 Egy szűzet láték kertemben ;
 Rózsát, violát szed vala,
 Szép énekeket mond vala.
2. Arra menék, hozzá térék ;
 Mihelyt az asszonyhoz juték,
 Két kezemmel neki inték,
 Kin ő csak elmosolyodék.

3. Mondék, úgymond : «Egészséggel,
Isten lásson meg jó szemmel,
Én bizony, tudom, jó szívvel,
Té's is látsz engem rút szemmel.»
4. Monda : ,Azon mit kesergeszsz,
Én szivemben mit kesergetsz ?
Engemet meg ne játszodtass ;
Mert engem mindenre hajthatsz.'
5. Monda asszony : ,Mit keressz itt ?
Nám azelőtt nem jártál itt ;
De hogy engemet láttál itt,
Engem mátkádnak alítál.'
6. «Mátkámot bezzeg — felelék —
Rég nem láttam violámot ;
Majdan megszeded virágom,
Neked ajánlom magamot.»
7. ,Im adok neked egy rózsát,
Ki kertemben mostan kinyilt.
Viseld meg, szivem, kedvemért,
Én ifju szeretetemért.'
8. Rózsaszálat tőle elvőm,
Süvegemben én azt betőm ;
Mig el nem aszsa, viselém ;
Hogy elaszsa, én elvetém.

Finis.

Jegyzet : A cod. 164^b—166^a levelén. A 2-ik versszakot v.
VI. sz. a. 6-ik versszakával.

LXXXII.

Más.

1. Oh szívem(nek) gyönyörűsége,
Szívemnek szép ékessége,
Lelkemnek szép öröksége,
Kénosság teljesítője !
2. Régen óhajtom az választ,
De szívem több időt halaszt,
Kivel engem majd elbágyaszt,
Kivel több siralmat áraszt.
3. Óhajt lelkem, ha tudhatnám,
Mégis könnyebben várhatnám ;
De ha személyed láthatnám,
Bizony gyakran megcsókolnám.
4. Nincsen semmi reménységem,
Hogy veled lehessen éltém ;
Mert az irigyeknek nyelvek
Talám elidegenítnek.
5. Jól tudom, mi lőn az oka,
Hogy vakot vete az koczka ;
Mert hogy személyed ily búra
Juttasson, nem hittem volna.
6. Essék meg, kérlek, az szived,
Ne vedd el mosolygó szemed ;
Fordíts(d) reám vidám képed,
Hogy lehessenek holtig tied.
7. Az régi kötelességről,
Régen kötött szövetségről,

Emlékezem hűségedről,
Nekem ígért szerelmedről.

Finis.

Jegyzet: A cod. 166^b—168^a levelén. V. pár versszakát a XXXIV. számúéval.

LXXXIII.

Más.

1. Mozdulj nótám, szívem vigasztalója,
Indulj pennám, életem táplálója;
Mit bánkodol te csak schola-házban?
Látod, minden vigad korcsoma-házban.
2. Régtől fogva szívem ez üdőt várta:
Az jó borral töltött kupát forgassa;
Minden ember dolga most heje-hujja.
Jólakásra minden magát foglalja.
3. Hozd rá, gazda, fél-ejteles * kupával,
Vagy mit használsz szű-fonnyasztó bánattal?
Nem örökké élsz ez gyarló világban,
Sokat sem érsz egy kupa bor árával.
4. Boritalban sok bűn, az papok mondják;
De te ne hidd, mert lám ők is megiszszák;
Kik nem iszszák, oka, hogy nem kaphatják,
Az községet ők azzal csak bosszontják.
5. Ezt nem illik, napról napra halaszszad,
Mert talán azt magadnak sem engedték;

* Fél régi kupa, icze, pint.

Sokan keresményeket mászlak hagyták,
Kik magokra költeni nem akarták.

6. Hiszem vigasság jobb szomorúságnál,
Az melyet megtalálsz korcsomaháznál ;
Nincs is tisztán jobb az vigan lakásnál,
Viszont nehezebb sincs szomorúságnál.
7. Az korcsmán sem vagy együtt az bűnnel,
Ott is lakozol Istennek hírével ;
Ki vagy leszen vagy nem Isten hírével,
De azt higgyed, leszen erszény hírével.
8. Az bor az Istennek jó ajándéka,
Ki nem iszsza, az nem tudja micsoda ;
De ki gyakran az nagy kupát forgatja,
Annak dolga mindenkor heje-huja.
9. Tudod, földön hír az vitézség is,
Az mely gyakran esik az korcsmán is ;
Morgás után gyakran üstökvonás is,
Néha általrántás az asztalon is.
10. Gyalázatra méltó szidalom, táncz is,
Kiért megholt régen az szent János is,
Kit nem követ mostan csak egy jámbor is ;
Az mely gyakran esik az korcsmán is.
11. Bátor legyen nyolczvan esztendőss asszony,
Mégis mozdul, indul, vidul az boron ;
Ha lábával nem járhatja az tánczon,
Kezével is elpróbálja az padon.
12. Hajja fiam, hajja fiam az boron,
Részegedtem aggeb-adta pint-borral ;

Látod, hogy nem birok ifjúsággal ;
Mert ha birnék, még forgodnám az tánczon.

13. Keresményed, de mondd meg, kinek hagyod ;
Ha magadot bor-italtól megvonod,
Maradékidra azt nem illik tartanod ;
Meggondoljad ime minémű hasznod.
14. Én, az tanács, intlek is beszédemmel,
Az mid vagyon, te kerested két kézzel,
Az boros kupához is nyulj két kézzel,
Azt köszönd el az nagy Isten hírével.
15. Tele hassal jobb asztal mellett ülned,
Az ejteles kupát gyakran emeled,
Hogynem magad dologgal emésztened ;
Holnap is megkeressz mást, ha azt éred.
16. Látod, az bor elmédet vigasztalja,
Az pénz pedig szivedet aggasztalja ;
Azért kerested, hogy költsed magadra,
Mert nem viszed veled az más világra.
17. Intlek azért, hol peng az hegedűszó,
Gyakran érjen asztal mellett kakas-szó ;
Sípszó helyén néha ének-szó is jó,
Ének helyén néha hajdénámom is jó.
18. Soha pohárt addig elébb ne adjad,
Mig fenekét boritaltól meglátod,
Magadnak is károdát ne akarjad,
Sőt poharod mindenkor felborítsad.
19. Tele kupa ha vagyon jobb kezedben,
Az bal kezed asszonyom kebelében ;

Gyors szemeid vigyázzanak mindenben,
Nagyot sikolts, igyál is azonközben.

20. Török Bálint szolgálai is így tettek,
Kupa völgyén nyereséget kerestek ;
Ital mellé mikoron-érkeztenek
Tele erszényt vittek, üresen hozták.
21. Ezt egy paniédes (sic!)* poéta így írta,
Egy részeges deák magáról mondta,
Egy korcsmáros-aszonynak ajánlotta,
Isten neki jót adjon ; mert jól írta.

Jegyzet: A cod. 168^a—173. levelén. Innen kezdve a 175—181. levelek az énekes könyvből ki vannak tépve.

LXXXIV.

Más.

1. Oh mely szép dolog volt, Isten, az barátság,
Hamisat nem kíván ; mert minden igazság
Benne vagyon és nincs ott semmi fáradtság.
2. Az igaz barátság hamisat nem kíván,
Sőt mindenben örül barátjának jóván,
Igenis bánkodik barátjának kárán.
3. Most is vadnak néha igaz barátságok,
Az kiért is esnek szomorú rabságok,
Kit meg is bizonyít mezei szép harcok.
4. Énnekem is vagyon egy igaz barátom,
Tisztességes helyen, az kiért halálom,
Hogyha kívántatnék, érette nem szánom.

* Talán olyan édes mint Pán.

5. Igazság mindenben nagyobb barátságnál,*
Halálát nem szűnja vére hullásában,
Kedvit tölti neki, hogy juthasson abban.
6. Nem küs boszuságot szenved az barátság;
Mert ott találtatik néha szarándokság,
Az mely uton szokott lenni sok fáradtság.
7. Gisipus elveszté Titusért országát,
Egységre kedvelt minden uraságát,
Hogy Titusnak adá az szép Soproniát.
8. Maga Gisipusnak jegyesse volt egy asszony,
De látván barátját, hogy bánkodik azon,
Kiben semmit akkor nem is tudott asszony

Jegyzet: A cod. 182—183. levelén. A többi hiányzik. Az énekeskönyvből a 184—187. levél ki van tépve.

LXXXV.

Más.

1. Bátor bár úgy légyen, mint hozta szerencse,
Megnyugodtam rajta, teljék kedve benne.
2. Iszonyu gondolattól elmém fogyatkozik,
Szivem is mindenkor nyughatatlankodik.
3. Mert te szép személyed, ékes én életem,
És te hozzád vonsszon szűbéli szerelmem.
4. Kárt töttél énnékem, nagy gyászt hattál reám,
Hogy így megfonnyasztád gyenge piros orczám.

* Helyesen: Igazság mindennél nagyobb barátságban.

5. Lám, nem ellenséged voltam én teneked,
Mert híi szolgálatom ajánlottam neked.
6. Légy vigasztalója az én bús szívemnek,
Melyet megszolgállok te szép személyednek.
7. Aranynyal kellene nevedet felírni,
Egy rubint-táblára szépen felrajzolni.
8. Szivem nyughatatlan érted, édes szivem,
Miglen nem láthatlak, szomorú én lelkem.
9. Oh mely nehéz búsult szívnek várakozni,
Várakozásának jutalmát nem tudni.
10. Egy nap is, úgy tetszik, hogy esztendő nékem ;
Miglen nem láthatlak, szomorú én lelkem.
11. Ilyen szerencsére de fejemet vetem,
Nem szánnék éretted rabságot szenvednem.
12. Nincsen olyan óra, eszemben nem jutnál,
Mert két szép szemeddel engem meghajtottál.
13. Régi feltöltött czélja az volt életemnek,
Hogy lássam szépségét te fejr testednek ;
14. Hogy te töléd, szivem, várhassak sok jókat ;
Engem te hivednek bizony holtig tarthatsz.
15. Megsebesült szivem, talám meg is halok ;
Ha velem jól nem tész, egy órát sem várok.
16. Engedek mindenben, csak legyen érdemem ;
Holtig rabod leszek, csak végy be kedvedben.

17. Egyedül orvosa elbágyadt szívemnek,
Légy gyámolítója én szegény fejemnek.
18. Temessenek ketten hát egy koporsóban,
Csak élhessek veled, bárcsak egy órában.
19. Oh gyönyörűséges kertben kinyílt rózsza,
Venusnak kertiben bimbózó almafa.
20. Mondék : Oh kegyetlen, mit hagyattam szegént,*
Mire, hogy nem szánod az idegen legént ?
21. Az magas kősziklák lám engemet szánnak,
Könyveznek az felhők, engemet siratnak.
22. Számtalan sok volna, édesem, panaszzom,
Hogyha lehetne most előtted állásom.
23. Adja az Ur Isten, rövidnap ismernem,
Hozzám hódolt szívem, búktól megnyhitnem.
24. Látom, már szivedből senki el nem szakaszt,
Noha illendő, hogy igyekezet áraszt.
25. Magneskövet visel, az ki lakik amott,
Csak egy hajszálon is oda vonhatna most,
26. Hogy hazajöttömben jó híredet halljam,
Egységben az te személyedet lássam.
27. Jaj nékem, szegénnek, árva idegennek,
Ki szeretőjétől csakhamar megválék.
28. Az mérges skorpiót jobb lőtt volna, nekem
Az én szájjammal őt mindgyárást megennem.

* Zavaros sor.

29. Tudom, annak mérge megemésztett volna,
Az lelkem nyugodnék Isten országában.

30. Azért kérlek, lelkem, szánd meg árva fejem,
Hadd dicsérjen téged számban szóló * nyelvem.
Finis.

Jegyzet: A cod. 188—192^a levelén. A 25. versszak megvan a LXI. és L. számban is. Más rövid változatban l. a LXVII. számú éneket és THALY: *Régi magy. rit. énekek.* I. 430. l. A 7-ik versszakot l. ERDÉLYI: *Népdalok és mondák.* I. 88. l. (139. számú 4-ik és utolsó versszaka). KRIZA: *Vadrózsák.* 115. l. (259. számú 3-ik versszak.)

LXXXVI.

Más.

1. Teremtett állat közt nincs szebb az embernél,
Nyavalyásabb is nincs, higgyed bár ezeknél;
Mert csak az ember lát nagyobb bút mindennél.
2. Látom, az madarak az szép zöld erdőben
Ketten üldögélnek az ő szép fészkekben,
Gyönyörűségeen szólnak örömeikben.
3. Nem lehetek tehát én is hasonlatos
Erdőben vadászó Diána asszonyhoz,
Kinek hajol meg (a) szive Cupidóhoz.
4. Avagy mint erdőben felnőtt szépen fához,
Ki csak egyedül áll, nincs más közel ahoz,
Ha az szél fújja is, nem hajolhat máshoz.

* Eredetiben hibásan: szóljon.

5. Adsz-e, szívem, szállást, szivedben nyugovást?
Téssz-e oly fogadást, hitből igaz vallást,
Hogy csak engem szeretsz egyedül és nem más?
6. Tudom, hogy emlegetsz, el is nem felejtessz,
Szivedből is engem, tudom, ki nem vethetsz,
Felőlem mindenkor magadban beszélsz.
7. Soha én is téged el nem felejthetlek,
Álmomban is téged gyakran emlegetlek,
Mint két szemem fényét, téged úgy féltelek.
8. Nem lehet ez világ napnak fénye nélkül,
Az test is nem lehet, higgyed, lélek nélkül,
Szívem is nem lehet te szerelmed nélkül

Jegyzet: A cod. 193—194. levelén. A többi hiányzik, a 195—198. levél ki van tépve.

LXXXVII.

Más.

. (Eleje hiányzik.)

1. Vigye ördög őt pokolban,
Lucipernek táborában,
Tantalusnak ő kádjában,
Ültesse s l az tóban.
2. Én szívem ezt ebben hagyom,
Reád soha nem haragszom,
Vagy szeretsz, gyűlölsz, nem bánom,
Az Isten téged megáldjon.

Jegyzet. A codex 199^a levelén.

LXXXVIII.

Más.

1. Oh én keserves életem,
Mely nagy búra hozál engem,
Nincsen mértékletességem,
Bánatimtól ürességem.
2. Istenek törvénye szerint
Senki nem élhet egyedül ;
De mégis könnyebb egyedül,
Mert sok búkat könnyebben tűr.
3. Oh ti szép szavu galambok,
Hol akartok, ti ott jártok ;
De az hálót nem látjátok,
Ki miá leszen fogságtok.
4. Ha fogságban ti akadtok,
Az élettől megfosztattok,
Kalitkában szorítottatok,
S ott nem jártok, hol akartok.

Oh én kedves ifjuságom,
Kertemben felnőtt virágom,
Mikor leszen kimulásom ?
Mikor leszen vigasságom ?

Finis.

Jegyzet : A cod. 199^b—200. levelén. Más változatban LIV. sz. a.

LXXXIX.

Más.

1. Búkkal emésztő szomorú tél
Elmúl(t), fújdogál az szép szél,
Kivel ember lelke repesve él.

Most ki-ki jó emberekkel
 Élhet nagy gyönyörűséggel,
 Fénlik az erdő mostan zöldséggel,
 Zöldséggel.

2. Árva fejem, ne légy szomorú,
 Hogy ne emészszen keserű bú,
 Nyelve irigynék noha sanyarú.
 Lengedez a szél, szépen fú,
 Bútól én orcám rút, aszú,
 Gondok emésztnek, mint fát apró szű,
 Apró szű.

3. Rólad az ifiak hát példát.
 Vehesse kiki magát.
 Nagy vigasságban fárasztja* lábát,
 Kéncscsel se töltsön bár lálát :
 Kapná szerencse sik haját,
 Nosza most nyomjad a paskamétát.
 Paskamétát.

4. Induljon azért az muzsika,
 Sok kegyes ezt örömmel várja.
 Látod, hogy menni készek az tánczra.
 Viszkető tulpát vakarja,
 Tánczban ő magát izzasztja :
 Ifjak, örömmel hozzá most, nosza,
 Most nosza !

5. Ingadoz az gyönyörű korona,
 Hajladoz tánczban ifjak ina,
 Lépi aligság Cyprus** leánya.
 Tánczban most Venus maga hína.
 Itt penig örömet mulatna ;
 Mit sir amaz bús ? Hozz bort, adj innya,
 Adj innya !

* Helyesen : fárasztja.

** Cyprus = Venus.

6. Senki bánattal nem használ,
 Vig szívet elveszt most azzal,
 Szíve szomorú lészen Saturnussal.
 Háza előtt az halál,
 Bánat az ellen nem használ,
 Sőt hamar elveszt, ha élsz sok gonddal,
 Sok gonddal.
7. Trombita, dobszó hadban zeng,
 Tomboló sok ló csak kereng,
 Tetszik, alattok a föld mozog és reng ;
 Lélek örül, sok jókkal teng,
 Szív repes, szellő fú és zeng ;
 Nosza vigadjunk, mert koboz is peng,
 Koboz is peng.
8. Verni kész lantját Apollo!
 Gyászra termett, oly mint holló :
 Ne keseregj, mert megfog az holló.
 Kedves az hadban ugró ló,
 Nyárban keresnél * az sarló ;
 Nosza vigadjunk, mert tánczol az Clio,
 Az Clio !
9. Irtózik az keserű bútól,
 Noha nem irtózik mástól,
 Venus anyámnak eljött hadából,
 Lőtt kegyesebb haragjától,
 Mint Jupiter tűznyilától :
 Retteg az ilyen, irtózik az táncztól,
 Az táncztól.
10. Az kik ** életnek minden örül,
 Lelkem, rajtad ki könyörül ?

* kezednél helyett.

** vig helyett.

Elhittem, hogy majdon előmben ül;
 Lelkem is hozzá inkább fül,
 Újabban ez világra szül,
 Hogyha ki nem vet engem kedvébül,
 Kedvébül.

11. Nem élek azért bús szívvvel,
 Sőt vigadok gyönyörű kedvvel,
 Noha az idő teljes méreggel.
 Csókkal váljunk egymástól el,
 Mikoron innét oszlunk el;
 Nosza vigadj, mit élsz keserőséggel,
 Keserőséggel.

Jegyzet: A cod. 201—204. levelén.

XC.

Más.

1. Térj meg bujdosásidbul,
 És egyszer már szabadulj
 Búval emésztődött lelkem.
 Nincsen semmi haszon már,
 Mert szívemben esett kár.
 Megfordulhat még az szél,
 Eltávozik az veszély,
 Csak te is élj
 S légy jó egészségben.
2. Mert az hű szerelem
 Ellene senkinek nincsen,
 Csak egyedül az jó reménység.*
 Így reménlhetsz te is,
 Szívem, csak magad is.

* Zavaros, talán így: Csak legyen az jó reménység.

Légy jó egészségben.
Használ hát az ohajtás,
Szíbeli könyhullatás
Az szerelem megnyerésében.

3. Ha nálad nincs az fogadj Isten,
Tüled azt kértem édesem :
Kinek adándod testedet ?
Tarts(d) elrejtve szivedben,
Senkinek se jelentsed ;
Találsz szállást testednek,
Lelsz helyet árva fejednek,
Meghal más az irigységben.
4. Mondják : nehéz az katona-kenyér ;
Mert nem tudja, ki vesz, ki nyer,
Fejét próbára veti ;
De nagyobb kén szeretni,
S hogyha el nem nyerheti ;
Mert kit Isten azzal megvér,
Éget az tűz, az mint ér,
Bennünk az nemesi vér :
Meg kell szűnek emésztődni.
5. Boldog az, ki távol jár,
Bú nélkül élni akar,
Maradván szerelem nyerésében.
Boldog, ki ezt követi !
Katonát, Isten szereti,
Gonoszokat megbünteti ;
Jókat penig szereti,
Megáldja, vezérli,
Az egekben felviszi.

XCI.

Más.

1. Titkon Vénus egy szép kertet plántála,
Plántálásának, higgyed, jutalmát várja,
Várásának, tudom, két csók lesz az ára,
Meg is adja, mert van néki nagy gondja arra.
2. Azon kertben egy szép kertészt ő helyheztete,
Az mely kertész szép rózsafát bele ültete,
Annak ága ablakomon szépen benöve,
Virágjának szaga házamban elterjede.
3. Maga közép, szép természetű, mint az szép hattyu,
Járása, mint rárónak, serény és nem lassu,
Dereka pedig gyönyörű, szép karcsu,
Mint az tűz, ha reá tekint(sz), olyan ő arczul.
4. Ő melyén vagyon gyönyörű, két szép arany alma,
Mely ha kinyíl, olyan mint pünkösti rózsá,
Kit ha meglátsz, megtapogatsz, oly mint viola.
Szájának is szép beszéde engem újéta.
5. Nyári szellő s nem enyhétő, én édes *Katám*,
Jőjj ide, hadd szóljak veled, édes violám ;
Nem vétettem, mért haragszol ok nélkül reám,
Jó illatu és víg kedvű, piros rózsácskám ? *
6. Anyák közül soha még olyan szépet nem szült,
Ráró-szeműt, szép természetűt, ékes beszédűt,
Sok szép drága ékességgel felöltöztetűt,
Ily víg kedvűt, szép személyűt s maga viselőt.
7. Te vagy, az kit az én szívem kedvében bevött,
Gyenge szép két piros orczád nekem megtetszett.

Valami szivemben volt, neked megjelentett,
Mutasd hozzám hűségedet, ha már ez így lőtt.

8. Oh hogy merjem előhozni sok panaszaimot,
S megszámolni nem tudhatom én gondaimot,
Könnyebb, hogy előszóléthatom virágomot,
Személy szerént akarnám látni Máriámot.
9. Megáldjon már téged s engem az nagy ur Isten.
Hogy sokáig, édes szivem, együtt élhessünk;
Magunkat irigyek nyelvétől megóhassuk,
Azért, szivem, minden üdőben imádkozzunk.
10. Szívből kérjük az nagy Istent, minket megáldjon,
Az ő gazdag irgalma rajtunk maradjon,
Szent kegyelme mi fejünkön örökké álljon,
És ő minket mennyországban megkoronázzon.

Jegyzet: A cod. 207^b—209^a levelén. V. ö. a XLV. sz. énekkel.

XCII.

Más.

1. Az vén asszony borjut őriz, mind elszalasztgatja,
Icze-széna, nyaláb-szerdék, korpa-harisnya,
Ször-furkó, daróczi kalán, vászon-czipellős,
Az apád is, vargamester, lóbőr-gelezná.
2. Sós túró, sótalan málé, lapos kislicze,
Hé * szoba, meleg szoba végig kinyitva,
Az sátoznak az udvarán nagy rakás fája,
Száraz helyen, viz fenekén kit szerzett vala.

* Hévy.

3. Papiros talpu, czipellős száju, hajja, hop hajda !
 Darázs dereku, alacs ¹ disznó, varju rívása,
 Kurta kecske az farkasnak nem rossz barátja,
 Húzza-vonszsa utána, lassan kullogva.
4. Az hasábfá az embernek töredésére,
 Vajki hasznos az görcsös bot ebédlésére :
 Olyan kedves vén asszonynak som-bot farára,
 Mikor ura mellé fekszik futva ágyára.
5. Az ok ² tuzok, a vén bárány, ifju czenegc,
 Kanverébnek az lába körme,
 Szépen éneklő szunyognak feje veleje :
 Vajki hasznos az asszonynak még ételére.
6. Czigány-fuvó, varga-festék, koldus-verítók,
 Káposztának torzsájából csinált vasfazék
 Kaszakőnek az élivel megfenettessék.³
7. Ökör-ikra, rák-faggyu, lónak bőgése,
 Az szép fehér vak bolhának nagy prüsszentése,
 Az embernek tetü-bőrből csinált keztyüje :
 Vajki meleg, ha az tűzhöz ülhetsz ő véle.
8. Égett borban az fokhagymát olajjal öszve,
 Szunyog háját velejével öszveszerezve,
 Prücsök talpát, kígyó máját hátra nem vetve,
 Prücsök tenyerét kecskebakkal öszveszerezve.

Jegyzet: A cod. 210b—212. levelén. Első sorát v. ö. ERDÉLYI:
Népdalok és mondák. III. 87. l. (174. sz.)

¹ Talán alász, alás = aljas. V. ö. SZINNYEI: *Tájszótár.*

² ok = okos, okosság.

³ Egy sor az eredetiben is hiányzik.

XCIII.

Más.

1. Együtt vagyon Venusnak két leánya :
Az Vernika, haragos Margita ;
De rád is néz Margita
De bánja Vernika.
Az kalaphoz illendő bokréta.
2. Az ménlónak nem árt kancza-rugás,
Az szerelem kelletlen, ha viasz.
Nem jó az sok morgás,
Te se légy hát durczás,
A kása is akkor jó, ha trágás.
3. Idejében kell az sást kaszálni,
Az hársat is akkor kell hántani,
Mikor kezd foszlani.
Most kell vigadozni,
Ha ifju vagy, szerelmed jelents(d) ki.
4. Az szerelmet de mi haszon mosni,
Téglával is nem jó szappanozni ;
Borsot falra hánni,
Az szélhez kapdosni,
Az kegyetlent mi haszon untatni !
5. Mit nézsz, kicsiny, az nagy óriásra ?
Ha nincs körmöd, miért hágsz az falra ?
Ki esik talpára ?
Ha fel nem térsz arra,
Állj csak az csatlóra.
6. Mit hunyorgasz az kajla süvegéből ?
Szídd le magad, igyál az ebekből,

Hogy már az évegből,
Mint tiszta edénből ;
Mert nem lehet bársony az ebbőrből.

7. Nem pór-étek, tudjátok, az bak sz . r,
Atyafiak közt kedves az kopasz sz . r.
Rosz betegnek az var,
Kellő kedves az sz . r ;
Nem aluszik, ki valamit akar.

8. Nyoszolyámban nem hever akárki,
Cselekedni egy akar, valaki,
Kis kertemből jár ki
Ajtómra zörgetni ;
Nincs itt helyed, marczone, vakarj ki !

9. Mit kérkedik minden tetves nyalka ?
Akkor mondja, mikor tele marka.
Úgy akarja szarka,
Hosszú legyen farka,
Tollával is akkor szép, ha tarka.

10. Elég legyen most az tormás-csuka.
Bóvön legyen sáphrányos tyúk húsa,
Csiga-biga, habornicza,
Kecsege-falattal,
Fris fürjmadár pizstranggal.

11. Huros madár, fekete rigó pintyőkével legyen
Vajba rúntva, megszaggatva kecségével legyen,
Búzában hízott sárga begyű,
Pipegő csirkékkel,
Malaczhús is avagy nyúlhús jó fekete lével.

12. Testes potyka vasnyárson sült ; azt is majd felhozzák ;
Bornyú is nem bóg, azt is nyúzzák :

Hosszú nyaku gúnár nem ri,
Mert az fülét fúrják,
Hogy hamarább vassfazékban őt felforralják.

13. Vigan, vigan, mégis vigan ! lám jól hegedülnek,
Trombitáknak, virgináknak húrjain pengenek,
Magam is az mint lehet,
Hátul éneklek,
Pohárok is jó borokkal lám tele töltettek.

14. Oh fondáre, fuzokaré, kés oka (sic!) városa,
Ó én édes vaskó-késem, majd megköszörüllek,
Túl kerülj, túl, kerülj, árok
Vagyon itt, árok !
Hátul kopasz barát sz . . . k, marod azt.

Jegyzet: A cod. 213—216. levelén. A 6-ik versszakot v. ö. a XXVII. számú ének 16-ik versszakával.

XCIV.

Más.

1. Búm elfelejtésére,
Jóm közelebb érésére,
Virágos fák és violáknak nézésére,
Azoknak szedésére,
Szeretőm nézésére
Menék egy kis völgyecskére, juték sűrűre.
2. Leülék ott árnyékban,
Hogy nyugodnám : azonban
Esék szívem, fűradozván, titkos gondokban ;
Vagyok nagy vigyázásban,
És sok gondolkodásban,
Kitől merűlvén legottan szemem álomban.

3. Hogy én ott nagy kedvesen,
Nyugodnám szép csendesen,
Azonban egy kis rárócska oly egyenesen,
Repül szárnyon sebesen,
Kit én látok kegyesen,
Szálla alá, tartja magát engedelmesen.
4. Kérdem : «Honnan jutottál ?
Mely igen megfáradtál !
Talán éh vagy s préda után sebest futottál,
Sik mezőre szállottál,
Tovább hogy nem juthattál,
Mondd okát, álmomból miért háborítottál ?»
5. Monda : «Egy holló kerget,
Ki halálra űzőget ;
Félek tőle, hogyha elér, vagy megsérteget ;
Régtől fogván keserget,
Engem szegényt űzőget,
Okát pedig nem mondja meg, miért fenyeget.»
6. Mondék : «Ne félj, veszteg légy,
Útadra nyugalmat végy,
Másszor is, ha kívántatik, velem együtt légy.
Imhol az én versecském,
Kit hogy jó neven is végy,
Utaidban olvasgassad, valahová mégy.»
7. Melyen igen örüle,
Hozzám jó kedvvel dőle,
Verseimet olvasgatván, rajta elhüle ; *

* örüle helyett.

És így szépen beszélve,
 Nem szerelem megvetve,
 Tőlem, tőled, tőlem, tőled, tőlem repülve.*

Finis.

Jegyzet: A cod. 217—219a levelén. V. ö. THALY: *Régi magy. rit. énekek.* II. 239. l.

XCV.

Más.

1. Fárad az elmém széljel,
 Tusakodik szívemmel,
 Nem nyughatik szegény szívem nappal és éjjel;
 De mégis mindezekkel,
 Szívemnek gyötrelmével,
 Nem gondolok irigyimnek ő rossz nyelvével.
2. Óhajtók én gyakorta,
 Jut eszemben kis nympa;
 Hol borzadok, hol hevülök gondolatimban.
 Lefekvén ágyamban,
 Felőled leggyakrabban
 Álmadozom, álmadozom csendes álmomban.
3. Remete-módon élek,
 Érted sokat szenvedek,
 Soha téged másért el nem cseréllek,
 Mig ez világban élek,
 Ha enyimmé tehetlek,
 Szépen frissen, szépen frissen megelégitlek.
4. Halálom elközelget,
 Az reménség engemet
 Hogyha megcsal s elfogyatja árva fejemet;

* Repüle helyett.

Szerencsének nem hiszek,
Sőt minden jót reménlek,
Veled együtt, édes szívem, nagy vigán élek.

5. Olyan vagyok gyakorta,
Mint virrasztó az várban
Kiáltozván, nagy szívesen virradtát várja.
Elmém fáradozása
Meg nem szűnik már soha,
Mig szépséged az én szívem nem vigasztalja.

6. Dolgaimot jó rendben
Állitanám nagy szépen ;
Ha az Isten megengedné az üdöt érnem,
Hogy téged, édes szívem,
Nekem adna, életem
Megtartaná veled együtt jó egészségben.

7. Zöld erdőben egy fácska
Többtől kiválasztva,
Melynek igen ritkán vagyon meghervadt ága :
Írigyimnek ha néha
Az ő mérges fulá(n)kja
Nyelvével ágai közül egyet le (nem) vágna.

8. Irígyim elálljanak,
Mert semmit nem árthatnak ;
De sőt azzal ő magokra nagy átkot vonsznak.
Isten akaratjának,
Kit ők el nem bonthatnak,
Engedni kell, engedni kell nekik is annak.

9. Adjon Isten jó üdőt,
Bort, búzát, bő esztendőt.
Ne szomoríts(d) én szívemet úgy, mint azelőtt,

Hogy mi is ketten együtt
Szent neved dicsérhessük,
Nagy örömmel, nagy örömmel együtt élhessünk.

Finis.

Jegyzet: A cod. 219^b—222^a levelén.

XCVI.

Más.

1. Egy filemüle zengését,
Hallám minap éneklését,
Gyönyörűséges énekét,
Mondogálja renddel versét.
2. Kezdék utána ballagni,
Mesterségesen megfogni ;
Kezde szárnyával repdesni,
Új énekeket mondani.
3. •Balgatag, ki utánam jársz,
Nem nyerted, az mit tőlem vársz ;
Mert látom, elvesztemre jársz,
Kalitkában fogni akarsz.
4. •Ne kövess ebben ily szokást,
Sem emberi képmutatást ;
Adj ebben nekem jó szokást,
Szívemnek megbátorítást. •
5. Felelék * ismét : •Hozzám láss,
Én vagyok szeretőd, nem más :

* Eredetiben hibásan : felele.

Neked adott Vénus, Pallás
Érted életem ily munkás.

6. Ne fuss el tőlem, kis madár,
Mert nem múlt még el az jó nyár ;
Ne gyötörd szivem, mint egy ár,
Mert teéd vagyok, szivem, már.*

7. Ez szót hallá, tőlem válék,
Szerelmem tőle elválék,
Filemlémtől búcsuzék,
Kinek szaván így riadék.

8. E szót hallá, tőlem vála,
Kemény szivem meglágyula,
Vig szerelmem megindula,
Óhajtó nyelvvel így szóla.

Jegyzet : A cod. 222^b—224^a levelén. Balassáénak látszik.

XCVII.

Más.

1. Pendits(d) meg te az hegedűt, vonj egy szép tánczot.
Majd eljáróm, csak nyakamban vetek egy lánczot,
Szép arany lánczot,
Kivel magam ékesítvén s bút felejtvén, hozok ennek jót.
2. Ily vig vagyok s vigan járom kedves tánczomot,
S vonjad vigan, megmutatom akaratomot ;
Mely * az tánczomban (én) emez szép asszo(nyomo)t
Elfárasztom, neki vallom csak én magamot.

* Mert helyott.

3. Oh mely drága szép gyémántom fénlík aranyban,
Orczája így ezenképpen fejér voltában,
Vér ajakában, kötő szénában, (sic !)
Úgy piroslik, mint az rubint az szép gyémántban.
4. Szintén ilyen reménségem vagyon társomban.
Kivel gyönyörű életem velle szoltában,
Kedves voltában, örül rózsában,
Miként az vad saskeselyű préda-hajtásban,
5. Phæton csak azt várja jó lovaival,
Dedalustól küldött szép hintójával,
Az ki után érkezhessen haragos szókkal,
Hogy ne késne, hanem jőne nagy hamarsággal.
6. Én is várom immár szép Cybáliát,
Szomoru szívemnek vigasztalóját ;
Csak héjában futják értem sokan az pályát,
Mert el nem nyerhetik tőlem szép Cybáliát.

Jegyzet: A cod. 224^b—226. levelén. Az első versszakot v. ö. a XXV. ének első versszakával. A szöveg meglehetősen romlott.

XCVIII.

Más.

1. Hozzon Isten, hozzon jó egészségben,
Láthassam személyed jó szerencsésen,
Az ki engem szeret vala tökéletesen,
Én is az míg élek, szolgállok hílségesen.
2. Kiről gondolkodtam mostan magamban,
Írám ez verseket egy néhány szóban,
Kinek ő szépségét láttam minden üdőben,
Hogy megújulna lelkemnek személye ebben.

3. Nagyt fohászkoda s monda énnékem :
 • Miért ijedel meg, oh én szerelmem ?
 Te éretted szomorkodik gyakran én szívem,
 Jövel hozzám, téged várlak én vig életem. •
4. Zöldellő szép fának ő árnyékából
 Eleiben járulok jó akarathól,
 Ajándékot nyujta nekem szive lángjából,
 Hogy el ne fogyatná éltem ő ez világból.
5. De azonban nekem két Isten-asszony,
 Thalia és Clio szólának gyorsan :
 • Ezután nem leszen terhed az te válladon,
 De kedvesen, vigan élhetsz mindez világon. •
6. Szomorú szívemnek gyötrelmes lángja,
 Megújula bennem égő fáklyája,
 Nem tűrheté megölelnem őtet, azt mondja
 Mert elborítja éltét szerelem lángja.
7. Legyen egészségben, az kinek irtam,
 Ne kénlódjék soká Vénus lángjában,
 Sőt ezeket tartsa titkon ő ládájában,
 Az mikor kell, énekelje vigan magában.

Jegyzet : A cod. 226^b—228^a levelén.

XCIX.

Más.

(1590.)

1. Régi tüzem alatt szive
 Kis szikrátul felgerjede,

Sebességgel zúg nagy égve,
Ki bús szívem kényszerítte. *

2. Olthatatlan nagy tüzemnek
Orvosságot nem lelhetek,
Ki miatt már életemnek,
Vége lészen halálomnak?
3. Sok földeket orvosságért,**
Én bejártam sok helyeket,
Városokat, szép várakat;
De nem leltem orvosságot.
4. Hegyen, erdőn bujdostomban
Juték egy sötét berekben :
Leülék fáradtságomban,
Nézék szélyel gondolkodván.
5. Csak nem messze az bokortól
Egy kicsiny vad elrejtezék,
Az Vénustól megláttaték,
Mérges nyíla rálöveték.
6. Gyötrődik szegény vadacska,
Kénlódik nagy sok kénjában ;
De az Venus gyorsasággal,
Tünék onnat sietséggel.
7. De én ime az szép vadon
Keserüle búsult lelkem,
Ű sebeit tiszta vízzel
Mosogattam szeretettel.

* kényszerítette h. székelyes.

** «Orvosságért sok földeket» helyett.

8. Az kis vadnak mérges sebe
Nemsokára meggyógyula ;
Vele való jótétemért
Vigasztala bánatomban.
9. Ezerötszázkilenczvenben
Erdőn-mezőn bujdostomban,
Szeretőmért fáradozván,
Én szívemben gondolkodván,
Finis.

Jegyzet: A cod. 228b—230. levelén. Balassáénak látszik az időpontról ítélve.

C.

Más.

1. Thalia énekét elkezdette,
Apolló lantját megzendítette ;
Mert gyönyörűséges,
Szellős, híves, kedves,
Virágokkal ékes,
Bútól, gondtól csendes
Helyet tölte.
2. Thalia Isist hozzá inté,
Neptunust álmából felsekenté,
Bútól fáradt szívét,
Szíbeli keservét,
Olthatatlan tüzét,
Fellobbant szerelmét
Megenyhité.
3. Már régen szépen játszadoznak,
Őtet követőknek sok jót hoznak,

Gyönyörűségesen,
 Kedvesen, kegyesen.
 Szívből szerelmesen,
 Ketten, ketten szépen
 Játszodoznak.

4. Saturnus eljuta haragoson,
 Egy oltárt csinála köztök gyorsan,
 Melyen szépségeket,
 Gyönyörűségeket,
 Hozzá hűségeket,
 Próbálja mind őket :
 Néz okosan.

5. Thalia fejét lehajtotta,
 Saturnus(t) ekképen pirongatja :
 •Te miért irigyled,
 Dolgunk nem kedvelled ?
 Szépségünk szemléled ?
 Nem gondolunk veled,
 Vénus hatta !•

6. Haragját szállítván, hozzánk hajla,
 Saturnus ekképen szavát szólja :
 •Sok bűnak, bánatnak,
 Szomorú orczának,
 Fellobbant nagy lángnak,
 Oltója vagy annak
 Vig Thalia. •

7. Vig kedvű Tiestes ezt megírta,*
 Egy páris-almára ragasztotta ;
 Asszonkám nagy búját,
 Látván gyászruháját,

* Ismeretlen vonatkozás ; mert itt a görög monda Thyestese nem érthető.

Szíbéli fájdalmát,
Öliben az almát
Hajtotta.

Jegyzet: A cod. 231—234^a levelén.

CI.

Más.

(1607.)

<p>1. Ime, mely újság,
De nem vigasság
Érkezik ;
Szivemnek bánatja,
Megújula kénja,
Mint járék ;
Hogy siralomra,
És nagy bánatra
Mint juték.</p>	<p>Az rózsza ;
Mert gyakran láttam
Hűséged hozzám
Szép nymppha.</p>
<p>2. De oka nincsen
Talám szerelmem
Oka lőn,
Hogy sok bánatom,
No, kibem lelkem
Csak fonnyad, elvész ;
Ha te szép rózsám,
Kedves violám
Jól nem téssz.</p>	<p>4. Rólad sok gondom
Nem volna, tudom,
Ha látnám,
Hogy hozzám szerelmed,
Lenne jó hűséged,
Azt tudnám ;
Minden szándékod,
Volna rám gondod,
Szép Annám.</p>
<p>3. Oly voltál bizony,
Higgyed, előttem,
Viola,
Tavaszi időben,
Mint szép virág-kertben</p>	<p>5. Ohajtok sokat
Szerelmed miatt,
(Szép) szerelmem ;
Mert gyakran mutattad
Idegennek magad
Énnekem.
Ime, mint felejtél,
Ugyan elvesztél
Már engem.</p>

6. Kesergek, higgyed,
 Én te érted
 Nagy sokszor,
 Mikor lefeküszöm,
 Avagy elaluszom
 Éjfélkor;
 Te is (el)felejtesz,
 Én sem láthatlak
 Mindenkor.
7. Mást fogadtál be
 Te kebeledben
 Már régen;
 Engem megvetettél,
 Ugyan megutáltál:
 Ám légyen;
 Te kívánságod,
 Az mint akard,
 Úgy légyen.
8. Azt nem gondoltam,
 Hogy megcsalassam
 Te túled;
 Hogy ilyen hirtelen
 Messze elrepüljen
 Vig kedved;
 Hogy már ne legyen
 Szabad szeretnem
 Személyed.
9. Ez mind, hadd légyen,
 Dolgom hadd légyen
 Énnekem;
 Ámbár mást is szeress,
 Csak engem se felejtse,

Szerelmem:
 Jó kedvem, megládd,
 Leszen tehozzád
 Énnekem.

10. Nincsen mit tennem,
 Szabad légy velem,
 Ám lássad;
 Ha én kedveltelek,
 Máshoz magad, kérlek,
 Ne adjad.
 Ám gonoszt mutatsz,
 Jó kedvedért azt
 Se mondjad.
11. Ha szolgálatom
 Úgy nem lött volna,
 Mint kell volt,
 Az mint te kedved,
 Régi hű szerelmed
 Tartja volt:
 Ingyen sem hittem,
 Szivem, hogy ilyen
 Te légy volt.
12. Lám mindenekben
 Az én életem
 Tiéd volt.
 Mi magunk nyelvünkkel,
 Tudod, beszédünkkel
 Most nem szólt; *
 Én is lám szóltam,
 Rólad mondtam
 Minden jót.

* Zaváros.

13. Ne kövesd, kérlek,
 Én arra intlek
 Tégedet,
 Olyan embereket,
 Kik szeretőjüket,
 Hitőket
 Hamar megszegették,
 Meg sem tekinték
 Hűtőket.

14. Volna panasza
 Az én szívemnek
 Te reád,
 Kit most ez ónekből
 Ki nem jelenthetek
 Te neked ;
 Hanem szívemben,
 Mint egy tömlőczben
 Rekesztek.

15. Nem sok kérésre
 Hozhatnék erre
 Példákat ;
 Kik ezt cselekedték,
 Hitőket megszegették,
 Sokakat ;
 Nem kell követni,
 De megtartani
 Azokat.

16. Értelmet vehetsz
 Ez kis keserves
 Énekből,
 Az melyet most irtam,
 Neked ajánlottam
 Új versből.*
 Megbocsáss szívem,
 Ha mit vétettem
 Mindenről.

17. Ezt keservemben
 És bús szívemben
 Szerzettem ;
 Az én szeretőimnek
 És fő orvosomnak
 Küldöttem.
 Vegye jó neven
 Ezeket együtt
 Én velem.

18. Hatszáz esztendő
 Hetedik üdő
 Mikor járt,
 Egy úgy irta versül,
 Hogy szeretőjétől
 Az elvált,
 Ki helyett soha,
 Hogy mást, azt mondja,
 Nem talált.

Jegyzet: A cod. 234^b—240^a levelén.

* Új versből = új versben, megint.

CII.

Más.

1. Keserves panaszszal kezdem énekemet,
Jajszóval imádom az én Istenemet,
Hogy nekem adja meg az én szeretőmet,
Ki megvigasztalja szomorú szívemet.
2. Az én kiáltásom, tudom, meghallgatja,
Ennyi beszédemnek jó választát adja,
Még valaha együtt lakásunkat adja,
Ez mi szerelmünköt együvé kapcsolja.
3. Te is szánj meg immár, én édes kis KATÁM,
Szerelmed gyümölcsét így mutasd én hozzám,
Úgy leszen mi ígyünk megigazittatván,
Hogy mi ennek utánna* szólhassunk bátrabban.
4. Adjon Isten sok jót tenéked szép mátkám,
Énekedet mondjad, szívem, édes csókám,
Hadd örüljön szívem, szagos majoránnám,
Szívedben nevemet ird be, gyenge Katám.
5. Vedd jó neven tőlem ez kis énekemet,
Viseld egészséggel én kisdéd gyűrűmet,
Ezután veheted több emberségemet,
Adja az úr Isten, hogy szeress engemet.

Jegyzet: A cod. 240b—241. levelén. Versfejekben; KATA.

* Helyesen: Szólhassunk bátrabban hogy mi ezek után.

CIII.

Más.

<p>1. Jó illat mezőkben,
Tavaszzal kertekben
Mindenfelé érkezik ;
Csak az én szivemben,
Szomorú testemben
Szerelem benférkezik,
Az én Júliámnak,
Kedves virágomnak
Haragja elérkezik.</p>	<p>4. Jaj, ne kénozz immár,
Miként az hegyes ár
Ember szivét megjárja ;
Te ékes beszéded
És gyönyörűséged *
Szivemet ne kénozza,
Mint Sisiphust kénra,
Olyan nyavalyúra
Szivem ne hajtogassa.</p>
<p>2. Virágos szép kertek,
Kedves folyó vizek
Élesztnek bús sziveket ;
Gyönyörű madárszó,
Mint angyali szép szó,
Vigasztal szép szűzeket ;
Mindenféle állat
Vigasságot állat,
Megvidit szeretőket.</p>	<p>5. Teljes siralommal,
Keserves jajszóval,
Látom, ez az esztendő ;
Noha örvendetes
És gyönyörűséges,
Nála vigasságtévő ;
De mindazonáltal
Ifjakat aggasztal
Szivemben csak búszerző</p>
<p>3. Drága szép beszéddel,
Kedves szép énekkel
Az erdő zengedezik ;
Kertbéli szép rózsák,
Virágos cyprusfák
Te személyedet nézik ;
Utczákon járásid,
Gyenge mosolygásid
Szivemet megemésztik.</p>	<p>6. Nám Cupido fia,
Venus unokája,
Ki éltemet kénozza,
Viteték (?) hernyónak,
Nem az szép Klárisnak,
Vagy vadászó leánya,
(Nám Cupido fia,)
Venus unokája
Életem(et) kénozza . . .**</p>

* Eredetiben hibásan : beszédid, gyönyörűségid.

** A versszak egy sora hiányzik.

7. Arionnak lantja,
Gyönyörű nótája
Nem hozhat már öröme;
Sem az szép muzsáknak
És az Sibilláknak
Gyönyörű szép éneke;
Nem vigasztal engem,
Sőt kénazza fejem
Minerva szép beszéde.
8. Keserűségemre,
Jaj, nem életemre
Termett ez az rózsaszál,
Mert mind belől, kívül
Csak újul-ton-újul,
Szivemben csak aggasztul;
Immár rabja vagyok
Ő tőle hallgatok,
Megrakott szörnyű kénnal.
9. Ixion kerekén
S Karibdis örvényén
Hordozod életemet,
Mintha azzal, szivem,
Én édes szerelmem,
Hoznál nekem örömet;
Maga ha tekéntem,
Szemeim felvetem,
Hozol szivemnek mérget.
10. Régtől fogva immár
Szivemben kénlódok,
Én édes virágszálam;
Te utánad járok,
Sirok és nyomorgok,
- Kedves szép rózsaszálam;
Könyörülj már rajtam,
Hogy ne kénosztassam,
Én édes szép violám.
11. Tulám az Diannát,
Acleton példáját
Akartad most követni;
Azért nagy kénokkal
Végetlen lángokkal
Szivemet sujtogatni,
Én szegény fejemet,
Szomorú szivemet
Igy fogod-e kénzani?
12. Az én életemet,
Cselekedetemet,
Csak az Istenre bízom;
De kérlek, édesem
És gyönyörűségem,
Tüled ne kénosztassam;
Végbe szerelmedben,
Vigy fel kebeledben,
Én édes kis Júliám.
13. Mikor ezt bújában,
Egy ifjú sirtában
Szedegette versekben,
Akkor szerelmétől,
Gyönyörűségétől
Eltávozott éltében,
Nevét nem titkolja,
Sőt ugyan megvallja
A verseknek fejében.
- Finis.

Jegyzet: A cod. 242b—246. levelén. Balassa költeményei közül valónak látszik. A versfejekben különben ez áll: JUDITNAK IRTAM, holott a költeményben Júliát mond az 1. és 12. versszakban. Úgy látszik, hogy ez csak a leíró tévedése s így gondolható, hogy Bebek Juditnak szól.

CIV.

Más.

1. Szivem szakad s mégis óhajt, hű szerelmem,
Noha elűzsz, nem keserülsz immár engem ;
De még tartod, fel sem bontod esküvésem :
Te utánad, ne utáljad, hal-vész szivem.
2. Nem emberség, sem tisztesség volna tőled,
Ha távoznék, máshoz lépnék (te) szerelmed ;
Lám még régen adtad nékem az te hited,
Ne veszed el hirtelen(ül) hied-neved.
3. Tudd-e miben áll főképen az szeretet ?
Jó hűséget kíván, higgyed, az ismeret ;
Azt ne gondold mindenkoron, hogyha szeret,
Bátor legyen, félre tegyen szű félelmet.
4. Tudod mitől, azt is, kitől félted magad ;
De az irigy, mint aszú ág, megáll s hervad,
Az együgyű, mint szép zöld fű, épen marad ;
Azért te is dolgaidot ehhez szabjad.
5. Udvaromnak szegeleti gyászban vadnak,
Jó barátim, édes társim siránkoznak,
Esetimen s nyavalyámon jajt kiáltnak,
Mind kicsiny s nagy engem mondnak elhagyottnak.

6. Jobb volt volna tenger habja hogy engemet
Elborított s megemésztett volna szegényt,
Ne gyötrődnek, bút se látnék szerelmedért :
Kit ha érnék, nem is adnék száz aranyért.

7. Mert elhiggyed, ha szivedet tudtam volna,
Hüségédért, szerelmedért (lelkem)ként nem láttam volna :
Ismeretem veled nékem nem lött volna,
Most szívemnek s mind lelkemnek könnyebb volna.

8. Czimbalmoknak, sem lantoknak nem kell szavok,
Szébbnek tetszik s inkább illik, hogy ha sírok ;
(Citeráknak, mind lantoknak veszszén húrok,
Jobb, ha sírván, most nagy gyászban leborulok.

9. Sirjon az föld, az zöld erdő esetimen,
Az szép rózsák, kegyes múzsák könyveimen ;
Mert szeretőm én előttem elhagytott,
Keserű jaj, siralom, gyász rám áradott.

10. Szánj meg, te föld, ily keservest, ha mást nem szánsz :
Mert szeretőm földhöz vetett, mást * nem kíván ;
Nem is hordoz, mint jó orvos engem karjáu,
Végý öledben vagy temess el, mint jó anyám.

11. Oh keserves, búval teljes ellenségim,
Rám kiáltó, búmra forró üldözőim,
Hogy nem szántok vagy nem adtok immár mérget,
Hogy nem ástok vagy nem hántok reám földet ?

12. Oh ti szemek, kezek, lábak, kikkel jártam,
Mint egy kis csűr-mezei fürj kikkel birtam,
Érettetek halok, veszek, nyomorodtam,
Mint az nyájtól elszakadt juh, megájultam.

* Helyesen : már, vagy : most.

13. Nem szólhatok, nem sirhatok immár többet,
Mert bánatim, jajgatásim adtak mérget ;
És keserves bánatim elhatottanak,
Mindenektől fejem látom elhagyottnak.

Finis.

Jegyzet: A cod. 247—251^a levelén.

CV.

Más.

1. Példázta (a) minap éjszakai álmom :
Az én szeretőmet rövid nap meglátom.
Xenophontes sípját az mikoron hallom,
Ilyen szép versekkel énekemet mondom.
2. Az én szép szeretőm, ha mostan előmben
Találkoznék jöni fris öltözetiben :
Örvendeznék neki én jeles kedvemben
Kezemet nyujtanám nekie kezében.
3. Xantus folyóvizben mint Croesus emberi,
Kéváncsoztak innya szép fehér lovai :
Igy az én szerelmem személyedet látni,
Akarna mindenkor veled együtt lenni.
4. Igen kérlek téged, én édes szerelmem,
El ne feletkezzél soha én felőlem,
Én is nem felejtlek, az mig lesz életem,
Parancsolj, mert tartozik ezzel én szerelmem.
5. Tudom, csak ez néhány asszonyi kedvednek : *
Nem voltál értője akkor én szívemnek,

* *Tudom* itt = beszámítom, felrovlak ; puto, arbitror. (*M. nyílt. szót.* III. 784. l.)

Hogy előmben ültél az én személyemnek,
Ki miatt bánatja vagyon szeretődnek.

6. Azért szép személyed nékem megbocsásson,
Hogyha mit vétettem, arról tudósítson ;
Ez néhány kis versem szivedben behasson,
Szeretőd szép szava hogy eszedben jusson.
7. Mert akar igazán tenéked szolgálni,
Gyenge színed felől sok jókat hallani,
Kit ez énekében akar megmutatni,
Kit mostan ujságul akar néked adni.
8. Ez néhány kis verset irtam személyednek,
Kit kedvesen nyujtok, mint hű szerelmemnek,
Nevét feljegyeztem elein versemnek,
Légy megnyitójá bánatos szívemnek.

Finis.

A végén: „Szolgálatom után sok semmi etc.”

Jegyzet: A cod. 251^b—254^a levelén. A versfejekben e név
PAXITÁMÉ.

CVI.

Más.

(1624.)

1. És nem telik abban kedvem,
Valamit elreménlettem ; *
Mert (az) én egyetlenegyem
Messze távozik én tőlem.

* Helyesen: én reménlettem.

2. Hogy penig (ez most) így lévén
(És) személyedre tekintvén,
Én penig nagy búban élvén,
Még álmomban is szépséged nézvé :
3. Párisnak engedtem Helenát,
Eurialusnak Lucrétiát ;
Ám bírja Cimon Virginiát,
Guisquárdus is szép Gismundát,
4. Jáson is az szép Mediát,
Csak én szomorú szívem hajlékát ;
Ám bírja minden ő javát,
Csak én egyetlen egyemet.
5. Immár az tavasz eljövén,
Én penig nagy búban élvén,
Gyönyörű madárszókat hallván,
De nekem azok is bút hozván :
6. Isten legyen hozzád, szép rózsám,
Jó illatu szép violám,
Gyönyörűsége cyprusfám,
Kertemben plántált majoránnám.
7. Emlékezzél meg én rólam,
Tudod, jóakaród voltam,
Szép szeretőd is én voltam,
Vigasztalód is én voltam.
8. Ezerhatszáz huszonnégyben,
Bőjtelőhónak közepiben,
Egy ifjú nagy szerelmében
Ezeket írá versekben.

Finis.

Jegyzet: A cod. 254b—256a levelén. V. ö. pár versszakát
KRIZA: *Vadrózsák.* 245. l. (486. számuval.)

CVII.

Más.

1. Mint vagy, édes lelkem, gyönyörűségem ?
Csudálkozol, hogy kezemet tartom kebledben ?
Avagy talám akarod, szerelmem, örömben,
Tied lévén, kövessélek teljes éltedben ?
2. Két szép szemeidet mert hogy meglátám,
Csudálkozván rajta, elálmélkodám,
Szívemben is beírom, elmémbe befoglálám,
Szerelmedet attól fogva mind ohajtottam.
3. Légyen azért, szívem, ez nálad tudva,
Hogy én szívem te éretted bánattal rakva ;
Kezem is már beadva, szegény fejem is hódolva,
Tied vagyok, édes lelkem, ne tarts már fogva.
4. Ily jó akarodat, ne utálj engem,
Mert csak te éretted hal, vész én szegény fejem ;
Te vagy minden örömem, kedves gyönyörűségem,
Drága gyöngyből rakott szép emberképem.
5. Teljes színű, kedves, ékes, szép rózsám !
Szerelmedet, kérlek, enyhítsed most hozzám.
Vajha én azt tudnám és ha megláthatnám,
Minden bánatimat azzal eltávoztatnám.
6. Két szép szemeiddel mert rabbá töltél,
Mint egy erős lánczczal úgy megkötöztél,
Törben is beejtettél, már szintén meggyőztél ;
De szolgálod, tehát rajtam, ne kegyetlenkedjél.
7. Írom ez verseket egy palotában,
Juta mindgyárást eszemben azon órában,

Kiről mindjárt magában, kedves nyájaskodásban,
Szerelmemről im ezt irám gondolkodásimban.

Finis.

Jegyzet : A cod. 256^b—259. levelén.

CVIII.

Más.

1. Reméntelenképen minap történetben
Egy sötét barlangra találék véletlen,
Sivalkodván jöve egy kegyes előmben.
2. Monda : «Mit keressz itt?» Mondék : «Szörnyü halált!»
Monda ismét : «Mit sirsz?» Mondék : «Halál kénját!»
Monda ismét : «Mit élsz?» «Mindeneket te valsz!»*
3. Szülőimet is kérdé, kicsoda volna?
Szerelem, siralom hozott ez világra;
Dajkámot is mondtam, hogy óhajtság volna.
4. Ruhámot is kérdi, hogy miben öltözném?
Vajutt tagaimot hogy mivel fedezném?
Az szenvedés(t), tűrés(t) mondtam, hogy viselném.
5. Lakó helyemet is túlem ő megkérde.
Gonddal megtölt czellám mutattam s megnézé.
Eledelemet is kérdé, ha kenyér-é?
6. «Örökké így élsz-e?» Mondá(m), hogy : «Örökké!»
«Okát bánatimnak mondani tudnád-é?»
Ő is monda, hogy szerelmem miatt keseredtem.**

* Helyesen : «Mint teneked utált.»

** Helyesen : Mondám, hogy szerelmem miatt keseredtem.

7. Azt is kérdé tőlem : «Kicsodák volnának?»
 «Venus és Cupidó, mondtám, gyulasztának!»
 Későre* mondtám, neve hogy ez volna.
8. Azt is kérdé tülem, szerelmem hol laknék?
 Mondám, nem lakoznék; de keseregtetnék:
 Én is ő érette gyötrelemben volnék.
9. «Szánom, keserülöm,» ismét mondja vala.
 Mondám, hogy az sok szó haszontalan volna;
 Fohászkodásokkal (én) tőlem elvála.
10. Nagy keserűséggel meg' egyedül hagyta,
 Mondám: ő szépsége ismét** lantját fogá,
 Mint mennyei angyal nekem tetszik vala.
11. Gyenge szép szavával megvigasztal vala,
 Fejér karjaival szépen ölelt vala.
 «Élj, élj, szép szerelmem!» nék(em) mondja vala.
12. Élnék, ha élhetnék szerelmes édesem,
 Átkozott irigyim de elvesztnek engem,
 Mint az áspis-kégyók, olyanok ellenem.
13. Ó én veszett fejem, keseredett szívem,
 Nagy keserűségre juta az én igyem,
 Eltűröm ezeket éretted, szerelmem.
14. Oh én nagy szépségem, szerelmes édesem,
 Ez néhány verseket tenéked eresztém;
 Itéld meg magadban, vagyon-e gyötrelmem?

Finis.

Jegyzet: A cod. 260—263^a levelén. Rövidebb alakban l. Balassa: *Költeményei*. XLV. sz. a.

* Helyesen: Kérdésére.

** Helyesen: az mint.

CIX.

Más.

(1628.)

1. Rútul meghervadt,
Kéntul elbágyadt,
Nagy szű-szakadván egy árva,
Mikor szerelmét,
Kegyes emberét
Ohajtáná oly nagy sirva,
Hattyu példáját,
Ő állapotját
Követi gyászszal, zokogva :
2. Az mely halálát,
Végső óráját
Hangos torokkal kiáltja ;
Nem szánja életét,
Sőt (ő) fejérségét
Gyászruhára változtatja.
Jaj, életemet
Kedvezés nélkül
Búval való méreg * fogyatja.
3. Remete-módra
Sötét barlangban
Igyefogyattul kesergék ;
Mind éjjel-nappal,
Iszonyú kénban
Szép személyedért fetrengék,
Melybül gyógyulást.
(És szabadulást) **
Már soha nem remélhetek.

* Predetiben hibásan : mérget.

** Egy sort az összeiró kifejejtett.

4. Az havasokon,
Sötét völgyeken
Járó vadak siránkoznak,
Mikor felektől
Kedves társoktól
Hirtelenül elszakadnak ;
Kegyetlen helyen,
Sűrű berkeken
Lefüggött fővel bujdosnak.
5. No sok példákat,
Meglőtt dolgokat
Hátra hagyván, nem számlálok ;
Mert sok háboruk
És szelek között
Nem sokára elborulok ;
Ha szeretőmtől,
Izenetitől,
M megbágyadván, nem újulok.
6. Kláris ajakát,
Gyenge orcáját,
Hogyha szememmel láthatnám :
Sok fájdalmimból
És gyötrelmimből
Akkor mindgyárt elbúcsuznám ;
Rózsás kertemben,
Mint egy selyében,*
Fáradt testem(ben) megnyugotnám.
7. Zengő szavával,
Mint orvossággal
Gyógyítaná bár szívemet ;
Mint kegyes orvos,

* zsölyében.

Megenyhitené
 Ily keserves bánatimat!
 Melyre segélje,
 És vezérelje,
 Az nagy Jehova (Isten) lelkemet.

NB.

8. Irám ez néhány
 Siralmas szókat
 Keservesen szigetben,
 Hogy szerelmemért,
 Jóakarómért
 Főnék olthatatlan tűzben:
 Mikor irnának
 Az ezer hatszáz
 És huszonnyolcz esztendőben.

Jegyzet: A cod. 263b—266. levelén.

CX.

Más.

1. Atkozott szerencse, ki nekem szolgáltál,
 Elkezdett dolgomban ellene ki álltál,
 Vig örömet nekem soha bár ne hoznál,
 Csakhogy bánatimra új tüzet ne raknál.
2. Nem hiszem, hogy dolgom külömben lehessen,
 Gisquardus is mint járt, példa csak az leszen.
 Gismonda hogy megholt, oka mi lehessen?
 Bizony az szerelem vitte ezt mind végben.
3. Nem tudom, panaszul ellene mit vessek,
 Nyilával ha meglő, földön hogy elveszszek;

Mert látod, világban mostan is mint élek,
Szép személyed nélkül bizony csak fetrengek.

4. (H)atta volna Isten te szép személyedet,
Bár ott halta volna te gyenge testedet,
Az hol születtedél ; te lakó földedet
Zsirosítottad volna kicsiny erkölcsödöt.
5. Megérted az okát, miért azt kívánom ?
Föld zsirosítását veled hogy javallom ?
Mert szép személyedtől hogy el kellett válnom,
Az gonosz szerencse hagyott így kénlődnöm.
6. Ez néhány keserves verseket hogy írák,
Bánat miatt ottan én úgy elnyomatám,
Hogy kis keszkenyőm is könyvemmel áztatám,
Isten adjon sok jót ! neked azt kívánám.

Jegyzet : A cod. 267—269^a lapján. Versfejekben : ANNÁMÉ.
Balassáénak látszik.

CXI.

Más.

1. Csendes szép időhöz hasonlatos erkölcs,
Valjon s kiben volna most ilyenén gyümölcs,
Kiben Lucréczia volna felette bölcs? *
2. Semmi immár mostan ördögi practika,
Meghaladta régen asszony csalárdsága ;
Engem is nem régen ládd-e, mint tréfála ?
3. Elégnek itélném már : gonosz szerencse
Mérges sebek ellen, mint orvos-szelencze,
Szép szín alatt mint főz, mint tüzes kemencze.

* A czélzás *Eurialus és Lucrezia*-ra értendő.

4. Ragyogó szép csillag alatt születtetni,
Több szép virágok közt feljebb becsültetni,
Tartom vala őtet hozzám hűnek lenni.

5. Ki volt, mint én voltam, hozzád tiszta szfből,
Hogy másért kivétel édes kebeledből :
Kévánom halálom immár tiszta szfből.

6. Elégnek magamot arra nem itélem,
Hogy sok kénaimat elébeszélhessem ;
Szánjon meg az Isten immár, szegény fejem !

7. Rettege már benned szomorodott lelked,
Hamisságod bánván, ki volt ellenséged,
Tudom, siralmasan járja ítéleted.

8. Ürességgel, kérlek, légy friss sétálástól,
Kinek ellen tapodsz az mely él prédául,*
Annyira levén, (látom,) még sem szánsz rothadástól.

9. Legyen Isten hozzád, immár nem búsítlak ;
Mert elfogta szívem mérge bánatimnak.
Féljen az Istentől, ki volt annak oka !

Finis.

A végén : •Teljes időn irám ez verseket virágos rózsáról, az ékes
mezőről szép tavasz időn. •

Jegyzet : A cod. 269b—271. levelén.

* Értelmetlen sor, talán így : Kinek mellén tapodsz, az mely
él prédául.

CXII.

Más.

1. Piha esső * fészeke, meguntam magamot !
Az előtt én is vigan éltem világomot,
Mostan jeles házamban fonnyaszt csak búbánat,
No hadd jöjjön csak elő az sötét napnyugot.
2. Mert akkor az irigyek mind elcsillapodnak,
Nem vigyáznak utánam, ám akárhun járjak ;
Bánom, hogy szeretője van más barátomnak,
Énnekem egy csepp sincsen tartom gyalázatnak.
3. Amott lakik egy asszony az sikátor mellett,
Igen szép az járása s maga is meglehet ;
Majd elmegyek, el oda, meglátom, mit beszélget,
Maga ajánlására mutat-e jó kedvet?
4. Ha szemben jutok velle, azt mondom ő néki :
•Egészséggel asszonyom ! eredj be, ne ** jüjj ki ;
Igen bálnám, ha itt kinn meglátna valaki,
Zárd be ajtódat s mondjad : nincs (itt)hon senki.
5. •Bezzeg régen kívántam látni személyedet,
Sokat is fárasztottam te érted szivemet,
Szivem, hogyha szívből szeretnél engemet,
Kiontani sem szánnám éretted véretem.
6. •Ime, mely nagy falu ez, ha mind elnézed is,
Sok szép asszonyok vadnak, ha megtekénted is ;
De nem ér, szivem, veled annak egyike is,
Nem adnálak én téged mind ez világon is !

* Eredetiben hibásan : esse.

** Eredetiben : nem.

7. Az zöld szoknyás asszonynak hát renddel az préme,
Belevágám az csákánt, fokig ment bele ;
Violaszin szoknyásnak hasadt az pendele,
Megugratám magamot, fokig esém bele.
8. Azt mondja az ebs . . . ü, hogy nem szeret engem,
Maga bizony úgy szeret, csak meg nem hal értem ;
Szive szakad utánam, hogy nem látja személyem,
Az vére is megposdul, mikor meglát engem.

Finis.

Jegyzet: A cod. 272—274. levelén.

CXIII.

Más.

1. Tudod-e, miért jöttem elődben ?
Talám nem veszed te azt eszedben,
Hogy minap estig fáradtam ebben ?
2. Nagy szorgalmatosan kerestelek,
Minden utczában téged lestelek,
Igen akarom, hogy megelletelek.
3. Ma gondolám gonoszságodat,
Hogy betöltse adósságodat
Kételen * minden fogadásodat.
4. Jó illatokkal teljes az házam,
Elég van minden(em) és jó mirhám,
Szépen füstölgő minden jószágom.

* Kéntelen helyett.

5. Szép nyoszolyámot már megvetettem,
Selyem paplannal beteritettem,
Szép szőnyegekkel ékesitettem.
6. Most jöjj el velem és arra menjünk,
Ketten egymással szerelmeskedjünk,
Szép játékokkal megelégedjünk.
7. Nincs uram itthon, elment nagy messze,
Tudom, mikor lesz haza jövése,
Csak tegnap ment el, nem kell félnie.
8. Útra való pénzt is eleget (el)vitt,
Arannyal töltötte meg erszényit;
Most éljünk vigan, ne féljünk semmit.
9. Mert senki semmit nem tud mi hozzánk;
De ha valakitől meghallhatnám,
Az nyelvét is mindjárt kivonatnám.
10. Etel nám* elég előttünk vagyon,
Vagy az szolgáló jó bort felhozzon,
Az én szeretőm hogy vigan lakjon?
11. Csak kedvéért is vitézül járok,
Nem úgy, mint némely tunya asszonyok:
Az derekamban meg sem mozdulok.
12. Ha reád nézek, mindjárt mosolygok,
Tudjad, mit téssen, ha hunyorgatok,
Mellőled szépen elparaszkolok! **

* nám = lám.

** elporoszkálok helyett = elsietek stb. V. ö. *Nyelvtört. Szót.*
II. 1316., 1317. l.

13. Kérlek, engemet hogy meg ne utálj,
Mig uram megjő, én mellettem hálj,
Velem együtt légy, tőlem el ne állj.
14. Ifjúságodat ne tölts(d) héában,
Miglen vagy élted szép virágában,
Járj, szívem, kedved kívánságában.*
15. Melyemet néha selyem-zsinórral,
Néha aranyból vert pántlikával,
Tűzöm, megrakom szép virágokkal.
16. Mint nevedékeny plánta, oly vagyok ;
Úgy mint pünkösti kinyílt virágok,
Hol fejéredék, hol pirosodok.
17. Vagyok szerelmes, mint nőtény szarvas,
Kérlek, kedvedre hogy megtapogass,
Ha lehet túled, velem is mulass.
18. Néha fejemre csak fátyolt vetek,
Melyre szép szemmel ifju legények
Néznek ; de róla ők mint tehetnek ?
19. Keskeny derekam arany párta-övvel,
Mely vágyon rakva szép drága kővel,
Kontyom is ékes szép arany tőkkal.
20. Aranyas végét patyolatokkal,
Szép himmel varrott gyenge fátyollal,
Nyakamot környülveszem fodrokkal.
21. Megékesitem magam ezekkel,
Gyönyörűséges élő türkekkel,**
Az tiz ujjomot arany gyűrűkkel.

* Eredetiben hibásan: virágodban, kívánságodban.

** türkiszekkel.

22. Ingvállam vékony gallérból való,
Gyenge testemen által meglátszó,
Ifjú legények, ez nektek való.
23. Pendelem gyólcsa hat arany ára,
Az felhajtása hat forint ára,
Minden öltése hatvan pénz ára.
24. Aranynyal töltött szép keszkenőim,
Ajándékból való ékes gyűrűim,
Vadnak nekem szép ajándékaim.
25. Én el nem únnám veled játszodni,
Jeles beszédben elgyönyörködni ;
Tudok emberrel én beszélgetni.
26. Kamuka-szoknyámon hat renddel az prém,
Mintegy grádicsos, melyre néz sok szem,
Melyre felhágni, kész lesz, elhittem.
27. Ne gondolj azért senkivel semmit,
Megálljon mindkettőnk között az frigy,
Mert az többen nem adnék valamit.
28. Ne szomorkodjál, lám senki sem bánt,
Tölts(d) be kedvedet, kit szíved kívánt,
Majd egészen süttetem az báránt.
29. Most ez egy fél nap megvendégellek,
Mert csak egyedül téged szeretlek,
Uramban már szerelmet nem lelek.
30. Ne hajolj, szívem, máshoz senkihez,
Ez teljes földön immár senkihez,
Te is hát bizzál az én kedvemhez.

CXIV.

Más.

1. Ez volt-e, szerelmes szívem, (az) te kívánságod,
Hogy ily hamar szegény fejem gyászban boritod,
Véletlenül szegény árvát hogy így kénozkod ?
2. Mondd meg nekem, piros Annók, az mit vétettem,
Ha valaha te náladnál többet szerettem ?
Mert nem kellett, tudod szívem, senki énnekem.
3. Hajolj meg már, szép violám, ily kérésemre,
Ne keményítsd te szivedet, térj kegyelemre,
Kérlek, szívem, tekints ilyen keseredettre.
4. Ne égess már szava(i)ddal, mert lángban vagyok ;
Megköthetsz, én édesem, te szajkód vagyok ;
Szerelmeddel meglúnczoltál, te rabod vagyok.
5. Szíből akarom, édesem, mert csak ez kellett,
Kit én szívem szerelmedtől régen keresett,
Már megelte, az ki neki leginkább tetszett.*
6. Itt hadlak már, ékes rózsám, gyenge virágom,
Élj sokáig, én édesem, szíből kívánom,
Ígyektől itt nem lehet az én lakásom.
7. Inkább elhidd, hogy meghalok éretted, lelkem,
Hogy sem ezután sok búval, bánattal, szívem,
Éjjel-nappal nem nyughatom, érted, édesem.

* Zárjelben : (kellett).

8. Adja Isten, szép kis Annám, hogy láthassalak,
Kévánságos egészségben találhassalak,
Az Istentől nagy sok jókkal megáldhassalak.

Finis.

Jegyzet: A cod. 284—286^a levelén. Balassáénak látszik.

CXV.

Más.

1. Egy violát nevelt Venus szerelemre,
Az kinek szépsége vagyon gyötremre,
Ékes tekintete indit szerelemre,
S angyali termete szolgál elvesztemre.
2. Régen dicsekedett Delus szigetével,
Ifjakat meggyőzött Pirámus testével ;
Én is dicsekedném ennek természetével,
Hogyha engedne most titkos szerelmével.
3. Soha nem kívánnám azoknak szépségét,
Meg sem emliteném Dianna természetét,
Nem is óhajtanám Elisa^{*} szerelmét,
Csak ennek hajthatnám szívemhez ő szívét.
4. Orczáját tartanám szemem tükörének,
Csillagzó két szemét búm elűzésinek,
Mosolygó ajakát fülemilécskémnek,
Végezetre magát szívem szerelmének.
5. Kláris alá termett fejér nyakacskáját
Karjaim tartanák bátran ; ő bánatját,
Nem kívánnám látni szíve hervadását ;
Megbecsülném ebben Venus ajándékát.

* Elisa = Dido.

6. Állhatatlan szivet hozzá nem viselnék,
 Akaratja szerint dolgaiban járnék,
 Senki szerelméért tüle el nem futnék,
 Egy szivet ő vele holtiglan viselnék.
7. Szivemtől szakasztám, szivedhez foglalám,
 Szived ajánlásit szivemnek mutatám,
 Ez néhány verseket szivedről formálám,
 Vedd jó neven azért, szerelmes Annókám.
8. Ez versek szivednek tájára czéloznak,
 Bocsánatot s választ csak te tőled várnak ;
 Ne lődözzed szivét érte hű szolgáltnak,
 Mert nyilaid mérge hamar halált hoznak.

Finis.

Jegyzet: A codex 286^b—289^a levelén. Balassáénak látszik. — Versfejekben: ERSÓKA. A 286^b lap alján megfordítva e név olvasható oly halvány tintával, minővel a kezdőbetűk vannak írva: *Balthasar Székely de S. Szt. György*. Mindenesetre a codex egykori, ha nem ugyan eredeti tulajdonosának neve.

CXVI.

Más.

1. Egy szép tánczot jó kedvemből szép szerelmem küldek,
 Kit gyakorta én magamban te nálad éneklek,
 Tánczolok, veled örülök,
 Ugyan tetszik, hogy repülök,
 Nagy boldogul élek.
2. Boldog vagyok, mert hogy szeretsz ; de boldogabb lennék,
 Ez újonnan szerzett tánczban ha ketten mehetnénk ;

Veled együtt ha lehetnék,

★

Együtt tánczba mennék.

3. Boldog szemek, kik ezt látják, lábak, kik ezt nyomják,
Fejér színü szép sarukat sarkok kik hordozzák,
Keskeny derekat kik hord(oz)nak,
Gyenge kart is tapogatnak
És** az mint akarnak.

4. Mert én szemem szemeiddel szépen üsmerkedik,
Kezem akkor kezeidnek szépen hizelkedik,
Tánczban lábom kedveskedik,
Ezek mert akkor azt vélik :
Héában nem esik.

5. Nem csudálom : szép tánczodat ezek ha kívánják ;
Azt csudálom : éjjel-nappal azok el nem únják.
Mentem őket, mert jól tudják :
Agg(ok) irigyek igen bánják,
Sok gonosszal szólják.

6. Az vén ember ifjak tánczát házában ha érti :
Feleségét, mint jászolyban kuvasz szénát, őrzi ;
Nem teheti szemmel nézni,
Ifjat, mint irigy, elűzi,
De mi hasznát vészi ?

7. Tánczban orczád pirulása, mint rózsa nyílása ;
Ajakidnak mosolygása, mint ég villámlása ;
Tagaidnak hordozása :
Mint vizeknek szép folyása,
Csendes elmulása.

* Egy sort a leíró kihagyott.

** Helyesebben : Úgy vagy És úgy.

8. Csudálatos szép térdednek ékesen hajlása,
Mint angyalnak még régenten földre leszállása.
Kézhez magad szép adása :
Nyárban mint szellő * nyílása,
Nekiújulása.
9. Sebes sólyom : jó kedvében magát mint mutatja,
Repül vigan, de szárnyait vesztég, szépen tartja,
S tánczát néki ha ki látja,
Hogy nem mozdul, azt alítja,
Minden úgy csudálja.
10. Sok szép szemnek minden felől te reád nézése,
Mint csiszártól tisztított fényes fegyver fénye ;
Szép szavadnak beszélése,
Mint czitérának (ő) pengése,
Nagy szépen zengése.
11. Az pünkösztnek idejében virágszál kertedben,
Úgy virágzik kebeledben, mint rózsza kertemben,
Oly kedvesb vagy mindenekben,
Mint narancs is idejében
Az te kebeledben.
12. Még több volna, szép szerelmem, kivel hízelkedném ;
Elég eddig, mert sok lenne, inkább megszeretnél ;
Ki miatt engem megvetnél,
Szeretődöt nem szeretnél
És elfelejtenél.
13. Írám ezeket versekben egy nagy palotában,
Szombat mellől eltávozván, én gondolatimban,

* Eredetiben *szőlő*.

Szeretőmtől elváltomban,
Gondolván ezt én magamban,
Éneklém utamban.

Finis.

Jegyzet: A codex 289a—293. levelén. Balassáénak látszik. Nehány önkényes változtatással kiadta SZABÓ KÁROLY: *Századok*. XIII. (1879) 102. l., onnan BEÖTHY is *A magyar nemz. irod. tört.* I. 265. l. (6. kiad.)

CXVII.

Más.

1. Szerelmemnek szerelméért gyötrődöm,
Ki látta ily véletlenül gyötrődnöm ?
Ha lesz vége gyötrelmemnek,
Keserves sok siralmimnak ?
2. Életemnek mezeinek virágja, virágja,
Sénlik vala s megújula csillaga ;
De elfordult s buba merült
S meghervadt szép zöld ága.
3. Mint egy prédát, az nagy árvát, úgy hagyott,
Sok vétkemért sok búban bemerített,
Kötöszz-oldassz, édes lelkem,
Keservesen bántál * velem.
4. Pünkösti szép rózsza sénlik : harmattól,
Meghervadt színe pirosult esőtől ;
Az én szemem de sirástól,
Ázik, fonnyad könnyhullástól.
5. Ily keserves bútul, jól tött Istenem,
Tudom, megszámálván bennem (én) vétkemet :

* Eredetiben hibásan: bántok.

És beviszen jó kedvében,
Örömet ad bús szivemben.

6. No, hadd járjon keserves (sok) panaszom.
Muljék bátor mind semmiben én károm,
Ha ez keserves panaszon
Megkegyelmez szép asszonyom.

7. Szánj meg azért, édes gyönyörűségem,
Tégy szolgálóddá bátor édes szerelmem.
Ne hüljön meg immár bennem
Tüled várt jó reménység(em).

8. Mindörökké, édes lelkem, így éltsz-e?
Keservemért örökké így gyötreszsz-e?
És mind éltig így kénozzsz-e?
Szüntelenül csak kénozzsz-e?

9. Isten hozzád, áldjon rózsám kertedben ;
Megújulván szépen az te kertedben,
Áldjon Isten ; te kertedben
Légyen rózsá (én) szerelmem.

10. Fülemlé, szép görlicze társával,
Énekelnek, beszélgetnek egymással ;
De én akkor is nagy búban
Csak kesergek nagy bánattal.

Finis.

Jegyzet: A cod. 294—296a levelén. Valódi népdalszerű.

CXVIII.

Más.

<p>1. Istenem sok jókkal,
Mint mezőt virággal,
Édes lelkem áldjon meg ;
Jó egészségedben
És jó szerencsédben
Sokáiglan tartson meg ;
Mit Istentől kívánsz
És csak alig is vársz,
Az ur Isten adja meg.</p>	<p>3. De lám, édes szívem,
Az én Istenemnek
Csak ez volt akaratja,
Hogy szegény fejemet.
Szomorú szívemet,
Ü, csak ő elkénozta ;
De hiszem, megszanja,
Csak hogy sanyargatja,
Mig akaratja tartja.</p>
<p>2. Lelkem, édes szívem,
Soha feledékeny
Én te rólad nem leszek ;
És te beszédidről,
Csendes tréfáidról
Én mindenben jót remén-
Kit engedjen Isten [lek ;
Hamar időn érnem :
Én csak azon könyörgök.</p>	<p>4. Az én Istenemnek
Alázatos szívvel
Csak azon könyörgök :
Szívem az sziveddel,
Lelkem az lelkeddel *
Hogyha együtt lehetne.
Bátor ez világban
Keserves életem
Kimúlásra elmenne.</p>
5. Az én könyörgésem,
Bizonyal elhiszem,
Istenem meghallgatja ;
Meg is adja nekem,
Az mit kíván szívem,
Ha kedves akaratja ;
Csakhogy igaz hitből
Lelki szeretetből
Könyörgésemet várja.

Finis.

Jegyzet: A cod. 296^b—298^a levelén. Balassáénak látszik.* L. *Kádár Kata* néphalladában e két sort.

CXIX.

Más.

<p>1. Édes szerelmem,
Kedves örömem,
Mit szomorkodol?
Fejed lehajtván,
Színed hervadván,
Mit gondolkodol?
Avagy talán
Nagy szerelmemen
Te csodálkozol?</p>	<p>4. Páris Vénusnak,
S én Cupidonak
Sokkal tartozunk;
Mert az ki legszebb,
Gyönyörűségesb,
Azzal mi élünk; *
Ez világon
Senki abban
Nem volt mi társunk.</p>
<p>2. Nem csuda, higgyed,
Ha megtekénted
Ennek az okát;
Mert szép Vénus is
Junó, Pallás is
Szégyenli magát,
Mikor látja
Szerelmemnek
Ilyen nagy voltát.</p>	<p>5. Örülj (hát) azért,
Mert (te) kedvedért
Vigan tánczolok;
Sok szép szókat
Ékes verset
Kit rólad irok,
El nem fogyok,
Mert én (te) tőled
Ugyan újulok.</p>
<p>3. Görögországban
És szép Spártában
Helena ládd az,
Kinek már mása
Mind ez világon,
Mondják, nem volna,
De most benned
Szépségének
Mását találta.</p>	<p>6. Ezer csókkal,
Sok szép szókkal
Szerelmesemtől
Hogy megválám
S elbucúzám,
Mint életemtől:
Gondolkodván
Im most írárm
Nagy szerelmemről.**
Finis.</p>

Jegyzet: A cod. 298^b—300^a levelén. Balassáénak látszik.

* Helyesen: mulatunk.

** Eredetiben hibásan: szerelmedről.

CXX.

MÁS.

1. Nektek szemetek fekete,
Két-két narancs kebeletekben,
Vagytok szépek szemetekben,
Édesek beszédeitekben.
2. Gyönyörűséges szavatok,
Rózsaszínű szép orcátok,
Mondhatatlan állapotjok;
Vénushoz hasonlók vagytok!
3. De im hol néktek az igaz,
Szépségtekről igaz válasz:
(Gyümölcs(ötök) adassék nekem az,*
Az ki legszebb, күsebbik az.
4. Ő szeme, piros orcája
Gerjeszti igen hozzája,
Ítlétemért, szép rózsza,
Adassék nekem két alma.
5. Ha nem adod két almádot,
Öleld meg szívem nyakamat,
Hadd csókoljam meg orcádat,
Távoztasd el halálomat.
6. Tüzet szívem ne gerjeszsz tűzzel,
Engem enyhíts szerelmeddel;
Megelégszem szerelmeddel;
Légyen Isten szépségekkel!

Finis.

Jegyzet: A cod. 300^b—301. levelén. Balassa egyik énekének változata. L. *Költeményei*. XXVIII. sz. 48. l.

* Zavaros sor, l. *Pótejegyzetekben*.

CXXI.

Más.

(1640.)

1. Egy keserves, jóktól
Fosztatott szegény rab,
Kinél talám nyomorultabb,
Nincs világon elájultabb!
2. Lám, egy kis ráró
Minap nékem szintén így tőn,
Hogy kezemtől vált el: jómtól,
Maradtam immáron attól.
3. Hegy, völgy, barlangban
Minap érted búdos tomban
Jártam egyiktől másikban :
Még sem juték asszonkámhoz.
4. Kértem, Istentől vártam
Szivemből kívánt jókot ;
Megadta nékem jutalmát :
Ez világi kénos gondot.
5. Vagyon egy nekem,
Mert régolta reménlettem,*
Hogy az én egyetlen-egyem
Meszsze távozik el tőlem.
6. Nem méltó szólnom,
Érted, szivem, hogy bánkodom.
Ha nekem szól(sz) haragoson,
Szintén gondban térdhajtásom.

* T. i. sejtettem.

7. Ime jutok,
Szivem szerént mind óhajtók,
Ha járok is, búban forgok,
Kínban vagyok, járok, mozgok.
8. Neptolmus * szépe
Szerelemnek csatlott szive,
Didó, Eneas szerelme,
Nyakában hatott vig kedve.
9. Priamus tűzben,
Páris Helenáért volt vig :
Az én szivemben sötétség,
Rajtam forog keserűség.
10. Tudom, hogy nincsen
Circe vesszeje kezemben,
Kivel hozzád végy álmodban,
Jutok én alig ágyadban.
11. Megyek s ott lések
Nála, kit én reménlettem ;
Asszonyomhoz vigan megyek,
Kedvem szerént majd elérek.
12. Megyek, mint tégyek ?
Hová légyek, mit reménljek ?
Írígylenek, az mig élek,
Mert nem szánnak ellenségek.
13. Nem méltó volna,
Az ki engedne nejének,
Az jámbor és házi társnak,
Eleiben állana társának! **

* Talán Neoptolemus ; de a vonatkozás így is homályos.

** Zaváros versszak.

14. Áspis, vad, fene
Basaliskus mérges feje
Szálljon szive rejtekérc,
Szálljon szerelmem öliben.
15. Lucrétia meghala
Nagy bánatjában,
Hogy elhagyték utában,
Eurialustól váltában.
16. Megcsaláték,
Dinophotul elhagyték,
Hogy ily hamar tőlem válék,
Társaitól elhagyték.
17. Bágyadt léleknek
Utolsó órája mert érkezék ;
Ily kegyestől elmaradék,
Mert ő néki nem engedék.
18. Bezzeg nagy kár volt
Ez világban annak élni,
Mely férfinak szép szerelme
Válék el ily hamar tőle.
19. Hogy berendélék
Ezt versfőkben egy asszonyért,
Sokért és egészségekért,
Vele való vig éltéért :
20. Ezer-hatszázban
És az negyvenesztendőben
Valának s vadnak sok népek,
Említsék meg kedvem érte.
Finis.

Jegyzet : A cod. 302—306. levelén, nyilván sok helyt hibás szöveggel. A versfökből semmi név ki nem vehető.

CXXII.

Más.

1. Mint párducz prédára,
Kegyesem ily búmrá
Szüntelen igyekezik ;
Kinom hogy láthassa,
Örülhessen rajta,
Csak azon gondolkodik ;
Nem gondol fejemre,
Készül gyötrelmemre,
Kénommal ugyan hízik.
2. Az fenevadaknál,
Tigris-, oroszlánnál
Kegyetlenb természeti ;
Mert még az is szánja
Fiát, mikor látja
Veszedelemben lenni ;
De szerelmem, nékem
Az én sok gyötrelmem,
Vidám orczával nézi.
3. Reméntelen sorsom
Reám hogy bút forrjon,
Reménleni sem tudtam ;
Hogy attól véletlen,
Ugyan történetlen
Kelletik eltávoznom :
Ki volt személyével
Friss tekintetivel
Szabadságomtól fosztóm.
4. Gyönyörű nyelvednek
Kedves szép zengési

Mikor gyönyörködtetnek :
 Akkor én szívem is
 Bútól vetkezik le
 És örökre indul fel.
 Talám mindörökké
 Tündöklő napom
 Érted homályban jó fel.

5. Igyefogyott fejem,
 Gyászviselő lelkem,
 Hát mint remélhetsz immár ?
 Ha nem szánja kénom
 Kegyetlen asszonyom,
 Hálójával készen vár ;
 Teljék kedve benne,
 Hogy éltem üldözze :
 Felőlem eltér immár !

6. Talám még, tudom, él
 S könyvben fordult szemmel
 Keserves verseimet
 Kezdi tekinteni,
 Magában így szólni :
 •Oh ur Isten, hogy szegént
 Megnem szántam akkor,
 Mikor láttam sokszor
 Értem szenvedni sok ként !•

7. Oh szerencsétlen nap,
 Mely már tőled elkap :
 Miért akkor homályban
 Hogy nem borultál volt ?
 Látnom mért hattál volt
 Elsőbben őt bulcsuban ?

Oh mely keserves kár,
 Hogy tőlem távol jár!
 Szivem érted már gyászban.

8. Menny, föld, tenger mulók,*
 Kősziklák is romlók
 Hosszú üdő jártára;
 Tudom, így sok búmnak,
 Kik érted hervasznak.
 Vége leszen valaha.
 Semmi nincs világon,
 Ki örökké tartson
 S el nem múlnék sokára.

9. Ezeket sietve
 Gyűlés után versben
 Egy ifju ű szálásán
 Szerzé, szerelmének
 Mikoron bánkodnék
 Tőle eltávozásán:
 Sir, kesereg érte,
 Szívből fohászkodván,
 Most útjára indulván.

Finis.

Jegyzet: A cod. 307—311^a levelén. A versfejekben: MARGITOMÉ. Az 1-ső versszakot v. ö. Balassa X. sz. éneke 6-ik szakával és a 8-ikat XLVII. sz. énekével. (*Költ.* 20. és 73. l.)

* Eredetiben hibásan: mulik.

CXXIII.

Más.

1. Piros rózsaszínű,
Sok vigasságszerző
Kegyes Istenaszonyok !
Búmat, bánatimat
Sok óhajtásimat
Sirassátok mindnyájan ;
Mert az kit szerettem
Feljebb, hogysemmint mást,
Elhagyott : jól látjátok.
2. Olyan vagyok immár,
Mint szintén az madár,
Kinek szárnya megszegett ;
Avagy az pusztában,
Idegen országban
Mint egy számkivettetett.
Sir és csak bánkódik,
Szivem így kénlódik :
Nem tanál segítséget.
3. Gonosz szerencsének
Vélik azt mindenek,
Mikor ember megbotlik ;
Hasonlatosképpen
Az ki hűségiben
Mástól megcsalatkozik,
Avagy barátjától,
Szép szeretőjétől
Az ki messze távozik.
4. Reám is hasonló
És csak lelkem kénzó

Szerencse találkozik ;
 Mindennek láttára
 Idegen országra
 Szerelmétől búcsuzik.
 Im majdan elmegyek ;
 De keserűségben
 Nem mindörökké leszek.

5. Ám bátor elmenjen,
 Nem bánom csak legyen
 Mindenkor egészségben.
 Isten megőrizzen,
 Szerencsésé tegyen
 Téged minden helyekben ;
 Csak el ne felejtsem,
 Sőt inkább szeressen
 És viseljen szívében.
6. Nem lesz vig örömem
 Mindaddig is nékem,
 Valamig vissza nem tér ;
 Mert elhervadt szívem
 És elbágyatt lelkem
 Csak mosolygani sem mér ;
 Semmi mulatságom,
 Nem lesz vigasságom,
 Úgy tetszik, hogy meg sem tér !
7. Igen szomorú volt,
 Végre meg is holt volt
 Lucretia bűvában,
 Hogy szeretőjétől,
 Szép Euriálustól
 Elhagyték útában ;
 Megátkozá magát,
 Megállá bosszuját,
 Meghala bánatjában.

8. Orpheus halálát,
Rettenetes kénját
Siratják még az fák is.
Szűzek, szép virágok,
Valakik hol vagytok,
Sirassatok engem is ;
Sőt édes szerelmem,
Ki ma elhagysz engem,
Bánkodjál te magad is.
9. Noha immár elmégy,
Csak kegyetlen ne légy,
Vidd el immár kedvemet,
Hogy senki ne lássa
És hírét se hallja
Senki csak nevemnek is ;
De te valamikor,
Ha szintén tánczolsz is,
Megemlegess engemet.
10. Immár én tégedet
Tovább nem búsítlak,
Oh én édes szerelmem !
Sokat gondolkodik,
El nem feledkezik
Te rólad az én szívem.
Már Isten megáldjon,
Jó úton hordozzon ;
Megbocsáss azért nekem.
11. Adja az ur Isten :
Lássam egészségben
Hazajövedeted.
De jaj, félek rajta,
Addig megfordítja

Nekem is szerencsémem!
 Én azért mind holtig,
 Kedvedért mind fottig
 Éneklek ez éneket.

Finis.

Jegyzet: A cod. 311b—316. levelén. Versfejekben: POGRATIONIA. Balassáénak látszik. Az első sor hasonlít is a Balassa *Költeményei* közt az LVI. sz. első sorához.

CXXIV.

Más.

1. Áldott pünkösztnek feltetszett * újsága,
 Szép rózsákkal ékes az erdőnek tája,
 Az szép madárszókkal ékes az erdőnek ága.
2. Hallod az fecskéket az ő szólásokban?
 Vigasságot mutat minden nap magában,
 Bús sziveket megvigasztal minden nap magában.
3. Kinek kell bánkodni, ha az szép violák,
 Mindenféle rózsák magok ** látni hagyják?
 Gyengén ő meghajtja, színét is meghagyja,
 Egyik kegyes leszakasztja, az másiknak adja.
4. Az üdő tavaszra, rózsza megnyílásra.
 Fa megvirágzásra, erdő zöldelésre,
 Az jó katona legény kész menni csatára.
 Bátorsággal megyen lován kopja-rontásra.
5. Mi oka, édesem, hogy így küldesz engem?
 Telyességgel, látod, rakva az én szívem,
 Neked adom jeggyűrűmet: vedd jó neven tőlem.

* Eredetiben hibásan: feltűzett.

** Eredetiben hibásan: magát.

6. Vedd jó neven tőlem és ne légy szomorú,
 Ha személyem tetszik, és ne légy háború;
 Mert megemészte miattad immáron az bosszú.
 Féltő: nekem az szép rózsza nem lesz jó szagú!

7. Csorgó szép források már mindenütt folynak,
 Folyóvízen járó hajók is indulnak;
 Fekvés után az vadak is szépen játszadoznak,
 Zöld kertekben szépen repdesnek az madarak...

Jegyzet: A cod. 317—318. levelén. A vége hiányzik, a cod. 319—323. levele ki van tépve. A költemény Balassáénak látszik. A két első s az 5. versszak 4-ik sorai hiányoznak. V. ö. kezdetét BALASSA *Költeményei*. XI. sz. 21. l. Népdalokban sem ritka.

CXXV.

Más.

.. (Eleje hiányzik.)

Feljuta seregében;
 Oda fel mennyégben.

1. Kinck marada gatyá;
 Mert az pendele ráncza,
 Rossz hátul az alja.

4. Ott egy részeg katona,
 Kinél egy török balta,
 Néz rútol vajdára,
 Czigányok hadnagyára.
 Hízkelkedő szavára
 Felugrik talpára.

2. Elkeseredék rajta
 Az dadé, szegény vajda,
 Hogy ily messze földre
 Egyedül magát adta,
 Sátorát is elhagyta:
 Leányának mondja.

5. •Mit keressz itt, te Gyurka,
 Eszelélek* vajdájál!
 Azomban az háta
 Hippot-huppotmondvala;
 Mert az részeg katona
 Igen veri vala.

3. Az czigány meztelen,
 Úton megyen erősen,
 Mely szoros és keskeny.
 Dadé azért mennyégben

* Az *eszelélek* szót a *M. nyhlt.* szót. nem ismeri.

6. •Váj made gulye,
Románi csé mia vakadály?
Puna mia vavavaj!
Made gulye roma,
Alámici, alá,
Szalathati raclo.*
7. •Nem ládd-e? Angyalokkal,
Mennyben patriarkákkal,
Vagyok az szentekkel!
Mostan vajdává töttek,
Vajdaságra emeltek
Angyali seregben.»
8. Haza felé indula,
Nagy sóhajtván az vajda,
Magában gondolja;
•De ha tudtam volna,
Ilyen sovány országban
Soha nem jöttem volna.»
9. Tekéntvén az sátorra,
Az nagyobbik kocsinak
Kisebbik rúdjára,
Kin az egész palota
Minden fundamentoma
Helyezettett vala;
10. Négyszegű sátorához,
Közelítvén házához,
Fris palotájához:
Gyermekek vén vajdához,
- Futnak édes atyjokhoz,
Kérdik, dádé mit hoz?
11. Kérdik: •Dádé hol voltál?
Ily sokáig hol voltál,
Hogy itthon nem voltál?
Talám az erdőn voltál,
Madárfiat szurkottál,
Vaj cseresnyét hoztál?»
12. •Kurvanyátokban voltam!
Az mennyországban vol-
Csak alig szaladtam, tam!
Rossz helyre kavartam;
Jobb volt itthon lakásom
Jobb az én sátorom.
13. •Azért engem megcsalt
volt,
Egy pap elámított volt,
Mennyégben küldött volt,
Ebül cselekedett volt,
Hogy oda mutatott volt;
Bezzeg megtréfált volt!»
14. Példájával mert inti,
Vajda erősen kéri,
Hogy minden, valaki
Mennyországban készülni,
Akar oda bemenni:
Mandrot is kell vinni.
Finis.

Jegyzet: A cod. 324—327a levelén. Eleje a 319—323. kité-
pett leveleken.

* Elrontott oláh- s talán cigány szavak.

CXXVI.

Más.

1. Egy új historiát mondanék tü nektek, ha reá hallgatnátok,
Melyet többé tőlem vagy mástól is talán tü ezt nem hallot-
tátok :
Czigányok dolgokról, kívánságokról, kikről ily szépen szólok.
2. Egyszer az czigányok az magyarok között derék gyülést hir-
dettek,
Hogy az Jupiternek egész nemzetségül ezen könyörögnének,
Hogy egy szentegyházat nekik is adnának valaha, az Isten-
nek, könyöröghetnének.*
3. Az fundámentoma és az két oldala bátor csak kenyér volna,
Folyó gerendája és az padló-deszkája szalonnából állana,
Gerendáján alól, az mennyezet helye, szép pánkóból állana.
4. Minden ő ajtaja hogy kétfelé nyilnék, két-két öreg szalonna,
Vonó karikái kolbászból legyenek jó vastagon megfonva,
Az csuka-pecsenye jó lészen zárjának, gömböcz legyen lakatja.
5. Az kőlábak helyett mind sódarral belől megtámogatva volna,
Faragott kő helyett májossal, kolbászszal feljül rajta czif-
rázva,
Az férfiak széki, az oltár környéke hordó-borból állana.
6. Az asszonyemberek, az szegény gyermekek csak az földön
ülnének,
Vajas kalács volna az szék ő előttök, kire könyökölnének,
Hogy buzgóbb elmével, nagyobb óhajtással ők könyöröghe-
senek.

* Helyesen : Hogy egy szentegyházat nekik is adnának va-
laha az Istenek.

7. Héjazatja penig, égett cserép helyett, mind vajas béles volna,
 Közte az mész helyett sajt, túró, káposzta kaporral egy légyen,
 Ha azt akarjátok, hogy egész czigánság mind kereszténynyé
 légyen.
8. Mind egyenlő szóval és egy akarattal telik (tőlünk) ez az ké-
 vánság,
 Kit ugyan megadjon, meg (is) kéri, formáljon Jupiter mél-
 tósága;
 De ha meg nem adja, mind eláll mellőle, azt mondja a czi-
 gányság.
- Finis.

Jegyzet: A cod. 327^b—331^a levelén. Más jobb változatban
 megvan a Bocskor-féle énekes könyvben is. Kiadtam *Erd. Múz.*
 1898. 379. l. Némi töredékei maig megmaradtak a ponyvatermék-
 kek közt.

CXXVII.

Más.

1. Bárcsak éjjel hadnál énnekem alunnom,
 Ha nappal éretted nyughatatlankodom;
 De lám, éjjel-nappal csak érted kénlódom,
 Felserkent álmban rólad való gondom.
2. Az éjszaka is sok gondolatim után
 Tetszik hajnal tájban, hogy én elalunnam;
 Szeretőm személyét én álmban látám,
 Megrettenék tőle; haragvék én reám.
3. Tetszik: mintha volna egy kézijj kezében,
 Kinek mérges nyila vetvén idegében;
 Arányozni kezdte nagy hirtelen engem,
 Ily szókat felelék neki ijedtemben:
4. •Ne siess megölni, lelkem szép asszonyom
 Ezt érdemlette-é tőled szolgálatom,

Hogy miattad essék ily szörnyű halálom?
 Oh lelkem! mit kénozzsz, te lész-e gyilkosom?•

5. De az ilyen szókra nékem ezt felelő:

•Elköltél már arról, könyörgésed semmi!
 Meghalsz, úgymond, meghalsz; nem menthet meg senki,
 Világból, akarom, kezem miá mulj ki!•

6. Mégis mint ártatlan kezdék könyörgeni,

Mely számra kedvesen így kezdte felelni:
 •Ne félj semmit, ifju, nem bánt téged senki,
 Sőt inkább mind holtig akarlak szeretni.

7. •Isten oltalmazzon, nem lészek gyilkosod,

De sőt inkább te néked lészek titkosod;
 Csak hogy arra kérlek, tarts(d) meg fogadásod,
 Ha én is betöltém kedves kívánságod.

8. •Nem hittem ezt hozzád, hogy ily lágyszívű légy,

Termetedhez képest hogy ily(en) félénk légy,
 Gyenge tetemimtől hogy így (te) megijedj;
 Sőt (hittem) én hozzám jó reménységgel légy.

9. •Kévanom Istentől jó egésségedet,

Egésséged után én velem éltedet,
 Gyönyörködven élni egymás között munkót,
 Rágalmazó szóktól óvja meg szívünköt.•

10. Ez szók után mindjárt én nagy örömemben

Serkenék álmamban nagy hirtelenséggel;
 De hát * nincs szeretőm én előttem jelen,
 Melyen csak megessék véletlenül szívem.

Finis.

* Eredetiben hibásan: Tehát.

Jegyzet: A cod. 331^b—334. levelén. Balassáé. L. *Költeményei*. XX. sz. a. 37. l. Azonban míg a *Költeményei* közt kiadott csak 6, ez 10 versszakból áll s hihetőleg e forma a hitelesebb. Közös a kettőben, csakély eltéréssel, az 5 első versszak, a 6-ik versszak codexünkben teljesen hiányzik, helyette 5, eddig ismeretlen versszak van. — Ez az utolsó ének, melyet a codexbe az első másoló irt be.

CXXVIII.

Más.

1. Én elmenék fürjészni, fürererum rerum, gyocskám, gyocsbimbóm, piri, piri, sodom, sodom,
Én megfogám fürjecskémét, fürererum rerum, gyocskám, gyocsbimbóm, piri, piri, sodom, sodom,
2. Én azt mind elosztogatom, fürererum, rerum. gyocskám, gyocsbimbóm, piri, piri, sodom, sodom.
Az fejét adom az vőlegénynek, fürererum rerum, gyocskám, gyocsbimbóm stb.
3. A nyakát adom az menyasszonynak, fürererum rerum stb.
Az szárnyát adom a szűzeknek fürererum rerum stb.
4. A tollát adom a nem hivatalosoknak, fürererum rerum stb.
A talpát adom a hívogató legényeknek, fürererum rerum stb.
5. A melljét adom a vőfélynak, fürererum, rerum stb.
A farát adom a násznagynak, fürererum, rerum stb.
6. A zúzat adom a házasoknak, fürererum, rerum stb.
A máját adom a szomoru vendégnek, fürererum stb.
7. A szűvét adom az szűzeknek, fürererum stb.
A tüdejét adom a szakácsasszonynak, fürererum stb.

8. A szárnyát adom, a kik itt állnak, fűrererum stb.

A farka tövit adom az nyoszolyóéánynak, fűrererum stb.

9. A lábát adom az kinn váróknak, fűrererum stb.

A gégjét adom a nyoszóasszonynak, fűrererum stb.

10. A belit adom a vendégnek, fűrererum stb.

A csontját adom a tánczosoknak, fűrererum stb.

11. A körmét adom a tetvészeknek, fűrererum stb.

Vigan legyen már a vendég, fűrererum rerum, gyocskám
gyocsbimbóm, piri, piri, sodom, sodom.

Finis.

Jegyzet: A cod. 335—337. levelén. V. ö. ERDÉLYI: *Népdalok és mond.* I. 249. l. (294. sz.)

CXXIX.

Cantio elegans.

(1675.)

1. Ut auceps solet madarakat fogni,
Gracili avena lép vesszőket hánni,
Modulis serenis embereket fogni,
In profundum maris meriteni s ölni:
2. Igy Viczmándi Sándor mecum satiebat,
Ki szép mézes szókat nuper mihi dabat,
Ad nuptias fratris hogy mennék rogabát,
Nem tudtam in herba quod angvis latebat.
3. Sub specie pulchra engemet elhiva,
Credidi si quidem nálam nem volt tudva,
Quod in talem picem akadjak romolva,
Sed alio modo legyek megtréfálva.

4. Elég az, hogy nekem non erat amicus,
Titkon és nem nyilván fuit inimicus,
Noha megtréfálni intendebat secus,
Játékoson rajtam hogy esék dedecus.
5. Quantum ipse summum többöt én vétettem,
Quia propter ipsum magamat rávöttem,
Ad nuptias illas hogy örömet mentem,
Sed quod binas damas lenni ott értettem.
6. Kedvekért melyeknek letissimus ibam,
Placide ott vélek mulatok, putabam,
Fejemet ölkre flectere volebam,
Elevare femur végre intendebam.
7. Carnis avagy canis kívánság hogy bántott,
Ad illuc eundem csak az felinditott,
Lám Cupido in me olyan tüzet gyújtott,
Propter quem vix morbus caducus nem bántott.
8. Elöttem személyek quia fuit rarum,
Szerelmek szivemben sed maxime charum,
De esék én rajtam damnum summum, durum,
Csicserben,* az mely volt locus nuptiarum.
9. Hospites vocati hogy oda gyülének,
In termino loco hogy oda gyülének,
Tunc me talem-qualem násznagynak tövének,
In ordinum primum köztök emelének.
10. Viczmándi Mihálynak, vocabant, est sponsus,
Volt neve vőfélynék Borsi Ladislaus,
Örömatya neve Csicseri Franciscus,
És az főgazdája Orosz Ladislaus.

* Eredetiben: Csicserbmm. Csicsér falu Ungmegyében.

11. Perfectis omnibus, ülénk az asztalhoz,
Qui prompti eramus az vigan lakáshoz,
Sed cor meum strictum volt két dámáimhoz,
Ad corias (sic !) és az ostrom-próbáláshoz.
12. Az musika zeng, peng, fuimusque leti,
Nem volt mi közöttünk senki vultu tristi,
Vőlegény, menyasszony candidi, ornati,
Dámák nézésével szemeim repleti.
13. Labiis quem palmam gyengéden csókoltam,
Illis ostendi, túlök mássat vártam,
Corde pietatis neki(k) gazdálkodtam,
Ardendo in corde gyakran fohászkodtam.
14. Kiknek hogy jelentsem cordis mei vultum,
Értek egy selleg bort exhaurivi totum,
Szemeket függesztvén oculorum totum,
Mellökre* is sűrűn adhibui(m) tactum.
15. Et cum jam essemus mindnyájan vigobban,
Funderebam vinum immár szaparábbban,
Adest novus rumor, kin minden megdobbán,
Clamor, velut ignis, hamarsággal lobban.
16. Bakos Mihály itt van, dicunt, sunt praesentes
Sok kuruczok véle, contra nos ferentes,
Immár mit csináljunk? lássuk mi, timentes,
Ha veszünk-e avagy erimus potentes?
17. Stupefacti omnes, kezdénk mi futkosni,
Huc et illuc passim hirtelen bujdosni.
Quilibet secreta magának keresni,
Coacti sunt quidam kertre, kurta (?) menni.

* Eredetiben : melyekre.

18. Ascenderam quidam én az kemenczére,
Tanquam ad secretum jeles búvóhelyre.
Non currendo, hogy por ragad köntösömre,
Sed etiam illinc kerülék kezekre.
19. Mert mikoron immár, sicut mus in pice,
Fülelek s gondolnám, sum in forti arce,
Én utoljom pattog, cui dico, tace,
Hogyha itten akarsz maradni in pace.
20. Contrahebam valde az Balás iszákját,
Quo fortius possem öszvevonni száját,
Sed inflatus malus megtágitván száját,
Non potui bene bekapcsolni száját.
21. És az darabant-ház pulsionem dabat,
Akaratom ellen saepius sonabat,
Nem tarthattam vesztég, tantum strepitabat,
Néha, mint a kigyó, tantum sisillabat.
22. Per strepitum ventris eszekben vővének,
Per odorem ventris hamar fellelénék,
Inde velut canem, engem leűzének,
Funiculo forti jól megkötözének.
23. Az kuruczok voltak alte ejulantes,
Vigok s jó kedvűek semper nos ridentes,
Fogait némelyek contra nos stridentes,
Beüttetéek nekünk valóban a lentest.
24. Singuli illorum kész inasok lönek,
Ex vestibus promptis levetkeztetének,
Nemine cogente szolgálatot tőnek,
Quo facto apud nos kedvet nem lelének.

25. Ekként lakadalmunk fuit perturbatum,
 Noha nem nézik volt convivium stratum,
 Köztünk ki búvó helyt non invenit aptum,
 Érzett hátán, vállán gravissimum utum. (?)
26. Egregie post hæc reánk találának,
 Ex omnibus bonis hamar kifosztának,
 Venaticos tanquam pórázra fogának,
 Labonez, ördöglelkü titulust adának.
27. Némelyek közöttünk sunt captive ducti,
 Kuruczoknak saczakot * pendere coacti,
 Némelyek csak könnyen cito liberati,
 Quorum inter ipsos voltanak baráti.
28. Sponsus globo læsus fizet ötven talért,
 Csicseri Franciscus öröm-atyaságért
 Dat talleros centum, én meg násznagyságért,
 Persolvam bis mille ez kis vig lakásért.
29. Valakik ott voltunk, nemini excepto,
 Arma, æquos, vestes amissimus certo,
 De sok nyavalyánkat in unico scripto
 Nem irhatom mind le realiter certo.
30. Fæmineus secus könnyű öltözetben
 Mansit vulgo dicto egy-egy tatáringben,
 Stabant lachrymantes, mint a ludak, rendben,
 De az jó, kár nem lött a középső részben.
31. Keseredett szívvél tristis eram valde,
 Sok fohászkodással gemendo in corde
 Az én dámaimért, stabam nudo pede,
 Egy-egy ingben sirnak, jajgatván abunde.

* sarczot helyett.

32. Tristior sed eram, hogy az mit feltöttem,
 Qua ratione illuc nagy örömmel mentem.
 Mecum in quem finem száz forintot vittem,
 Sed mecum contestust mégis nem tehettem.
33. Quam si percepissem, rabságra is essem,
 Non esset tam grave nagy vas-viselésem,
 Erdőn, mezőn széljel nagy kinszenvedésem,
 Szunyog, tetű, musca marását tűrhessem.
34. Az kétezer tallért libentius darem,
 Sem sok költségemet ita non gravare,
 Szívemet bánattal jam non onerarem,
 Csenedesebb elmével hæ(c) omnia ferrem.
35. Sed hoc mihi grave, hiában, kell tünni.
 Nihil assequutus, nagy vasat viselni,
 Absque omni lucro ily sacsót * fizetni,
 Mivel mente capti szoktanak így járni.
36. Rajtam esett példa apud quosvis rarum,
 Mert megesett nekem az amor damarum.
 Keserüre fordult salus choriarum,
 Megemlegethetem tempus nuptiarum.
37. Nam contigit rursus új dolog én rajtam,
 In captivitate minap hogy aludtam,
 Pedites invadunt, olyan álmod láttam,
 Valde pave factus, magamat elsz . . . m.
38. Mert iszákom akkor kiszakadt valóban,
 Ajtónálló sem volt az darabant-házban,
 Vigyázót sem hattam vala az pitvarban,
 Mind kiomlott, a mit raktam volt az zsákban.

* Zacsó helyett.

39. Nevem ezelőtt volt nekem Bélavári,
De ezután leszen, tudom, sz . . . vári,
Becsületét fejem, nem tudom, ha éri,
Mert postscriptum miatt pirult orczám bőri.

40. Ezerhatszázhetvenöt esztendő számban
Nyavalyám irtam meg egy kised házban,
Kedveskedő pünköst-hava folyásában,
Tisza-Örmény nevű falu határában.

Finis.

Jegyzet: A cod. 338^b—344. levelén. Az ének 1675 május havából való.

CXXX.

Más.

1. Mit tréfálsz, Cupidó, mint saját mátkáddal,
Kit megkötelezél hamis álnoksággal?
Vedd el leveletem, kit nagy óhajtással,
Irtam megepedett szörnyű könnyhullással.
2. Oh gyalázatomra termett kis Cupido,
Hiremben, nevemben megmardosó kigyó,
Vad oroszlánhoz (és) tigrishez hasonló,
Mit játszol hütöddel hütötlen áruló?
3. Talám Unicornis volt te néked atyád,
Pusztában nevelt volt, mint Romulust, anyád,
Ragadozó farkas volt szoptató dajkád,
Jó akaratomat hogy mind hátra hagyád?
4. Emlékezzél hamis sok esküvésekre,
Nékem megjelentett színes beszédedre.

Az nem volt,¹ csak hamis csalárdságnak fészke,
Mint halat horogra, csaltál² szerelmedre.

Pohárodnak szélit édes mézzel kenéd,
Hogy annak jó ízét velem elnyeletnéd ;
Belől megepesztő sok méreggel töltöd,
Méznek színe alatt reám köszöntetéd.

6. Könnyebb a nagy tengert kalánnal kimerni,
Hogysen haragomnak ellened elmúlni ;
Koporsóm széléig kész vagyok perleni,
Ha te megutáltál ellenségem lenni.
7. Megölél szivemben, mint az Káin az Ábelt,
Mint Kain (el)bujdossál, soha ne találj helyt,
Soha ne találhass testednek eledelt,
Akkor emlékezzél : nem jó hányni sok cselt.³
8. Minden ízem, csontom ellened támadjon,
Csak egy szál hajam is ellened kiáltson,
Hamis hűti hagyott árulónak mondjon,
Ki ezelőtt áldott, ezutánátkozzon.
9. Egyél, de étellel meg ne elégedjél ;
Annyit ne ehessél, hogy megelégedjél ;
Mit eszel, keserűbb legyen az méregnél,
Sok esküvésedről akkor emlékezzél.
10. Szőlőd, szántófölded kemény érczé legyen ;
Bor, búza, gazdagság tőled távol legyen ;
Szegény légy, mint Irus,⁴ kasod üres legyen,
Vad szőlőd bojtortját te neked teremjen.

¹ Eredetiben hibásan : megvél.

² Eredetiben : csatol.

³ Eredetiben hibásan : hagyni sok czélt.

⁴ Irus koldus Ulisszesnél Ithakában.

11. Halálos itallal inasod itasson,
Miként az Argirust, ugyan elalusson,
Hogy azzal, kit szeretsz, szemben ne juttasson,
Sok ezer mélyföldet veled bejártasson.
12. Nagy kevélységében az Dedalus fia
Szárnyat csináltata, hogy ez is szárnyalna ;
Szárnya elolvada, az tengerben hala :
Kevélységednek is ez leszen jutalma.
13. Jó lovad hátáról, mint az Bellorofon.
Nyakra-főre essél, nyakad megszakadjon ;
Magad ebeidtől szenvedj mint Acteon,
Tűzben és vízben járj, valamint Cleteon.
14. Holló s egyéb madár rajtad csiripeljen,
Te veszedelmedre gonoszt jövendöljen ;
(Az) falevél is, (az) hol jársz, téged megijeszsen
És esküvésekre ráemlékeztessen.
15. Az hol jársz (A többit a másoló elhagyta.)

Jegyzet: A cod. 345—346. levelén. Noha a cod.-ból itt kitépve nincs, az ének mégis csonka, t. i. a másoló nem írta le. Egy harmadik kéz írása.

CXXX.

Más.

1. Édes komám, hallgasd meg,
Miről való, tanold meg
Ez egy néhány versem.
Asszonyi állatokról
S az ő mesterségekről
Leszen éneklésem.

2. Az asszonyi állat gyors,
Az gonoszságban okos,
Azt megvallja minden.
Akárkitől kérdezzed,
Úgy vagyon, elhiggyed,
Helyben hagyja minden.
3. Annyira hitetlenek :
Földszinén ő nekiek
Nem leled másokat,
Ámbár elészámláljad,
Egyről egyre vizsgáljad
Minden állatokat.
4. Szájával hamisat szól,
Szívével gonoszt gondol,
Nyelvével rágalmaz.
Mi haszna sokat szólnom,
Rövid szóval megmondom :
Kevés benne, ki igaz.
5. Szemek hunyorgatásra
Mindenkoron kész másra,
Kezek lógatásra.
Azután mikor megyen,
Lábával lép kevélyen,
Az farát mozgatja.
6. Én meg mernék eskünni,
Hüttel bizonyítani,
Hogy egy tagjok nincsen,
Ki igaz volna benne ;
Mert ők sokat beszélnek,
De hazugság minden.

7. Magát sokszor ajánlja,
 Hogy ő szeret, azt mondja,
 Mondván : «Édes uram !
 Szeretem kegyelmedet,
 Mint az önön lelkemet,
 Lelkem édes uram !»
8. Így az mit beszédével,
 De cselekedetivel
 Higgyed, hogy megtagad ;
 Mihelt kimégy házadból,
 Sétálni az városból,
 Menten másnál akad.
9. Kit szívében hordozza,
 Mindjárt hozzá hivatja,
 Mondván szolgálónak :
 «Eredj el szeretőmért,
 Hozza el, az mit ígért ;
 De meg ne lássanak.»
10. Ez sem mulat sokáig,
 Csak egy szempillantásig ;
 Hanem mihelt hallja
 Az kerítőnek szavát,
 Vevén kezében baltát,
 Megyen ő hozzája.
11. Eljutván ő hozzája,
 Az asszon kezét fogja,
 Viszi kamarába.
 Ott esznek, isznak együtt,
 Nem is másutt egyebütt,
 Tornáczban (sic !) vágyván.

12. És az mulatás után
 Derék játékhoz fogván,
 Jádz egy darabig.
 Elvégezvén játékot,
 Legénnek szól ilyen szót:
 •Ne légy itt sokáig;
13. Mert haza jó az uram,
 Bizony én igen bánnám,
 Ha itt kapna nálam.
 Inkább, édes szerelmem,
 Mádszor is megizenem,
 Mikor jőjj el hozzám?•
14. Te ebben semmit nem tudsz,
 És mihelyen haza jutsz,
 Ő mindjárt szól szépen:
 •Hol volt uram, kegyelmed?
 Hol mulatott szerelmed
 Ennyi ideiglen?
15. •Azt örömet hallanám
 Es megtudni akarnám:
 Görliczém, hol jártál?
 Sirtanak az gyermekek,
 Bánkódtak az cselédek,
 Hogy itthon nem voltál.
16. •Engem pedig mi lelt volt?!
 Kevéssé ledöltem volt,
 Olyan rosszúl voltam.
 De hogy borbélt hívattam,
 Mediát megvágattam,
 Mindjárt jobban voltam.

17. Jó ember az igazán.
 Az mediát megvágván,
 Az pénzt el nem vette ;
 Sőt rá igére magát,
 Ajálván szolgálatját,
 Csak küldjek utána.*
18. Igen könnyen ráveszen,
 Elkéredzik, hogy megyen
 Atyafiaihoz.
 Elindul arra felé,
 De megfordul másfelé,
 Megyen szomszédságban.
19. Ott mindjárt égett borra,
 Annak utána borért *
 Az szolgálót küldik.
 Mely jók vendégeskedni,
 Kész erszényből fizetni,
 Mintha ők keresnék !
20. Gondold meg jól, hol veszik,
 Kit ugy megeszik, iszik
 Egyik az másikkal ?
 Néha az erszényedből,
 Néha az tárházadból,
 Telik az ki loppal.
21. Így tégedet nyavalyást,
 Mint az róka az farkast,
 Csak könnyen megcsalhat :
 Azt tudod, hogy mind igaz,
 Azért reá sem vigyázz,
 Mint viseli magát.

* Helyesen : borért.

22. Ha eszedben vönnéd is
 Rosszaságát ; de mégis
 Nem mersz neki szólni ;
 Mert elhatja az méreg,
 Mint egy kegyetlen féreg,
 Veled kezd pörölni.
23. •Nyilván magad vagy olyan,
 Azért fogod én reám,
 Ördög tud, hol bagzaszsz.
 Én cselédimmal itthon,
 Te széljel az városon
 Kurvákkel dorbézolsz. •
24. Ha ötöt pirongatod,
 •Ne cselekedd,• azt mondd,
 Ő neki áll feljebb.
 Ha te megszidod egyszer,
 Ő téged megszid kétszer,
 Úgy morog, mint az eb.
25. Ha ötöt arczul csapod,
 Nem úgy üt meg tégedet ;
 Hanem sokkal jobban.
 Lencsetörő kalánynyal,
 Vagy laskanyujtó fával,
 Bizonyos légy abban.
26. Fenyeged bátyjaival,
 Atyjával és anyjával,
 Szörnyen vádol nekik :
 Hogy minden* okvetetlen
 Hozzája vagy kegyetlen ;
 Bátyjaihoz bízik.

* Helyesen : mind csak.

27. Ő akar uralkodni,
Mindenben poroncsolni,
Mint egy hintóbeli.
Fertelmes szókkal illet,
Leginkább ember előtt;
Fejed is fáj bele.
28. Énnekem is olyan volt!
De miolta az megholt,
Ugyan megnyugodtam.
Vén ember még nem vagyok,
De hogysen olyat vegyek,
Mégsem házasulok.
29. Ha birnál ezer szemmél,
Mindennap s minden éjjel
Vigyáznál reája:
Soha nem őrizhetnéd,
Ha mind csak azt mivelnéd;
Még gonoszabb volna.
30. Az ég (ha) papiros volna,
Az tenger ténta volna,
Az csillagok pennák,
Angyalok mind írának:
Az ő mesterségeket
Mégsem irhatnák le.
31. Édes lelkem asszonyim,
Menyecskéim, leányim
Mind megbocsássatok;
Valamit ide irtam,
Tű tőletek hallottam;
Ne haragudjatok.

32. Isten legyen hozzátok !
 Ez munkámért adjatok,
 Kiki az mit adhat:
 Keszkenyőt, nyakravalót,
 Inget és lábravalót,
 Kalácsot pogácsát.
 Finis per me .

Jegyzet: A cod. 347—354^a levelén. Egy negyedik kéz írása.

CXXXII.

MÁS.

1. Asszony népek vegyétek eszetekben,
 Mint legyetek uratoknak kedvében,
 És mindenek előtt nagy dicsiretben
 És mindenek előtt nagy becsületben.
2. Asszony(i) állat forogjon ez előtted,
 Hogy jámbor uradat (te) pénzen sem vöttek;
 Szállott várban (te) ostromon nem nyerted,
 Summa az, hogy őtet nem te kerested.
3. Oly rút az hol Simon bíró * jár elől,
 Az mint most is hallom némelyek felől;
 Nyerget töttek uroknak hátokon feljül,
 Szegény barátimnak házok ég belől.
4. Az mit urad akar, minden az legyen,
 Urad ellen szájad mordúlui ne merjen,
 Az kötélben nyelved szabados ne legyen,
 Hogy jámbor uradon szégyent ne tegyen.
5. Tiszta legyen (minden) tálad, tánygyérod,
 Az hamúban ne heverjen kalánod,

* Simon bíróról l. *Régi M. K. T.* II. 155, 446. l.

Magyar módon tiszta legyen abroszod,
Mindjárt leülj, ha az étket felhozod.

6. Az mit urad költ jámbor vendégére,
Ne morogj te másnap reggel érette ;
Ő kereste s hadd költse el békével,
Szegény urad ne emészsze méreggel.
7. Takargassad uradnak keresményét,
Kiért sokszor felrontotta tenyerét,
Bort nem ivott, vízzel öntözte melyét,
Azzal titkon ne vásárolj sárga-dinyét.
8. Mikor urad lészen elindulásban,
— Minthogy az férfit nem ül csak az házban, —
Körülette forgódj (te) azonban,
Töltött tyúkot tégy az ő iszákjában.
9. Gyermekidet ékes erkölcsre tanítsd,
Szeresd őket, ruhájokat megtisztítsd,
Tűztől őrizz, patakra ne igazítsd,
Kérlek, fejeket (hogya) meg ne koszosítsd.

Finis.

Utána más kéztől: Vigon hogy sétálnak vala,
Gyengén ölelgetőznek vala.

Jegyzet: A cod. 354^b—356^a. levelén. Egy bővebb, 31 versszakú változata THALY: *Régi magy. rit. énekek*. II. 19. l. Egy ötödik kéz írása. Ezután következik egy énekből 2 sor:

Nagy munka a szíven erőszakot tenni,
Az kit ember szeret, az nélkül ellenni. (356^b oldal.)

Ezt követi egy népdal kezdete már XIX. századi írással;

Ne jöjj hozzám rózsám éjjel,*
Inkább látlak, nappal jöjj el,

* V. ö. ERDÉLYI: *Népdalok és mondák*. III. 11. l.

Ha fogsz hozzám nappal jőni,
Nem félek senkitől,
De kik fogják irigyelni,
Távozzál azoktól ... (357^a oldal.)

Ezt követi egy hiányos s később készült *Pagina indicis cationum*. (357^b—358. levél.) A 359^a oldalon egy ének két sora:

A négy X-et immár rég feljülhaladtam,
Mégis az átkozott pártában maradtam.

Ezt követi a 359^b oldalon egy *Julian napjára való köszöntés*:

Julián csillaga szemembe ütközött
A természet legfőbb vigságai között,
Melyért páros-ágas * narczissust számára,
Köss kinyílt rózsákból koszorúkat mára,
Forgasd fel kertednek nemesebb plantáit.
(Hozd el a) ** természet legfőbb (virágait).

Ezt követik a székely határőrségre vonatkozó jegyzetek a 360^b—364. levelen s a 365^b oldalon van a következő dal:

Ezt tenéked, drága kincsem,
Én ki nem beszélhetem,
Mely nagyon és szörnyűképpen
Lángol a szeretetem;
Azonban a Vénus fattya
Szivem mindég szorongatja;
El is megyek nem sokára
Tehozzád, édesemhez;
Csókot rakok ajakidra.
Szivem hajtom szivedhez.
Soha szívből rajtad kívül
Nem kell más, csak te egyedül.

* Homályosan írt szó.

** Az illető lapon kiázott pár szó.

PÓTJEGYZETEK.

Az *V-ik énekhez*. Homályos az 5-ik versszak két utolsó sora

Kinek mire gondja, fut és fárad azért,
Halálra életem kicsiny szerelmedért.

Az értelem úgy egészül ki: «Halálra fut, fárad életem
kicsiny szerelmedért.»

A kilenczedik versszakban: «*Hanem laute cantes*» =
vígán énekelj, dalolj.

A *IX-ik énekhez*.

Irják az pooták Júlia szépségét,
És az Susánnának ékes szép termetét.
Gismundának pedig ékes szép szerelmét . . .

Az első sor Balassa Bálintnak Júliáról szóló énekeire, a második sor hihetőleg Batizi András *Zsuzsánna asszony históriájára*, melynek első szakaiiban valóban szó van Zsuzsánna szép termetéről, a harmadik sor Enyedi György *Gismunda és Giscardo*-jára vonatkozik. A Zsuzsánna termetéhez való hasonlítást a következő versszak 1-ső sora egészíti ki, hol kedvesét szintén liliumhoz hasonlítja és Zsuzsánna zsidóul liliumot jelent.

A *XVI-ik énekhez*. A 12-ik versszakban a *pánk* = *fánk* Erdélyben ma is *pánkónak* nevezik.

A *XIX-ik énekhez*. A harmadik versszak 3-ik sora:

De másoknak bosszújokra ne vess meg engem, annyit jelent itt, hogy mások bosszuja kitöltésére, mások örömére; legalább így lehet értelmezni.

A *XXI-ik énekhez*. A 7-ik versszak az eredetiben zavaros; talán ilyesmi lehet benne:

7. Hogy örvendezvén, *hallván* ily szókat.

Szeretőmtől elvévén sok jókat:

Ismét hátra *vetem* mindazokat,

Hátra vessünk minden bánatokat;

T. i. mindazokat hátra veti, miket a költemény elején elősorolt. Még világosabb, ha *mindazokat* helyett *mind a bűkát* kifejezést tesszük s valószínű, hogy úgy is volt az eredeti szöveg.

A *XXIII-ik énekhez*. A 6 versszak két első sora azt jelenti, hogy a nő az eltávozott kedves miatti bánatában nem tesz úgy mint Didó, t. i. hogy megölje magát. A két utolsó sor értelmetlen; valami ilyes lehetett:

Mert az út is, látom, félő,

Te hozzád eltévesztetni jó.

Az *ut* = *utazás*, *elutazás*.

A *XXX-ik énekhez*. A 7-ik versszak utolsó sora zavarosnak látszik, azonban világos, ha a *tartozik* szót Molnár Albert szótára szerint *se fulcire* = támaszkodik, támaszt kap stb. értelemben vesszük. (V. ö. *Magy. nyelvt. szót.* III. 485 l.)

A *XXXII-ik énekhez*. A 3-ik szak 4-ik sorában:

A kik meggondolták én igyekezetemet . . .

a *meggondolták* = *meghánnyták-vetették*, *megítélték* stb. (*Magy. nyelvt. sz.* I. 1101 l.)

A *XXXIII-ik énekhez*. A 11-ik versszak 3 és 5-ik sorában Cyprus tulajdonképen Cypris = Venus. A 16-ik verssz. 2-ik sorában *síróka* = sívó-rívó, sirdogáló stb. (*Tájszótár.* II. 403 l.)

A 18-ik szak 4-ik sora bizonyosan így volt:

Öleljél meg két szép fejeér karjaiddal.

A 18-ik szakasz második sorát így vélem olvashatónak:

Vigadjak, kin búsultam régi *öltött* gyásszal.

Az *öltött* szó helyett betűszerint *totot gyásszal* van írva, a mely két szó egybe levén írva, olvasható is: *zokogással* vagy talán még másképen.

A *XXXVI-ik énekhez*. A 3-ik verssz. 2-ik sorában *Cyprus* = *Cypris* = *Venus*.

A *XLIX-ik énekhez*: A 2-ik verssz. 4-ik sorában: *kötőfejsze* = *securis arboraria bipennis*. (*Magy. nyelvt. szótár.* I. 787. l.). h. o.

a 3-ik sorban s az 5-ik verssz. 4-ik sorában: *vénység aggja* = *vénység aggsága*.

Az *LI-ik énekhez*. A 10 és 12-ik versszakban említett *Tichius*, helyesen *Tityus*, Zeus és Elara fia, egy óriás Euboia szigetéről s Letón elkövetni akart erőszakáért Diána megölte és büntetésül az [alvilágba került, hol két sas marczangolta mindegyre újránövő máját.

Az *LIII-ik énekhez*. A 3-ik versszak 1-ső sora helyesen:

Részetlenül ne hagyj az te szerelmedből.

Az *LV-ik énekhez*: A 2-ik versszak három utolsó sorának értelme: Keserves óra az, melyen elszalada szívemnek vigassága.

A 3-ik versszak 1-ső sorában: *tagja* = *híve, assentator* stb. (*Magy. nylt. sz.* III. 370. l.)

A *LXIV-ik énekhez*: A 2-ik versszak 2-ik sorában *szilígyiség* = szelidség. (Ez alakot l. *Magy. nylt. szót.* III. 150. l.) — A 3-ik versszak. 2-ik sorában: *süvöltő* = füttyölő, sziszegő. (*u. o.* II. 1564 l.)

A *LXXIV-ik énekhez*: A 8 verssz. 2-ik sorában *Hesperidon* alatt a *Hesperidák* = *Hesperides* értendők, az Arion-nal való ilyes kapcsolat önkényes.

A *LXXXIX-ik énekhez*. A 3-ik versszak 6—7 sorában *paskaméta*, más helyt *passaméta*. V. ö. *Magy. nylt. sz.* II. 1243 l. Jelentése ott Scarteke = Scharteke (?) = irka-firka; de ez a magyarázat nem állhat meg. Helyes értelme: táncz, palotás táncz.

A *XCII-ik énekhez*. Az 1-ső szak 4 sorban *gelezna* = *gerezna* = amphimallum = kétfelől lombos gyapjúszövet, prém stb.

A *XCIII-ik énekhez*. A 4-ik verssz. 1 sorában *türedésére*, helyesen *törtetésére*. (*Magy. nylt. sz.* III. 755. l.)

A *XCIII-ik énekhez*. A 2-ik verssz. 5 sor: *trágás* = *trágyás* = delicate vel superflue ornatus. (*u. o.* III. 776. l.) — Az 5-ik verssz. 5 sor: *csatló* = kettős kapocs v. vaslap pl. hintóknál két oldalon a föllépő. (*u. o.* I. 387 l.) — A 10-ik verssz. 3 sorban: *habornicza* = *habarnica* = polypus, sepia. (*u. o.* I. 1224 l.) — A 12-ik verssz. 2-ik sorában: *virgina* = clavicymbalum, húros hangszer. (*u. o.* III. 1193. l.)

A *C-ik énekhez*. Thalia a víg, falusi költés s a vígjáték, Clio a történelem műzsája s mindkettő egy-egy nympha neve is; Isis itt mint a tenger istennője szerepel a 2-ik versszakban.

A CIII-ik énekhez. A 6-ik verssz. 1-ső sorában: *nám* = *lám*. (Magy. nylt. sz. II. 924. l.). — Ugyanott a 4-ik sorban a *vitoték* szó nyilván egy más szó helyett került oda.

A CIV-ik énekhez. A 12-ik verssz. 2-ik sorában *csür-mezei* áll az eredetiben, ha ugyan nem hibásan s nincs a *csür* szó elrontva, melynek itt alig van értelme. Lehet a *sül* = tövisdisznó helyett s akkor így volna: Mint egy kis sül, mezei fűj kikkel bízam.

A CV-ik énekhez. Az 1-ső verssz. 2-ik sorában *Xenophontes* helyesen *Xenophantes*, a Nagy Sándor híres fuvalázója, ki őt a persahadjáratokba is elkísérte. — A 3-ik versszak első sorában *Xanthos* Skamandros folyó Kis-Ázsiában.

A CXVII-ik énekhez. Az 5-ik versszak két első sorát Szabó Károly így adja:

Nem csudálom, szép tánczodat ha *íjjak* kívánják,
Azt csudálom, éjjel-nappal *aggok* el nem únják.

E javítással a versszak értelme el van rontva; az eredeti szöveg *ezek, azok* szavai épen úgy a tánczoló lábakra vonatkoznak, mint az 5-ik versszakban s így a versszak értelme ez: «Nem csudálom, hogy lábaim tánczodat kívánják, csak azt csudálom, hogy éjjel-nappal el nem únják, azonban mentem őket, mert teszik ezt daczból, tudva, hogy az agg irígyek úgy is megszólják.» Ennek így meg van az értelme s ezért maradjunk az eredeti szöveg mellett.

A 11-ik versszakot Szabó K. elhagyja, mint nem érthetőt, holott az teljesen érthető. Az értelem a nő melleire vonatkozik, mint a melyeket rózsához, narancshoz, almához hasonlítani szokásban volt s erre a költeményekben számos példa van.

A 12-ik versszakot Szabó K. szintén átalakítja, holott ez sem szükséges. Értelme ez: «Még többel is hizelkedni tudnék; de elhagyom, mert sok lenne; inkább bár megszeretnél; míg azok miatt megvetnél» stb. A 3-ik sor értelme a 2-ik sor első felére vonatkozik s az «inkább megszeretnél» — közbevetés.

A CXX-ik énekhez. A Balassa eredeti költeményeinek (*Költeményei*. XXVIII. 48 l.) két első versszaka itt el van hagyva s megegyező a 3-ik szak, mely itt első s az 5-ik, mely itt 3-ik, a többi új. Az 1-ső verssz. 3-ik sorában *szemetekben* helyett a jó szöveg: *személytebben*, mint Balassánál. — A 3-ik versszak csak Balassáéból érthető meg, hol helyesen így szól:

De ímhol néktek az igaz,
 Szépségekről rövid válasz:
Szömölcsöt visel mellyén az,
 Aki legszebb, — kisebbik az.

A miénkben a 3-ik sor romlott el:

Gyümölcsötök adassék nékem az,

melyben a rosszul olvasó vagy halló másoló a hibás szöveget úgy írta le, mintha Paris ítéletére tenne vonatkozást.

A CXXI-ik énekhez: A 16-ik szakban *Dinopho* helyesen *Demophoon* v. *Demophon*, Theseus és Phaidra fia, Athenæ királya. Midőn Trója alól haza tért, eljegyezte Sithon Thrák kir. leányát, Phyllist, de az esküvő előtt hazament, visszatérést ígérve s mert nem tért vissza az ígért időre, Phyllis felakasztotta magát.

A CXXIV-ik énekhez. A 11-ik verssz. 5 sor: *szurkottál* = *szurkoltdl*, szurokkal fogtál sth.

A CXXX-ik énekhez. A 11-ik versszak 4 sorában: *mélyföld* = mérföld v. mértföld. A német *Meile*-ből eredt szó eredetibb alakja. (*Magy. nylt. szót.* 986. l.) — 13-ik szak 1 sorában Bellorophon helyesen Bellerophon; a 4-ik sorban Cleteon úgy látszik elrontott név.

TARTALOM.

	Lap
Bevezetés.....	3
I. Töredék (Monda: Hallottad-e én hatalmamot?) —	15
II. Mondd meg, szegény árva, merre siráncozol	16
III. El kell mennem, nincs mit tennem, édesem	18
IV. Fris színben tündöklő édes szép asszonkám	19
V. Nosza, sohajts egyet, gondolj valahová	21
VI. Ez világ sem kell már nekem — — —	23
VII. Mutata Venus egy almát — — —	24
VIII. Sokan szólnak most én reám nagy ártatlanul — —	25
IX. Szivem vidámsága, gyönyörű szép <i>Sára</i>	27
X. Bágyadt lelkem, mit remélhetsz tovább magad felől	28
XI. Nem szólok én senkiről — — — —	30
XII. Az mezőre kimenék — — — —	33
XIII. Oh gyönyörűséges, mindeneknél kedvesb — —	34
XIV. Csak nem régen láték egy szép virágazalat... — —	37
XV. Egy vén vitéz ilyen panaszt indita — — —	39
XVI. Lakjatok vigan — — — — —	41
XVII. Madarak közt nincs sebesb a sólyomnál — —	43
XVIII. Láték minap megrekesztvén egy kis madarat — —	44
XIX. Jaj mi keservesen esék az énnékem — —	45
XX. Menj el két kezemmel írott kis levelem... — —	47
XXI. Minap kezemben vőm muzsikámat — —	49
XXII. Egy filemüle kis madár — — —	50
XXIII. Jelen vagyok már az üdő — — —	51
XXIV. Mit vétettem, idegenem, hogy megutáltál — — —	53
XXV. Hallod-e, pendits(d) az lantot — — —	54
XXVI. Poeták, hol vattok, talám mind alusztok? — —	55

	Lap
XXVII. Kegyes dolgot hallaszsz most én tőlem	56
XXVIII. Szándéka szívemnek meg nem elégedhet	60
XXIX. Két szép fejér almát minap hogy láték	60
XXX. Kertemben nyílt piros rózsám	61
XXXI. Édes Júliám, gyenge violám, arany almácskám	64
XXXII. Az ki nem régentén válék én tőlem	65
XXXIII. Lánggul ég az szerelem az ifjak szívében	66
XXXIV. Szívemnek panaszkodását	70
XXXV. Zöldnek mondnak egy madarat	72
XXXVI. Tekinték egy igen szép kertben	73
XXXVII. Bánatja nincs is világon annak	74
XXXVIII. Vagyon-e szívem szándékoskodban	77
XXXIX. Várj meg madaram	77
XL. Piros hajnalkorban szóló kis madárkám	79
XLI. Oh mely keservesen emlitem szívemben	80
XLII. Imhol nyitva én kebelem	81
XLIII. Én bús gondolatim békét hogy nem hagytok?	82
XLIV. Búmrá termettél volt nekem világra	83
XLV. Minap épült, látám. egy szép virágos kert	85
XLVI. Mint az törben kerített árva madár	86
XLVII. Látom, minden örül az tavasznak	87
XLVIII. Égő lángban forog szívem, higgyed, éretted	89
XLIX. Soha nem volna jobb, mint vénasszont venni	90
I. Nemde nem te vagy-e az szép fülemüle	92
II. Siralmas hattyu Neander partján	93
III. Édes Júliám, gyenge violám	95
IV. Rajtad az én szívem immár megnyugodott	97
V. Oh én keserves életem, mely nagy búra hozál engem	98
VI. Életem hervasztja szerelemnek lángja	99
VII. Életemnek s vig kedvemnek fényes csillaga	100
VIII. Gyászruhám is nekem, mint holló	101
IX. Árva fejem mi haszna éltem	103
X. Mindennap jó reggel ezen repülnek el, szálldo- gúlván darvain	104
XI. Gonddal teljes üdö	106
XII. Menj el édes versem, violám köszöntsed	107
XIII. Nincsen az világon keserűség nagyobb, mint az szomorodott szű	109

	Lap
LXIII. Egy szegény rab hallván, hogy az ajtó zörög	110
LXIV. Keserves panaszim mi haszna, hogy tészem	111
LXV. Titkon vadászva minap Diána — —	113
LXVI. Kevés szóval vegyed jóakaratomat —	114
LXVII. Bátor bár úgy legyen, mint hozta szerencse	115
LXVIII. Kedvemet újító, öröm-bátorító Múzsáknak szép asszonya — — — — —	116
LXIX. Innár tőled egy kevésse megválom —	116
LXX. Szomorúság után ha öröm érkezik —	118
LXXI. Éljetek vigan mostan mindnyájan — — —	119
LXXII. Gondolkodván ezen, egy ifu monda —	120
LXXIII. Hamisságban foglalatos — —	124
LXXIV. Elnyertem az pályát, vigan örvendek —	125
LXXV. Ajak vérén termett sugár lilionszál —	127
LXXVI. Háromféle dolog világban tartóztat engem, gyönyörűségem — — — — —	128
LXXVII. Rám mosolygó két szép szemével —	129
LXXVIII. Könyörű triumphusát Venusnak látom	130
LXXIX. Jaj nekem szegénnek, idegen legénnek, ki most utra indulok —	131
LXXX. Sebes tenger habja Júlia haragja, kinek vagyok én rabja — — — — —	132
LXXXI. Minap mulatni mentemben — — —	133
LXXXII. Oh szívemnek gyönyörűsége —	135
LXXXIII. Mozdulj nótám, szívem vigasztalója	136
LXXXIV. Oh mely szép dolog volt, Isten, az barátság	139
LXXXV. Bátor bár úgy legyen, mint hozta szerencse —	140
LXXXVI. Teremtett állat közt nincs szebb az embernél	143
LXXXVII. Töredék. (Vigye ördög őt pokolban) — — —	144
LXXXVIII. Oh én keserves életem — — — — —	144
LXXXIX. Búkkal emésztő szomorú tél — — —	145
XC. Térj meg bujdosásidból — — —	148
XCI. Titkon Venus egy szép kertet plántála	150
XCII. Az vénasszony borjút őriz, mind elszalasztgatja	151
XCI. Együtt vagyon Venusnak két leánya — —	153
XCIV. Búm elfelejtésére — — — — —	155
XCV. Fárad az elmém széljel — — — — —	157
XCVI. Egy filemüle zengését —	159

	Lap
XCVII. Pendits(d) meg te az hegedűt, vonj egy szép tánczot	160
XCVIII. Hozzon Isten, hozzon jó egészségben	161
XCIX. Régi tüzem alatt szive	162
C. Thalia énekét elkezdette	164
CI. Ime, mely újság, de nem vigasság érkezik	166
CII. Keserves panaszszal kezdem énekemet	169
CIII. Jó illat mezőkben, tavasszal kertekben mindenfelé érkezik	170
CIV. Szivem szakad s mégis óhajt, hű szerelmem	172
CV. Példázta minap éjszakai álmom	174
CVI. És nem telik abban kedvem	175
CVII. Mint vagy, édes lelkem, gyönyörűségem	177
CVIII. Reméltelenképen minap történetben	178
CIX. Rútul meghervadt, kéntul elbágyadt nagy szűszakadván egy árva	180
CX. Átkozott szerencse, ki nekem szolgáltál	182
CXI. Csendes szép időhöz hasonlatos erkölcs	183
CXII. Piha esső fészkeke, meguntam magamot	185
CXIII. Tudod-e, miért jöttem elédben?	186
CXIV. Ez volt-e, szerelmes szivem, az te kívánságod?	190
CXV. Egy violát nevelt Vénus szerelemre	191
CXVI. Egy szép tánczot jó kedvemből, szép szerelmem, küldök	192
CXVII. Szerelmemnek szerelméért gyötrődöm	195
CXVIII. Istenem sok jókkal, mint mezőt virággal, édes lelkem áldjon meg	197
CXIX. Édes szerelmem, kedves örömem, mit szomorkodol?	198
CXX. Nektek szemetek fekete	199
CXXI. Egy keserves, jóktól fosztatott szegény rab	200
CXXII. Mint párducz prédára, kegyesem ily bűmra szüntelen ilyekezik	203
CXXIII. Piros rózsaszínű, sok vigasságszerző kegyes isten-asszonyok	206
CXXIV. Áldott pünkösztnek feltetszett ujsága	209
CXXV. Töredék. (Kinek marada stb.)	210
CXXVI. Egy új históriát mondanék tünetek, ha reá hallgatnátok	212
CXXVII. Bárcsak éjjel hadnál énnekem alunnom	213

	Lap
CXXVIII. Én elmenék fürjészni, fürererum rerum — —	215
CXXIX. Cantio elegans. (Ut auceps solet madarakat fogni.)	216
CXXX. Mit tréfálsz, Cupido, mint saját mátkáddal?	222
CXXXI. Édes komám, hallgasd meg	223
CXXXII. Asszonynépek vegyétek eszetekben	231
Jegyzet	232
Pótjegyzetek	234
Tartalom	— 239
Betűrendes tartalomjegyzék —	244

BETŰRENDES TARTALOMJEGYZÉK.

LXXV. Ajak vérén termett
sugár liliomszál. 127. l.

CXXXII. Asszonynépek ve-
gyétek eszetekben. 231. l.

XXXII. Az ki nem régentén
válék én tőlem. 65. l.

XII. Az mezőre kimenék.
33. l.

XCII. Az vén asszony borjút
őriz, mind elszalaszgatja. 151. l.

CXXIV. Áldott pünkösztnek
feltetszett újsága. 209. l.

LVIII. Árva fejem, mi haszna
éltem. 103. l.

CX. Átkozott szerenese, ki
nekem szolgáltál. 182. l.

X. Búgyadt lelkem, mit re-
mélhetsz tovább magad felől?
28. l.

XXXVII. Bánatja nincs is a
világon annak. 74. l.

CXXVII. Bárcsak éjjel had-
nál énnekem alunnom. 213. l.

LVII. Bátor bár úgy legyen,
mint hozta szerenese. 115. l.

LXXXV. Bátor bár úgy lé-
gyen, mint hozta szerenese.
140. l.

LXXXIX. Búkkal emésztő
szomorú tél. 145. l.

XLIV. Búmrá termettél volt
nekem világra. 83. l.

XCIV. Búmielfelejtésére. 155. l.

CXXIX. Cantio elegans. (Ut
auceps solet madarakat fogni.)
216. l.

XIV. Csak nem régen láték
egy szép virágszálat. 37. l.

CXI. Csendes szép időhöz ha-
sonlatos erkölcs. 183. l.

XXII. Egy filemüle kis ma-
dár. 50 l.

XCVI. Egy filemüle zengé-
sét. 159. l.

CXXI. Egy keserves, jóktól
fosztatott szegény rab. 200. l.

LXIII. Egy szegény rab hall-
ván, hogy az ajtó zörög. 110. l.

CXVI. Egy szép tánczot jó
kedvemből, szép szerelmem, kül-
dök. 192. l.

CXXVI. Egy új historiát
mondanék tinektek, ha reá
hallgatnátok. 212. l.

XCIII. Együtt vagyon Venus-
nak két leánya. 153. l.

XV. Egy vén vitéz ilyen panaszt indíta. 39. l.

CXV. Egy violát nevelt Venus szerelemre. 191. l.

III. El kell mennem, nincs mit tennem, édesem. 18. l.

LXXIV. Elnyertem az pályát, vígan örvendek. 125. l.

VI. Ez világ sem kell már nekem. 23. l.

CXIV. Ez volt-e, szerelmes szívem, az te kívánságod? 190. l.

XXXI. Édes Júliám, gyenge violám, arany almácskám. 64. l.

LII. Édes Júliám, gyenge violám. 95. l.

CXXXI. Édes komám, hallgasd meg. 223. l.

CXIX. Édes szerelmem, kedves örömem, mit szomorkodol? 198. l.

LV. Életem hervasztja szerelemnek lángja. 99. l.

LVI. Életemnek s vig kedvemnek fényes csillaga. 100. l.

LXXI. Éljetek vígan mostan mindnyájan. 119. l.

CXXVIII. Én elmenék fürjészni, fürererum rerum. 215. l.

XLIII. Én bús gondolatim békét hogy nem hagytok? 82. l.

CVI. És nem telik abban kedvem. 175. l.

XCV. Fárad az elmém széljel. 157. l.

IV. Fris színben tündöklő édes szép asszonkám. 19. l.

LX. Gonddal teljes üdö. 106. l.

LXXII. Gondolkodván ezen, egy ifju monda. 120. l.

LVII. Gyászruhám is nekem, mint holló. 101. l.

XXV. Hallad-e, pendits(d) az lantot. 54. l.

LXXIII. Hamisságban foglalatlos. 124. l.

LXXVI. Háromféle dolog világban tartóztat engem, gyönyörűségem. 128. l.

XCVIII. Hozzon Isten, hozzon jó egészséghen. 161. l.

LXIX. Iminár töled egy kevéssé megválom. 116. l.

CI. Ime, mely újság, de nem vigasság érkezik. 166. l.

XLII. Imhol nyitva én kebelem. 81. l.

CXVIII. Istenem sok jókkal, mint mezőt virággal, édes lelkem áldjon meg. 197. l.

XIX. Jaj mi keservesen esék az énnékem. 45. l.

LXXIX. Jaj nekem szegénnek, idegen legénnek, ki most utra indulok. 131. l.

XXIII. Jelen vagyok már az üdö. 51. l.

CIII. Jó illat mezőkben, tavaszszal kertekben mindenfelé érkezik. 170. l.

LXVIII. Kedvemet újító, öröm-bátorító Múzsáknak szép asszonya. 116. l.

XXVII. Kegyes dolgot hallasz most én tőlem. 56. l.

XXX. Kertemben nyílt piros rózsám. 61. l.

LXIV. Keseredett panaszi mi haszna, hogy tészem. 111. l.

CII. Keserves panaszszal kezdem énekemet. 169. l.

LXVI. Kevés szóval vegyed jóakaratomat. 114. l.

XXIX. Két szép fejér almát minap hogy láték. 60. l.

LXXVIII. Könyörű triumphusát Venusnak látom. 130. l.

XVI. Lakjatok vigan. 41. l.

XXXIII. Lággal ég az szerelem az ifjak szívében. 66. l.

XVIII. Láték minap megrekesztvén egy kis madarat. 44. l.

XLVII. Látom, minden örül az tavasznak. 87. l.

XVII. Madarak közt nincs sebesb sólyomnál. 43. l.

LXI. Menj el, édes versem, violám köszöntsed. 107. l.

XX. Menj el két kezemmel írott kis levelem. 47. l.

XLV. Minap épült, látám, egy szép virágos kert. 85. l.

XXI. Minap kezemben vóm muzsikámat. 49. l.

LXXXI. Minap mulatni mentemben. 133. l.

LIX. Mindennap jó reggel ezen repülnek el, szálldogállván darvaim. 104. l.

XLVI. Mint az törben kerített árva madár. 86. l.

CXXII. Mint párducz prédára, kegyesem ily búmra szüntelen igyekezik. 203. l.

CVII. Mint vagy, édes lelkem, gyönyörűségem. 177. l.

CXXX. Mit tréfálsz, Cupido, mint saját mátkáddal? 222. l.

XXIV. Mit vétettem, idegenem, hogy megutáltál. 53. l.

II. Mondd meg, szegény árva, merre siránkozol? 16. l.

LXXXIII. Mozdulj nótám, szívem vigasztalója. 136. l.

VII. Mutata Venus egy almát. 24. l.

CXX. Nektek szemetek fekete. 199. l.

L. Nemde nem te vagy-e az szép fülemüle. 92. l.

XI. Nem szólok én senkiről. 30. l.

LXII. Nincsen az világon keserűség nagyobb, mint az szomorodott szű. 109. l.

V. Nosza, sohajts egyet, gondolj valahová. 21. l.

XIII. Oh gyönyörűséges, mindeneknél kedvesb. 34. l.

LIV. Oh én keserves életem, mely nagy búra hozál engem. 98. l.

LXXXVIII. Oh én keserves életem. 144. l.

XLI. Oh mily keservesen emlitem szívében. 80. l.

LXXXIV. Oh mely szép dolgot volt, Isten, az barátság. 139. l.

LXXXII. Oh szívemnek gyönyörűsége. 135. l.

XCVII. Pendits(d) meg te az hegedüt, vonj egy szép tánczot. 160. l.

CV. Példázta minap éjszakai álmom. 174. l.

CXII. Piha esső fészkeke, meguntam magamot. 185. l.

XL. Piros hajnalkorban szóló
kis madárkám. 79. l.

CXXIII. Piros rózsaszínű,
sok vigasságszerző kegyes isten-
asszonyok. 206. l.

XXVI. Poeták, hol vattok,
talám mind alusztok? 55. l.

LIII. Rajtad az én szivem
immár megnyugodott. 97. l.

LXXVII. Rám mosolygó két
szép szemével. 129. l.

CVIII. Reméltelenképen mi-
nap történetben. 178. l.

XCIX. Régi tüzem alatt szive.
162. l.

CIX. Rútul meghervadt, kén-
tul elbágyadt, nagy szűszakad-
ván, egy árva. 180. l.

LXXX. Sebes tenger habja
Júlia haragja, kinek vagyok én
rabja. 132. l.

LI. Siralmas hattyu Nean-
der partján. 93. l.

XLIX. Soha nem volna jobb,
mint vénasszont venni. 90. l.

VIII. Sokan szólnak most
én reám nagy ártatlanul. 25. l.

XXVIII. Szándéka szivem-
nek meg nem elégedhet. 60. l.

CXVII. Szerelmemnek szerel-
méért gyötrődöm. 195. l.

XXXIV. Szivemnek panas-
kodását. 70. l.

CIV. Szivem szakad s mégis
óhajt, hű szerelmem. 172. l.

IX. Szivem vidámsága, gyö-
nyörű szép Sára. 27. l.

LXX. Szomorúság után ha
öröm érkezik. 118. l.

XXXVI. Tekinték egy igen
szép kertben. 73. l.

LXXXVI. Teremtett állat
közt nincs szebb az embernél.
143. l.

XC. Térj meg bujdosásidból.
148. l.

C. Thalia énekét elkezdette.
164. l.

LXV. Titkon vadászva mi-
nap Diána. 113. l.

XCI. Titkon Venus egy szép
kertet plántála. 150. l.

I. Töredék. (Monda: «Hal-
lottad-e én hatalmamot?») 15. l.

LXXXVII. Töredék. (Vigye
ördög öt pokolban.) 144. l.

CXXV. Töredék. (Kinek ma-
rada stb.) 210. l.

CXIII. Tudod-e, miért jöttem
elédbe? 186. l.

XXXVIII. Vagyon-e szivem
szándékoiban. 77. l.

XXXIX. Várj meg madaram.
77. l.

XXXV. Zöldnek mondnak
egy madarat. 72. l.

